

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Wrocław, dnia 23 maja 2017 r.

Poz. 2548

UCHWAŁA NR XXXI.187.2017 RADY GMINY LEGNICKIE POLE

z dnia 24 kwietnia 2017 r.

w sprawie w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się *Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020*, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Legnickie Pole.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego.

Przewodniczący Rady Gminy Legnickie Pole:
W. Kostuń

Załącznik
do uchwały Nr XXXI.187.2017
Rady Gminy Legnickie Pole
z dnia 24 kwietnia 2017 r.

GMINA LEGNICKIE POLE

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY LEGNICKIE POLE NA LATA 2017-2020

Opracowanie: arch. Emilia Dymarska

Biuro Dokumentacji Zabytków

Legnickie Pole 2017 r.

I. Wstęp.

II. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami i ustawowe cele.

III. Uregulowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami.

- III.1 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2 kwietnia 1997 r.
- III.2 Ustawa z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
- III.3 Inne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
- III.4 Ustawa z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

IV. Organy ochrony zabytków.

V. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

- V.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.
 - V.1.a Krajowy Program Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017.
 - V.1.b Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020.
 - V.1.c Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.
 - V.1.d Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego do roku 2020.
- V.2 Założenia i cele ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w strategicznych dokumentach województwa dolnośląskiego.
 - V.2.a Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2020.
 - V.2.b Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020.
 - V.2.c Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego Perspektywa do 2020.
- V.3 Założenia i cele ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w strategicznych dokumentach powiatowych.
 - V.3.a Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2017-2020.

VI. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.

- VI.1. Dokumenty programowe gminy.
 - VI.1.a Strategia Rozwoju Gminy Legnickie Pole na lata 2014-2020.
 - VI.1.b Program Ochrony Środowiska dla Gminy Legnickie Pole na lata 2013-2016 , z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020.
 - VI.1.c Wieloletnia prognoza finansowa na lata 2016-2027.
 - VI.1.d Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole.
 - VI.1.e Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego.
 - VI.1.f Uchwała rady Gminy Legnickie Pole w sprawie dotacji do remontów i konserwacji obiektów zabytkowych.
- VI.2. Ochrona zabytków Gminy Legnickie Pole – prawne formy ochrony.
 - VI.2.a Rejestr zabytków.
 - VI.2.b Pomnik Historii RP.
 - VI.2.c System ochrony krajobrazu kulturowego w dokumentach prawa miejscowego.
 - VI.2.d Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Legnickie Pole.

VII. Charakterystyka środowiska kulturowego Gminy legnickie Pole.

VIII. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego Gminy Legnickie Pole. Analiza szans i zagrożeń.

IX. Założenia programowe.

X. Instrumentarium realizacji programu opieki.

XI. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami.

XII. Finansowanie zadań z zakresu ochrony zabytków.

XIII. Monitoring Programu opieki nad zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020.

I. WSTĘP.

Przedmiotem opracowania jest dziedzictwo kulturowe w granicach administracyjnych Gminy Legnickie Pole, będącej w równym stopniu miejscem wyznaczonym w przestrzeni, z zabudową, przyrodą, krajobrazem kulturowym, lokalnymi tradycjami, wielowiekową historią, jak i zbiorowością mieszkańców, zarówno byłych, jak i obecnych. Będąc dysponentem zarówno wartości materialnych, jak i niematerialnych, Gmina ma za zadanie zachowane dziedzictwo przeszłości przechować oraz zadbać o jego stan, celem przekazania następnym pokoleniom.

Program opieki nad zabytkami gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020 jest dokumentem porządkującym i ustalającym, w jakim zakresie zapisy prawa miejscowego wypełniają zapisy ustawowe, zarówno krajowe, jak i wojewódzkie, określającym przy tym kierunki działań i zadań Gminy w obszarze zabytków i dziedzictwa kulturowego (materialnego i niematerialnego), a także określenie instrumentarium służące do ich osiągnięcia.

Program Opieki nad Zabytkami gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020 opracowano zgodnie z metodologią przyjętą w *Poradniku metodycznym* przygotowanym przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie, ob. Narodowy Instytut Dziedzictwa (Kurier Konserwatorski z 2009 r. Nr 3).

II. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI I WSKAZANE USTAWOWO CELE.

Gminny program opieki nad zabytkami jest dokumentem utworzonym na podstawie przepisów *Ustawy o ochronie zabytków i opiece na zabytkami*.

Ustawa z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568; z późn. zmianami, m.in. Dz.U. z 2010 r. Nr 75 poz. 474; Dz.U. z 2014 r. poz. 1446; Dz.U. z 2015 r. poz. 397, 774, 1505; Dz.U. z 2016 r. poz. 1330, 1887).

Zgodnie z *Art. 87 ust. 1 Ustawy* Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.

Zgodnie z *Art. 87 ust. 2 Ustawy* główne cele programu opieki nad zabytkami to:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy w właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;

- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami;

Zgodnie z Art. 87 ust. 3 Ustawy Rada Gminy przyjmuje *Gminny program opieki nad zabytkami*, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Zgodnie z Art. 87 ust. 4 Ustawy Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Zgodnie z Art. 87 ust. 5 Ustawy Z realizacji programu wójt sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

Zgodnie z Art. 21 Ustawy Podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami jest ewidencja zabytków.

Podstawą *Programu Opieki nad Zabytkami gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020* jest opracowana w 2014 r. *Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Legnickie Pole* a także *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole* opracowane w 2016 r.

III. UREGULOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE.

III.1 Konstytucja RP z dn. 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483, Dz.U. z 2001 r. Nr 28 poz. 319, Dz.U. z 2006 r. Nr 200 poz. 1471, Dz.U. z 2009 r. Nr 114 poz. 946).

W preambule *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* podkreśla się istnienie po stronie narodu polskiego (tzn. wszystkich obywateli Rzeczypospolitej) obowiązku przekazania przyszłym pokoleniom wszystkiego, co cenne z ponad tysiącletniego dorobku.

Art. 5 *Konstytucji* stanowi, że Rzeczpospolita Polska strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Art. 6 *Konstytucji* stanowi, że Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju (ust. 1), oraz udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym (ust. 2).

Art. 86 *Konstytucji* stanowi, że każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez swoją działalność jego pogorszenie.

III.2 Ustawa z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568; z późn. zmianami, m.in. Dz.U. z 2010 r. Nr 75 poz. 474; Dz.U. z 2014 r. poz. 1446; Dz.U. z 2015 r. poz. 397, 774, 1505; Dz.U. z 2016 r. poz. 1330, 1887).

Ustawa jest głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce. Określa pojęcia związane z zabytkami i ich ochroną, opieką a także kompetencje organów ochrony zabytków, administracji rządowej i samorządowej oraz formy finansowania opieki nad nimi.

Art. 3. *Ustawy* stanowi, że użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- 2) zabytek nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;
- 3) zabytek ruchomy - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1;
- 4) zabytek archeologiczny - zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
- 5) instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami – instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami;
- 6) prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
- 7) prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
- 8) roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów *Prawa budowlanego*, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
- 9) badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
- 10) badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
- 11) badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
- 12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;
- 13) historyczny zespół budowlany - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
- 14) krajobraz kulturowy - przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze;
- 15) otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Art. 4. Ustawy stanowi, że **ochrona zabytków** polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwale zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;

- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

*Art. 5. Ustawy stanowi, że **opieka nad zabytkiem** sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:*

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Art. 6. 1. Ustawy stanowi, że ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

- 1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:
 - a) krajobrazami kulturowymi,
 - b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - c) dziełami architektury i budownictwa,
 - d) dziełami budownictwa obronnego,
 - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - f) cmentarzami,
 - g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
 - h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- 2) zabytki ruchome będące, w szczególności:
 - a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
 - b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
 - c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
 - d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
 - e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2001 r. Nr 129, poz. 1440 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984),
 - f) instrumentami muzycznymi,
 - g) wytworami sztuki ludowej i rękodziela oraz innymi obiektami etnograficznymi,
 - h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;
- 3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:
 - a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
 - b) cmentarzyskami,
 - c) kurhanami,
 - d) reliktnami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Art. 6.2. Ustawy stanowi, że ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Art. 7. Ustawy stanowi, że formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 1a) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
- 2) uznanie za pomnik historii;
- 3) utworzenie parku kulturowego;
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Art. 16.1. Ustawy stanowi, że Rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

Art. 17.1. Ustawy stanowi, że na terenie parku kulturowego lub jego części mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące:

- 1) prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej;
- 2) zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych;
- 3) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- 3a) zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury;
- 4) składowania lub magazynowania odpadów.

Art. 18.1. Ustawy stanowi, że ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego, morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Art. 18.2. Ustawy stanowi, że w koncepcji, strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

- 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;
- 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

Art. 19.1. Ustawy stanowi, że w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) parków kulturowych.

Art. 19.1a. Ustawy stanowi, że w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Art. 19.1b. Ustawy stanowi, że w uchwale określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń uwzględnia się w szczególności:

- 1) ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) ochronę zabytków nieruchomych, innych niż wymienione w pkt 1, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych oraz plany ochrony parków krajobrazowych.

Art. 19.2. Ustawy stanowi, że w przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.

Art. 19.3. Ustawy stanowi, że w studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Art. 20. Ustawy stanowi, że projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

Art. 21. Ustawy stanowi, że ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Art. 22.1. Ustawy stanowi, że Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.

Art. 22.2. Ustawy stanowi, że Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.

Art. 22.3. Ustawy stanowi, że włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.

Art. 22.4. Ustawy stanowi, że Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

Art. 22.5. Ustawy stanowi, że w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Znowelizowana *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* rozszerzyła kompetencje samorządów, dając im większe możliwości działań w sferze ochrony zabytków. M.in. obowiązujące przepisy prawa umożliwiają samorządom gminnym wyznaczenie dwóch dodatkowych form ochrony zabytków, czyli określenie ochrony poprzez zapisy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz utworzenie parku kulturowego. Jednocześnie ustawa nakłada na organy samorządowe obowiązek zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony dóbr kultury.

III. 3 *Inne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.*

Kwestie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami uszczegóławiają i regulują także następujące, obowiązujące akty prawne:

III. 3.1 *Ustawy, m.in.:*

- *Ustawa z dn. 7.07.1994 r. – Prawo budowlane* (tekst jednolity: Dz. U. z 2013, Nr 1409, z późniejszymi zmianami);
- *Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (tekst jednolity: Dz. U. z 2012, poz. 647 z późniejszymi zmianami);
- *Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska* (tekst jednolity: Dz. U. z 2013, poz. 1232 z późniejszymi zmianami);
- *Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (tekst jednolity: Dz. U. z 2013, poz. 627 z późniejszymi zmianami);
- *Ustawa z 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2008, Nr 1999, poz. 1227 z późniejszymi zmianami);
- *Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej* (tekst jednolity: Dz. U. z 2012, poz. 406);
- *Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami* (tekst jednolity: Dz. U. z 2015, poz. 1774);
- *Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (tekst jednolity: Dz. U. z 2004, Nr 121, poz. 1266 z późniejszymi zmianami);
- *Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach* (tekst jednolity: Dz. U. z 2011, Nr 12, poz. 59 z późniejszymi zmianami);
- *Ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych* (tekst jednolity: Dz. U. z 2011, Nr 118, poz. 687 z późniejszymi zmianami).
- *Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej* (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 406 z późniejszymi zmianami).

III. 3.2 *Rozporządzenia, m.in.:*

- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robot budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych* (Dz. U. z 2011, Nr 165, poz. 987);
- *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem* (Dz. U. z 2011, Nr 113, poz. 661);

- *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielenia dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2005, Nr 112, poz. 940), zmienione Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 11 stycznia 2006 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie udzielenia dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2006, Nr 12, poz. 73) i Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 21 lipca 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie udzielenia dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2008, Nr 139, poz. 881);*
- *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 28 stycznia 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań z zakresu kultury, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Promocji Kultury (Dz. U. z 2005, Nr 24, poz. 200);*
- *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004, Nr 212, poz. 2153);*
- *Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (Dz. U. z 2004, Nr 30, poz. 259).*

III. 3.3 Umowy międzynarodowe i konwencje ratyfikowane przez Polskę:

- *Konwencja o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem wykonawczym do tej Konwencji oraz Protokół o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego. Haga, 14 maja 1954 r. (Dz. U. z 1957, Nr 46, poz. 212) oraz Drugi Protokół sporządzony w Hadze dnia 26 marca 1999 r. do Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze dnia 14 maja 1954 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 248)*
- *Konwencja dotycząca środków zmierzających do zakazu i zapobieganiu nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury. Paryż, 17 listopada 1970 r. (Dz. U. z 1974, Nr 20, poz. 106);*
- *Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego. Paryż, 16 listopada 1972 r., przyjęta przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na XVII sesji (Dz. U. z 1976, Nr 32, poz. 190);*
- *Porozumienie o współpracy i pomocy wzajemnej w sprawie zatrzymywania i zwrotu dóbr kultury nielegalnie przewożonych przez granice państw. Płowdiw, 22 kwietnia 1986 r. (Dz. U. z 1988, Nr 38, poz. 296);*
- *Konwencja o ochronie dziedzictwa architektonicznego Europy, Grenada 3 października 1985 r. (Dz. U. z 2012, poz. 210);*
- *Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona). La Valetta 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. z 1996, Nr 120, poz. 564);*
- *Europejska Konwencja Krajobrazowa. Florencja 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006, Nr 14, poz. 98);*
- *Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Paryż, 17 października 2003 r. (Dz. U. z 2011, Nr 172, poz. 1018);*
- *Konwencja UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodnych form wyrazu kulturowego. Paryż, 20 października 2005 r. (Dz. U. z 2007, Nr 215, poz. 1585);*

III. 3.4 Zasady ochrony zabytków znajdujących się w zbiorach muzealnych i w bibliotekach zostały określone w:

- *Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach* (tekst jednolity Dz.U. z 2012 r. poz. 987 z późniejszymi zmianami),
- *Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach* (Dz.U. z 2012 r. poz. 642 z późniejszymi zmianami).

III. 3.5 Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy:

- *Ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach* (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. Nr 123 poz. 1446).

III.4 Ustawa z dn. 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. Nr 446 poz. 1579).

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym obowiązkiem samorządów.

Art. 7 ust.1 pkt. 9 Ustawy określa zadania własne gminy, jako jednostki samorządu terytorialnego: „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.

W tym przypadku dla gminy instrumentami realizacji interesu publicznego są m.in. uchwalane dokumenty strategiczne i programowe, w tym sporządzane i uchwalane plany zagospodarowania przestrzennego, programy opieki nad zabytkami a ponadto działania właścicielskie wobec zabytków stanowiących własność gminy i jej jednostek.

IV. ORGANY OCHRONY ZABYTKÓW.

Art. 89 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami stanowi, że organami ochrony zabytków są:

- 1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- 2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

Art. 90. [Zadania Generalnego Konserwatora Zabytków] Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami stanowi, że:

- 1) Generalny Konserwator Zabytków jest sekretarzem lub podsekretarzem stanu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.
- 2) Do zadań wykonywanych przez Generalnego Konserwatora Zabytków należy, w szczególności:
 - a) opracowywanie krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
 - b) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz z koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju;
 - c) podejmowanie działań związanych z wspieraniem rozwoju regionalnego i realizacją kontraktów wojewódzkich w sprawach opieki nad zabytkami;
 - d) prowadzenie krajowej ewidencji zabytków i krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem;

- e) wydawanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz przepisach odrębnych;
- f) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie przestrzegania oraz stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- g) sprawowanie nadzoru nad działalnością wojewódzkich konserwatorów zabytków;
- h) promowanie badań naukowych w zakresie konserwacji zabytków;
- i) organizowanie szkoleń dla służb konserwatorskich;
- j) organizowanie konkursów promujących opiekę nad zabytkami, w tym przyznawanie wyróżnień, nagród pieniężnych lub rzeczowych;
- k) opiniowanie wniosków o nadanie odznaki "Za opiekę nad zabytkami";
- l) współpraca z organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków;
- m) organizowanie szkoleń w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- n) podejmowanie działań dotyczących troski o zabytki związane z historią Polski, pozostające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 91.4 [Wojewódzki Konserwator Zabytków] Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami stanowi, że do zadań wykonywanych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków należy w szczególności:

- a) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- b) sporządzanie, w ramach przyznanego budżetu, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- c) prowadzenie rejestru i wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie;
- d) wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych;
- e) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robot budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych;
- f) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- g) opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów;
- h) upowszechnianie wiedzy o zabytkach;
- i) współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

Art. 97 [Rada Ochrony Zabytków] Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami stanowi, że:

- 1) Przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego działa Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniotawczo-doradczy w sprawach realizacji polityki Rady Ministrów w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Art. 98 [Główna Komisja Konserwatorska] Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami stanowi, że:

- 1) Przy Generalnym Konserwatorze Zabytków działa Główna Komisja Konserwatorska jako organ opiniotawczy do spraw działań konserwatorskich podejmowanych przy zabytkach.

Art. 99 [Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków] Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami stanowi, że:

- 1) Przy Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków działa Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków jako organ opiniodawczy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

V. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

V.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

V.1.a Krajowy program opieki nad zabytkami na lata 2014-2017.

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014–2017 został wykonany zgodnie z obowiązkiem ustawowym, zawartym w Art. 84 i Art. 85 ust.1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.); opracowanie programu przez Generalnego Konserwatora Zabytków wynika z przepisu Art. 90 ust.2 pkt 1 ww. Ustawy.

Program został przyjęty Uchwałą Rady Ministrów Nr 125/2014 z dnia 24 czerwca 2014 r.

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014–2017 wpisany jest w system dokumentów planistycznych państwa, określony w 2009 r. w *Planie uporządkowania strategii rozwoju*, jako instrument wykonawczy dla *Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*.

Uwzględnia również odniesienia do innych strategii zintegrowanych oraz kluczowych dokumentów planistycznych państwa, tj.:

- *Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* (M.P. z 2012 r. poz. 252),
- *Strategii Rozwoju Kraju 2020* (M.P. z 2012 r. poz. 882),
- *Strategii Sprawne Państwo 2020* (M.P. z 2013 r. poz. 136),
- *Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko 2020* (Strategia przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 15 kwietnia 2014 r.),

oraz dokumentów związanych z integracją z Unią Europejską, tj. *Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu* (Komunikat Komisji COM/2010/2020 końcowy).

W *Krajowym Programie Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014–2017* dokonano diagnozy stanu ochrony zabytków w Polsce, na trzech płaszczyznach:

- organizacji i zadań organów ochrony zabytków w Polsce,
- stanu zachowania zabytków w Polsce, w tym roli i znaczenia form ochrony zabytków oraz systemów informacji o zabytkach,
- komunikacji, porozumienia i współpracy w obszarze ochrony zabytków w Polsce.

Na podstawie diagnozy oraz w powiązaniu z Celem 4. *Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020* (*Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego – kierunek 4.1.2 Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu*) *Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017* określił cele, kierunki działania oraz zadania, które należy podjąć.

Cel główny:

Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków.

Do realizacji celu głównego wyznaczono cele szczegółowe:

1. *Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce;*

2. *Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków;*
3. *Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji.*

Wyznaczony cel główny, cele szczegółowe oraz kierunki działań wskazują zagadnienia przyjęte do realizacji, jako priorytetowe w obszarze ochrony zabytków:

- a) podniesienie sprawności i skuteczności działań organów ochrony zabytków, w tym jakości merytorycznej decyzji administracyjnych (szkolenia, standaryzacja działań, itp.);
- b) porządkowanie rejestru zabytków oraz stworzenie wiarygodnej metodologicznie diagnozy stanu zachowania zabytków nieruchomych (księgi rejestru A i C);
- c) zwiększenie uspołecznienia ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; budowanie przez organy ochrony zabytków partnerskich relacji z obywatelami, jak i propagowanie postaw współodpowiedzialności społecznej za zachowanie zabytków (współpraca z mediami, wykorzystywanie mediów elektronicznych, konkursy, itp.);
- d) wdrożenie procesów kształtowania postawy krajobrazowej wśród organów ochrony zabytków;
- e) zwiększenie zaangażowania samorządów, ze szczególnym uwzględnieniem gmin, w ochronę i opiekę nad zabytkami oraz wzmocnienie zaangażowania społecznego na rzecz ochrony zabytków, w tym propagowanie parków kulturowych (ich stanowienie jest władczą kompetencją rad gmin) jako skutecznej formy ochrony zabytków.

Ad.1 i Ad.2 celu szczegółowego – kierunki działań i zadania skierowane są przede wszystkim do organów i jednostek administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Ad.3 celu szczegółowego – kierunki i zadania skierowano zarówno do ww. organów administracji publicznej, jak i do jednostek samorządu terytorialnego.

Dla jednostek samorządu terytorialnego istotne są zadania związane ze wspieraniem i budowaniem świadomości społecznej funkcji dziedzictwa kulturowego, jako podstawy kształtowania się tożsamości zarówno narodowej, jak i społeczności lokalnych (m.in. dokumentowanie i promowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz podjęcie współpracy z lokalnymi stacjami radiowymi, telewizyjnymi, prasą w celu informacji i uświadomienia lokalnych społeczności o posiadanym dziedzictwie kulturowym) a także zadania związane z promocją dziedzictwa za pośrednictwem portalu informacyjnego (m.in. zamieszczenie informacji o zabytkach, z uwzględnieniem historii, walorów krajobrazowych itp., udostępnienie danych na innych urządzeniach mobilnych umożliwiających planowanie turystyki, co byłoby zachętą do zapoznania się z informacjami lub uzupełnieniem wiedzy o posiadanym zasobie dziedzictwa a przez to kształtowało tożsamość lokalną). Równie ważnym zadaniem jest zwiększenie dostępu do zasobów dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru, m.in. opracowanie materiałów edukacyjnych w zakresie ochrony dziedzictwa dla szkół; opracowanie programu „Wolontariat dla dziedzictwa” celem zaangażowania lokalnej społeczności w proces aktywnego poznania i właściwego zachowania zabytków, ich kontekstu historycznego, społecznego oraz ochronę udział i koordynowanie Europejskich Dni Dziedzictwa. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego ogłosił hasło 25 edycji Europejskich Dni Dziedzictwa „Krajobraz Dziedzictwa – Dziedzictwo krajobrazu” zaplanowanych na 9-10 i 16-17 września 2017 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole, na lata 2017-2020 jest zgodny z wyznaczonymi celami, kierunkami działań i zadaniami, skierowanymi do jednostek samorządu terytorialnego w Krajowym Programie Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014–2017.

V.1.b *Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020.*

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 (dokument przyjęty przez Radę Ministrów 21 września 2004 r.) oraz *Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020* (dokument opracowany przez MKiDzN w 2005 r.) stworzyły ramy dla mecenatu państwa w sferze kultury, a przede wszystkim dla nowoczesnie pojmowanej polityki kulturowej państwa, funkcjonującej w warunkach rynkowych oraz dla wspólnoty Polski z Unią Europejską.

Misją *Strategii*, określoną w ww. dokumentach jest:

„Zrównoważony rozwój kultury, jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającej ciągłość tradycji i rozwój regionów”.

Celem strategicznym *Strategii* jest:

Zrównoważenie rozwoju kultury w regionach.

Celami uzupełniającym *Strategii* są:

1. Wzrost efektywności zarządzania sfera kultury.
2. Zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju i dostępie do kultury.
3. Wzrost udziału kultury w PKB.
4. **Zachowanie dziedzictwa i aktywna ochrona zabytków.**
5. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury.
6. Wzrost uczestnictwa w kulturze.
7. Rozwój szkół artystycznych i zwiększenie liczby godzin edukacji kulturalnej w programach szkolnych.
8. Efektywna promocja twórczości.
9. Promocja polskiej kultury za granicą.
10. Ochrona własności intelektualnej i walka z piractwem.
11. Wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie organizacji działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury.
12. Rozwój przemysłów kultury (kinematografia, media, design, wydawnictwa, fonografia).

Instrumentami realizacji *Narodowej Strategii Rozwoju Kultury* na lata 2004-2020 są:

- Inicjatywa ustawodawcza
- Narodowe Programy Kultury, określające pięciu obszarów priorytetowych:
 1. Czytelność i sektor książki *NPK - Promocja czytelnictwa i rozwój sektora książki*
 2. **Dziedzictwo kulturowe NPK - Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego**
 3. Instytucje artystyczne i promocja twórczości *NPK - Rozwój instytucji artystycznych*
 4. Szkolnictwo artystyczne i promocja młodych twórców - *NPK - Wspieranie debiutów i rozwoju szkół artystycznych*
 5. Sztuka współczesna *NPK - Znaki Czasu.*
- Programy operacyjne określające szczegółowo system realizacji *Strategii* w obszarze finansowania działalności kulturalnej ze środków Ministra Kultury.
- Wieloletnie programy inwestycyjne.
- Inne dokumenty strategiczne, odnoszące się do kultury.

Za realizację celów odpowiedzialne są programy operacyjne. W 2017 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego ogłosił następujące programy operacyjne:

1. Programy z zakresu literatury i promocji czytelnictwa:
 - a. Literatura
 - b. Promocja czytelnictwa
 - c. Czasopisma
 - d. Conrad 2017
 - e. Partnerstwo dla książki
2. **Programy z zakresu dziedzictwa kulturowego:**
 - a. Kolekcje muzealne
 - b. Wspieranie działań muzealnych
 - c. Kultura ludowa i tradycja (*Celem priorytetu jest wspieranie zjawisk związanych ze spuścizną kultur tradycyjnych, transformacjami (przekształceniami i przemianami) poszczególnych elementów oraz współczesnymi kontekstami ich występowania.*)
 - d. Ochrona zabytków (*Celem priorytetu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne.*)
 - e. Ochrona zabytków archeologicznych (*Celem priorytetu jest ochrona dziedzictwa archeologicznego poprzez wspieranie kluczowych dla tego obszaru zadań, obejmujących niedestrukcyjne rozpoznanie i dokumentację zasobów dziedzictwa archeologicznego oraz opracowanie i publikację wyników przeprowadzonych badań archeologicznych.*)
 - f. Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą
 - g. Miejsca Pamięci Narodowej za granicą
 - h. Badania polskich strat wojennych
 - i. Wspieranie samorządowych instytucji kultury – opiekunów miejsc pamięci (*Celem priorytetu jest wspieranie samorządów w zapewnianiu stabilnej opieki nad najważniejszymi miejscami pamięci, stanowiącymi materialne świadectwo wydarzeń kluczowych dla narodowej tożsamości.*)
 - j. Wspieranie opieki nad miejscami pamięci i trwałymi upamiętnieniami w kraju (*Celem programu jest zaangażowanie w opiekę nad miejscami pamięci i trwałymi upamiętnieniami jak największej liczby różnych podmiotów, w celu zwiększenia wiedzy o historii naszego kraju, zwłaszcza o jej najtrudniejszych i najbardziej skomplikowanych aspektach, i dzięki temu wzmocnienie świadomości obywatelskiej i postaw patriotycznych.*)
3. Programy infrastrukturalne:
 - a. Infrastruktura kultury
 - b. Infrastruktura szkolnictwa artystycznego
 - c. Infrastruktura domów kultury (*Celem programu jest zapewnienie optymalnych warunków dla działalności domów i ośrodków kultury oraz centrów kultury i sztuki w zakresie edukacji kulturalnej i animacji kultury poprzez modernizację i rozbudowę ich infrastruktury.*)
4. Programy z zakresu twórczości artystycznej i edukacji kulturalnej
 - a. Muzyka
 - b. Zamówienia kompozytorskie
 - c. Nowowiejski 2017
 - d. Teatr i taniec
 - e. Sztuki wizualne
 - f. Narodowe kolekcje sztuki współczesnej
 - g. Regionalne kolekcje sztuki współczesnej
 - h. Film

- i. Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży
 - j. Edukacja artystyczna
 - k. Edukacja kulturalna (*Celem priorytetu jest wspieranie zadań z zakresu edukacji kulturalnej, ważnych dla rozwoju kapitału społecznego.*)
 - l. Kultura dostępna (*Celem priorytetu jest wspieranie zadań służących ułatwieniu dostępu do kultury, skierowanych do szerokiego grona odbiorców i sprzyjających integracji społecznej.*)
 - m. Promocja kultury polskiej za granicą 2018 – Promesa
5. Inne programy:
- a. Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (*Celem programu jest zwiększenie efektywności wykorzystania funduszy europejskich na rzecz rozwoju kultury poprzez zapewnienie środków na pokrycie tzw. wkładu własnego dla zadań, które ubiegają się o dofinansowanie w ramach programów europejskich.*)
 - b. Rozwój sektorów kreatywnych
 - c. Kultura cyfrowa (*Celem programu jest udostępnianie i umożliwianie ponownego wykorzystywania zasobów cyfrowych do celów popularyzacyjnych, edukacyjnych i naukowych, uwzględniające opracowanie i digitalizację zasobów dziedzictwa kulturowego. Program jest kontynuacją, rozpoczętego w 2016 r., pilotażowego programu „Kultura cyfrowa”, rozszerzonego w roku 2017 o możliwość realizacji projektów edukacyjnych dotyczących wykorzystania zasobów cyfrowych.*)

Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” wytycza strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego:

- przygotowanie skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami;
- intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych;
- podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa;
- poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działalności konserwatorskiej;
- ograniczenie uznaniowości konserwatorów poprzez nałożenie na nich odpowiedzialności za niezgodne z prawem postępowania.

Rada Ministrów dnia 6 września 2005 r. przyjęła dodatkowy dokument strategiczny *Sektorowy Program Operacyjny: Rozwój kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego*, w którym określono priorytety, kierunki i wysokości środków przeznaczonych na realizację zadań infrastrukturalnych z zakresu kultury i szkolnictwa artystycznego o charakterze ponadregionalnym, które będą uruchamiane z udziałem środków strukturalnych. Program jest uzupełnieniem działań z zakresu kultury realizowanych w ramach programów regionalnych i komplementarny z działaniami z zakresu kultury realizowanymi w innych programach sektorowych.

W programie określono dwa priorytety:

1. Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe.
2. Edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.

Zadania:

- rewaloryzacja i adaptacja zabytków oraz obiektów przemysłowych, powojennych na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne a także na inne cele społeczne;
- zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości (np. tworzenie regionalnych i narodowych produktów turystycznych);

- zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę;
- budowę i rozbudowę sieci informatycznych w celu promocji potencjału kulturowego regionów;
- inwentaryzację i digitalizację zabytków dziedzictwa nieruchomego i ruchomego oraz jego promocję;
- organizacja imprez o międzynarodowym charakterze;
- tworzenie warunków dla rozwoju i ochrony dziedzictwa kultury ludowej;
- zachowanie i ochrona krajobrazu kulturowego wsi.

Uznanie sfery dziedzictwa kulturowego za podstawę rozwoju i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionów, służy wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów, jak i dla mieszkańców, zwiększając warunki dostępu do uczestnictwa w różnych przejawach i aktywnościach kultury.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole, na lata 2017-2020 jest zgodny z priorytetami *Narodowego Programu Kultury* oraz programami operacyjnymi *Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020*, skierowanymi do jednostek samorządu terytorialnego.

V.1.c *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.*

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (dokument przyjęty przez radę Ministrów Uchwałą nr 239 dn. 13 grudnia 2011 r., MP, poz. 252 z 27 kwietnia 2012 r.) jest strategicznym dokumentem dotyczącym planowania i zagospodarowania przestrzennego kraju. Jest także częścią nowego systemu zarządzania rozwojem Polski, i wraz z długo- i średniookresową *Strategią Rozwoju Kraju* oraz z dziewięcioma strategiami zintegrowanymi stanowi spójną wizję rozwoju.

Przedstawionym celem strategicznym jest:

Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie.

Osiąganie tego celu musi się odbywać z zachowaniem spójności przyrodniczo-kulturowej służącej realizacji konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju wskazuje najpilniejsze problemy zagospodarowania polskiej przestrzeni i konkretne działania naprawcze w sześciu obszarach tematycznych dla:

- 1) poprawy konkurencyjności największych miast i powiązań między nimi,
- 2) tworzenia warunków równomiernego rozwoju poza dużymi miastami,
- 3) rozwoju infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej (np. sieci szerokopasmowe),
- 4) **poszanowania środowiska naturalnego i walorów krajobrazowych, a także kulturowych,**
- 5) wzmacniania odporności Polski na zagrożenia związane z bezpieczeństwem energetycznym (np. poprzez budowanie połączeń energetycznych z sąsiednimi państwami) czy ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi (np. powodziami),
- 6) systematycznej budowy i utrzymania skutecznego systemu planowania przestrzennego (np. eliminowania chaotycznego sposobu zabudowy przedmieść).

Te sześć obszarów, przedstawionych w celach polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, są ściśle ze sobą powiązane i wzajemnie się dopełniają.

W ramach **4 Celu**, *Koncepcja* przyjmuje zasadę gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, którą Polska w 2004 roku ratyfikowała Europejską Konwencję Krajobrazową (EKK). Wdrożenie EKK obejmowało trzy poziomy działań: rozpoznanie zasobów, gospodarowanie nimi i edukację wspomagającą. Wszystkie muszą być ściśle powiązane z konstytucyjnym wymogiem dbałości o przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju oraz dotyczyć obszarów lądowych i morskich – szczególnie w odniesieniu do ochrony widoku.

Koncepcja kładzie nacisk na:

- a) upowszechnienie listy krajobrazów zagrożonych – Czerwoną Księgą.
- b) zmianę obecnego systemu prawa, charakteryzującego się różnicami definicyjnymi i nierównomiernym poziomem ochrony oferowanym w dwóch ustawach w stosunku do tego samego obszaru,
- c) objęcie ochroną i działaniami promocyjnymi dorobku współczesnej architektury i urbanistyki,
- d) ograniczenie presji na obszary dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego poprzez zmiany w systemie prawa umożliwiające efektywne rozpoznawanie zasobów krajobrazowych, ich ochronę i gospodarowanie nimi,
- e) wprowadzenie obowiązku wykonywania studiów krajobrazowych w procesie przygotowywania inwestycji planowanych na terenach objętych krajobrazową ochroną obszarową lub obiektową,
- f) rozwinięcie monitoringu cennych krajobrazów kulturowych,
- g) uspołecznienie procesów planistycznych, które wspomagać będą integrację zarządzania krajobrazem kulturowym odziedziczonym i związanym ze współczesnymi stosunkami społeczno-gospodarczymi, z zarządzaniem obiektami ochrony obszarowej, ochroną wartości symbolicznych mogących być podstawą potencjału rozwoju regionów, takich jak sylweta miasta i obiektu zabytkowego, obiektów istotnych dla dziedzictwa kulturowego społeczności lokalnych.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020 jest zgodny z celem nr 4 *Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*.

V.1.d *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (dokument przyjęty przez Radę Ministrów Uchwałą nr 104 dn. 18 czerwca 2013 r.) jest jedną z tzw. strategii zintegrowanych, służących wdrożeniu *Strategii Rozwoju Kraju 2020*.

Jako cel główny wskazano:

Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski,

w którego ramach określono cztery cele szczegółowe.

W dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad nimi cel określony jako:

Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego

definiuje priorytet 4.1.:

Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej.

Wyznaczone zostały dla niego następujące kierunki działań:

4.1.1. Tworzenie warunków wzmocniania tożsamości i uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.

4.1.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu.

4.1.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury.

Walory i potencjał tkwiący w dziedzictwie kulturowym są postrzegane w *Strategii* jako „kluczowy element potencjału kulturowego”, a tym samym jedna z „szans rozwojowych dla całego społeczeństwa”. W *Strategii* podnosi się także kwestię znaczenia aktywnej partycypacji społecznej w ochronie zabytków i opiece nad nimi.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020 jest zgodny z kierunkiem 4.1.2 *Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020*.

V.2 Założenia i cele ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w strategicznych dokumentach województwa dolnośląskiego.

V.2.a Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2020

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2020 (przyjęty przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego Uchwałą nr XXIII/687/16 w dn. 28 czerwca 2016 r. i ogłoszony w Dz.U. Województwa Dolnośląskiego, Poz. 3706 z dn. 22 lipca 2016 r.) jest dokumentem określającym politykę Samorządu Województwa Dolnośląskiego w sferze opieki nad zabytkami, dotyczący realizacji zadań związanych ze sprawowaniem opieki nad dziedzictwem kulturowym i racjonalnego wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego województwa dolnośląskiego. Opracowanie programu wynika z art. 87 ust.1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (t.j. Dz.U.2014 poz.1446), który zobowiązuje Zarząd Województwa do sporządzenia na okres 4 lat wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami.

Program skierowany jest do wydziałów i jednostek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego realizujących zadania w sferze ochrony i opieki nad zabytkami, a także do instytucji i podmiotów, których działalność obejmuje ochronę dziedzictwa kulturowego, jednostek samorządu terytorialnego, obecnych i potencjalnych właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych oraz zainteresowanych ochroną i opieką nad zabytkami.

Przyjęta w *Programie* wizja rozwoju:

Wielokulturowe dziedzictwo Dolnego Śląska stanowi fundament nowoczesnego i otwartego regionu europejskiego

wpisuje się w europejską politykę kulturalną, jest zgodny z zapisami *Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską* (Dz. Urz. UE 2006 C 321/E) i stanowi jeden z ważniejszych czynników rozwojowych.

Za cel strategiczny uznano:

Zachowanie i zrównoważone wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego dla wzmocnienia tożsamości Dolnego Śląska.

Zgodnie z tym założeniem przyjęto, że dziedzictwo kulturowe, będąc przedmiotem ochrony jest także zasobem umożliwiającym budowanie i utrwalanie wspólnej tożsamości oraz rozwijanie potencjału społecznego.

Cele operacyjne, podporządkowane celowi strategicznemu, wpisano w cztery pola działania:

- zasoby dziedzictwa kulturowego;
- tożsamość i społeczeństwo;
- zarządzanie;

- potencjał ekonomiczny.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2020 wdrażany będzie wg opracowanych Instytucjonalnych Ram Wdrażania, w których określono i przypisano konkretne zadania i kompetencje, wpisujące się w cele, priorytety i działania *Programu*, odnosząc je do administracji, instytucji, jednostek samorządowych i organizacji realizujących działania w sferze ochrony i opieki nad zabytkami.

Instytucjonalne ramy wdrażania *Programu* odnoszące się do jednostek samorządu terytorialnego (jst).

Zadania i kompetencje:

Ochrona i opieka na zabytkami na terenie jst, współpraca w prowadzeniu skoordynowanych działań w sferze ochrony i opieki nad zabytkami (m.in. opracowanie programów opieki nad zabytkami).

Cele, priorytety i działania:

C.1/P.1/D.3

C.1/P.2/D.2

C.2/P.1/D.2

C.2/P.2/D.1 i 2

C.3/P.1/D.3 i 4

C.3/P.2/D.2

Ad. C.1/P.1/D.3

Cel 1.

Poprawa skuteczności ochrony i stanu zachowania dziedzictwa materialnego i niematerialnego województwa.

Priorytet 1.

Rozpoznanie stanu zachowania dziedzictwa materialnego i niematerialnego województwa.

Działanie 3.

Identyfikacja i objęcie ochroną najcenniejszych wartości dziedzictwa kulturowego świadczących o specyfice i tożsamości województwa.

Zasadniczym zadaniem będzie zidentyfikowanie obiektów, zespołów, założeń przestrzennych, obszarów o najwyższych, unikalnych wartościach artystycznych, historycznych i krajobrazowych oraz wdrożenie odpowiednich mechanizmów ochrony w celu ich zachowania. W związku z tym, że wartości zabytkowe wytypowanych obiektów i obszarów mają znaczenie strategiczne, konieczne jest stosowanie w szerszym niż dotychczas zakresie takich form ochrony jak park kulturowy oraz ochrona obszarowa pojedynczych obiektów (m.in. wprowadzanie zapisów w dokumentach planistycznych).

Ad. C.1/P.2/D.2

Cel 1.

Poprawa skuteczności ochrony i stanu zachowania dziedzictwa materialnego i niematerialnego województwa

Priorytet 2

Wsparcie finansowe działań związanych z ratowaniem zabytków.

Działanie 2

Dofinansowanie prac remontowo-konserwatorskich oraz konserwacji zabytków znajdujących się na terenie województwa.

Samorząd województwa jako jednostka samorządu terytorialnego zobowiązany jest do objęcia ochroną zabytków znajdujących się na terenie województwa. Wsparcie finansowe w ramach tego działania będzie udzielane w ramach dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach niebędących w bezpośrednim zarządzie samorządu województwa.

Ad. C.2/P.1/D.2

Cel 2:

Wzmocnienie tożsamości Dolnoślązaków, a tym samym ich zaangażowania i akceptacji dla działań podejmowanych w celu ochrony dziedzictwa kulturowego.

Priorytet 1:

Kształtowanie tożsamości regionalnej poprzez działania edukacyjne i promocyjne.

Działanie 2:

Rozszerzenie zasięgu i wzmocnienie znaczenia przedsięwzięć związanych z zachowaniem

Działanie polegać będzie na wspieraniu instytucji kultury samorządu województwa i innych podmiotów w organizacji wydarzeń o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym popularyzujących zabytki i upowszechniających wiedzę o dziedzictwie kulturowym Dolnego Śląska (m.in. Europejskie Dni Dziedzictwa, konferencje, wystawy, wykłady etc.). Podniesienie rangi imprez i wydarzeń promujących dziedzictwo kulturowe będzie realizowane także poprzez obejmowanie wydarzeń honorowym patronatem Marszałka Województwa Dolnośląskiego.

C.2/P.2/D.1 i 2

Cel 2:

Wzmocnienie tożsamości Dolnoślązaków, a tym samym ich zaangażowania i akceptacji dla działań podejmowanych w celu ochrony dziedzictwa kulturowego.

Priorytet 2:

Wzmocnienie zaangażowania społecznego w zakresie opieki nad zabytkami.

Działanie 1:

Wspieranie inicjatyw społecznych w zakresie tworzenia i funkcjonowania lokalnych muzeów.

Działanie polegać będzie na wspieraniu inicjatyw podmiotów prywatnych, organizacji społecznych i pozarządowych oraz jednostek samorządowych związanych z tworzeniem lokalnych muzeów, izb pamięci, skansenów itp. utrwalających historię, tradycje oraz twórczość artystyczną. Wsparcie osób i podmiotów kultywujących historię i tradycję ma na celu pobudzenie aktywności społeczności lokalnych w zakresie ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego, a także wzmocnienie oferty edukacyjnej i turystycznej na Dolnym Śląsku.

Działanie 2:

Wspieranie przedsięwzięć mających na celu podnoszenie wiedzy w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami.

Działanie będzie realizowane poprzez organizację i wsparcie organizacji szkoleń, warsztatów, konferencji i innych form poszerzających wiedzę związaną z opieką nad zabytkami dla jst, właścicieli obiektów zabytkowych, fundacji i stowarzyszeń oraz placówek oświatowych.

C.3/P.1/D.3 i 4

Cel 3:

Efektywne i zintegrowane zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego Dolnego Śląska w oparciu o pełną wiedzę i kompetencje wielu podmiotów.

Priorytet 1:

Budowanie i wzmocnianie współpracy podmiotów zaangażowanych w ochronę dziedzictwa kulturowego.

Działanie 3:

Wspieranie zintegrowanych działań służących ochronie dziedzictwa kulturowego, krajobrazu i wartości przyrodniczych.

Działanie będzie polegać na promowaniu zintegrowanego i kompleksowego podejścia do ochrony krajobrazu kulturowego poprzez upowszechnianie wiedzy i promowanie idei powoływania parków kulturowych, parków krajobrazowych, a także wprowadzania zapisów w dokumentach planistycznych mających na celu ochronę zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, panoram, osi widokowych, sylwet itp.

Działanie 4:

Wspieranie wieloszczeblowej współpracy jako skutecznego mechanizmu zarządzania dziedzictwem kulturowym.

Działanie będzie polegać na dostarczaniu wiedzy i wspieraniu form wieloszczeblowej współpracy, w tym zwłaszcza partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-publicznych na rzecz ratowania, ochrony i adaptacji zabytków. Wieloszczeblowe modele współpracy są podstawą wzmocnienia poczucia odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe i efektywnej realizacji celów, które przez wiele lat tradycyjnie zaliczane były do zadań publicznych.

C.3/P.2/D.2

Cel 3:

Efektywne i zintegrowane zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego Dolnego Śląska w oparciu o pełną wiedzę i kompetencje wielu podmiotów.

Priorytet 2:

Budowa zintegrowanego systemu informacji i monitoringu jako narzędzia wspomaganie procesu decyzyjnego w dziedzinie ochrony i opieki nad zabytkami.

Działanie 2:

Budowa i prowadzenie systemu monitoringu procesów ochrony dziedzictwa kulturowego.

Działanie polegać będzie na opracowaniu i wdrożeniu pierwszego etapu systemu monitorowania procesów ochrony, odnowy i przekształceń obiektów zabytkowych. System monitoringu będzie integralną częścią systemu informacji o zabytkach, a jego zadaniem będzie umożliwienie obserwacji procesów związanych z ochroną zabytków w ujęciu dynamicznym. Pierwszym etapem systemu będzie monitorowanie dofinansowania publicznego remontów i konserwacji zabytków w ramach środków finansowych w dyspozycji samorządu województwa, co będzie służyło podejmowaniu decyzji o przyznawaniu kolejnych dotacji.

Zadania i działania wskazane do realizacji w *Programie* dotyczą poprawy skuteczności ochrony i stanu zachowania dziedzictwa kulturowego, systematycznego wzmocniania i utrwalania tożsamości Dolnoślązaków oraz budowania wiedzy o zabytkach i efektywnego zarządzania tymi zasobami.

Program określił także warunki organizacyjne i finansowe dla realizacji zadań w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami zgodnie z kompetencjami Samorządu Województwa Dolnośląskiego.

Za wdrażanie *Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2020* odpowiedzialne są wydziały UMWD i jednostki podlegające Marszałkowi Województwa Dolnośląskiego.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020 jest zgodny z celami, priorytetami i działaniami skierowanymi do jednostek samorządu terytorialnego w *Programie Opieki*

nad Zabytkami Województwa Dolnośląskiego na lata 2016-2020; w szczególności uwzględnione zostały C.1/P.1/D.3; C.2/P.2/D.2; C.2./P.2/D.1 i D.2; C.3/P.1/D.3.

V.2.b Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 r.- aktualizacja, przyjęta Uchwałą Nr XXXII/932/13 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 28 lutego 2013 r., jest dokumentem strategicznym, wytyczającym cele, kierunki oraz stymulującym rozwoju województwa.

Strategia jest spójna z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Strategią Rozwoju Kraju 2020 oraz z zapisami Strategii Europa 2020.

W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 r.- aktualizacja zdefiniowano wizję rozwoju regionu: *Blisko siebie - blisko Europy - Dolny Śląsk 2020 jako zintegrowana wspólnota regionalna, region konkurencyjny, spójny, otwarty, dynamiczny...*

Wizji tej podporządkowano cel główny rozwoju: *Nowoczesna gospodarka i wysoka jakość życia w atrakcyjnym środowisku - Dolny Śląsk regionem koncentracji innowacyjnych podmiotów produkcyjnych i usługowych współpracujących z rozwiniętym sektorem badawczym oraz intensywnego rozwoju nowoczesnej turystyki opartej o współpracę międzyregionalną i transgraniczną, tworzących razem atrakcyjne miejsca do życia dla mieszkańców o coraz wyższych kwalifikacjach i rozwiniętej kulturze obywatelskiej.*

Realizacja celu opierać się ma o następujące zasady:

- a) zasada partnerstwa i współpracy (partnerstwo: publiczno-publiczne, publiczno-społeczne, publiczno-prywatne);
- b) zasada wieloszczeblowego zarządzania i zintegrowanych projektów inwestycyjnych
- c) zasada budowania tożsamości regionalnej;
- d) **zasada zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego dla następnych pokoleń (zasada zrównoważonego rozwoju);**
- e) zasada decentralizacji i dekoncentracji systemu wdrażania;
- f) zasada celowości i efektywności interwencji;
- g) zasada równości szans.

Cel główny i wskazane cele szczegółowe podporządkowane są zasadzie równoważenia rozwoju. Osiągnięcie tych celów ma się odbywać poprzez realizację priorytetów przyjętych w *Makrostrfach*. W sferze przyrodniczo-kulturowej, w kierunku rozwoju ochrony zasobów przyrodniczych i poprawy stanu środowiska wyznaczono dwie *Makrostrfey*. W odniesieniu do zasobów i zachowania dziedzictwa kulturowego istotne są:

1. *Makrosfera zasoby*
 - a) ochrona i udostępnianie walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kulturowych.;
 - b) wprowadzenie zasad udostępniania terenów cennych krajobrazowo dla działalności inwestycyjne.
2. *Makrosfera turystyczna:*
 - a) wzmocnienie wizerunku regionu na terenie kraju, jak i Europy, jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku, miejsca otwartego, o nieprzeciętnych walorach przyrodniczych, kulturowych i uzdrowiskowych;
 - b) udostępnienie obiektów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego;
 - c) rozwój produktów turystycznych i rozbudowa infrastruktury turystycznej.

Uznano, że Dolny Śląsk dysponuje wszechstronnym potencjałem turystycznym, o czym decydują walory kulturowe, a zwłaszcza zasoby dziedzictwa materialnego, krajobrazowe i przyrodnicze, w większości objęte ochroną prawną.

V.2.c *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego – Perspektywa 2020.*

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego – Perspektywa 2020 przyjęty Uchwałą Nr XLVIII/1622/2014 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2014 r., opublikowany w Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z dnia 22 maja 2014 r. poz. 2448.)

W odniesieniu do zasobów kulturowych, w przygotowanej *Diagnozie do Planu* zostały wskazane, najważniejsze uwarunkowania dla rozwoju przestrzennego województwa w sferze kulturowej:

- 1) położenie Dolnego Śląska, sprzyjające przenikaniu wpływów kulturowych z Czech i Niemiec oraz oddziaływaniu wielu ośrodków, przede wszystkim Wiednia, Pragi, Drezna, Berlina i Krakowa, przy częstych zmianach sytuacji politycznej, zdecydowały o jego czołowej pozycji w kraju pod względem nasycenia obiektami zabytkowymi o wysokiej klasie artystycznej i znaczeniu historycznym;
- 2) utrzymanie ww. pozycji regionu wiąże się z zapewnieniem warunków dla trwałego zachowania, zagospodarowania i utrzymania zabytkowych krajobrazów kulturowych oraz zespołów zabytków, takich jak: zabytki archeologiczne, miejskie i wiejskie zespoły zabytkowej zabudowy, obiekty architektury sakralnej, zespoły rezydencjonalne z założeniami parkowymi, obiekty architektury militarnej, zabytki przemysłu i techniki, miejsca upamiętniające ważne wydarzenia historyczne oraz miejsca martyrologii z okresu drugiej wojny światowej;
- 3) zachowaniu ww. wartości służy regionalny system ochrony dziedzictwa kulturowego, który tworzą obiekty i obszary zabytkowe, objęte międzynarodowymi i krajowymi formami ochrony (wpisy na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, uznanie za Pomnik Historii, parki kulturowe, wpisy do rejestru zabytków, objęcie ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, wojewódzka i gminna ewidencja zabytków oraz wykaz zabytków).

Jednocześnie w *Diagnozie do Planu* wskazano pozytywne tendencje w zmianach stanu środowiska kulturowego regionu:

- 1) kontynuacja rewitalizacji historycznych zespołów staromiejskich, układów wiejskich oraz miejscowości turystyczno-uzdrowiskowych;
- 2) odnowa zabytkowych zespołów rezydencjonalnych wraz z adaptowaniem do nowych funkcji;
- 3) rozwój nowych form obszarowej ochrony krajobrazu kulturowego, w tym zwłaszcza systemu parków kulturowych.

Natomiast w odniesieniu do niekorzystnych tendencji, celem ich usunięcia lub ograniczenia zaproponowano:

- 1) kompleksową odbudowę zdegradowanych zespołów zabytkowych w obszarach historycznych centrów miast i wsi, zespołów rezydencjonalnych oraz nieużytkowanych kościołów i cmentarzy;
- 2) przeciwdziałanie dewastacji zabytków przemysłu i techniki, w szczególności wyłączonych z użytkowania obiektów infrastruktury kolejowej;
- 3) zagospodarowanie i udostępnianie wybranych stanowisk archeologicznych o charakterystycznych formach krajobrazowych;
- 4) promowanie i oznakowanie w terenie historycznych miejsc pamięci oraz utrzymanie pomników i cmentarzy wojennych.

Utrzymanie a także ochrona walorów zabytkowych krajobrazów kulturowych i jego elementów, została określona, jako jedno z kluczowych działań w celu poprawy ładu przestrzennego. W tym celu, jak również w celu wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego, przy uwzględnieniu ochrony zasobów przyrodniczo-krajobrazowych, w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego* wyznaczono następujące kierunki działań i zasady ich realizacji:

1. harmonijne kształtowanie krajobrazu kulturowego oraz poprawę stanu i wykorzystania zespołów zabytkowych, realizowane przy uwzględnieniu następujących zasad:
 - a) zachowania i odnowy walorów oraz cech krajobrazu kulturowego w miejscach o szczególnym znaczeniu dla tożsamości regionu,
 - b) ochrony miejsc o wysokich wartościach kulturowych i przyrodniczo-krajobrazowych oraz zachowanej historycznej strukturze przestrzennej,
 - c) zintegrowanego podejścia do waloryzacji, ochrony i zagospodarowania przestrzennego zasobów kulturowych;
2. ochrona oraz poprawa stanu i wykorzystania zespołów zabytkowych, realizowana przy uwzględnieniu następujących zasad:
 - a) uwzględniania w dokumentach strategicznych i planistycznych stref koncentracji zasobów dziedzictwa kulturowego, wymagających szczególnej ochrony ich wartości kulturowych i krajobrazowych,
 - b) prowadzenia kompleksowych rewitalizacji zespołów zabytkowych z możliwością wprowadzania nowych funkcji do obiektów zabytkowych,
 - c) eksponowania w sylwetach miejscowości dominant architektonicznych i ochrony wglądów na nie,
 - d) ochrony obiektów ujętych w rejestrach i ewidencjach zabytków, w tym zwłaszcza obiektów usługowych, produkcyjnych, a także dworców i przystanków kolejowych oraz wiaduktów i tuneli,
 - e) ochrony stanowisk archeologicznych o zachowanych formach krajobrazowych;
3. ochrona dóbr kultury współczesnej, realizowana przy uwzględnieniu następujących zasad:
 - a) uwzględnienia w planowaniu miejscowym ochrony wyróżniających się współczesnych nie objętych ochroną zabytków obiektów architektonicznych i zagospodarowania ich otoczenia,
 - b) prowadzenia badań i analiz dla wskazania ww. obiektów.

Na obszarze Gminy Legnickie Pole nie wyznaczono innych, niż już istniejące, stref ochrony konserwatorskiej, a także nie wytypowano zabytkowych zespołów do objęcia ochroną poprzez utworzenie rezerwatów bądź parków kulturowych. Uwzględnione są natomiast stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej.

W *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego – Perspektywa 2020*, biorąc pod uwagę uwarunkowania rozwoju województwa, a także główne obszary problemowe, wyznaczono cztery obszary integracji, w tym Legnicko-Głogowski Obszar Integracji, w stosunku do których powinno nastąpić wypracowanie wspólnych, zintegrowanych działań skierowanych na osiągnięcie spójności przestrzennej województwa.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020 jest zgodny z wyznaczonymi celami polityki przestrzennej, zasadami i kierunkami działań w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego – Perspektywa 2020*,.

V.3 Założenia i cele ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w strategicznych dokumentach powiatowych.

Program opieki nad zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2017-2020 przyjęty Uchwałą Nr XXII/129/2017 Rady Powiatu z dn. 9 lutego 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Dol. 2017.835)

Program opieki nad zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2017-2020, jest kontynuacją:

1. *Programu opieki nad zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2011-2015* przyjętego Uchwałą Nr XII/59/2011 Rady Powiatu Legnickiego z dnia 24 listopada 2011 r.

Program opieki nad zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2017-2020 jest zgodny z innymi dokumentami powiatowymi o charakterze strategicznym, w tym z:

1. *Strategią Rozwoju Powiatu Legnickiego na lata 2002-2017* przyjętą Uchwałą Rady Powiatu Legnickiego nr XXXIV/78/2002 z dnia 27 czerwca 2002 roku. (wskazano na konieczność ochrony dziedzictwa kulturowego, zarówno zabytków nieruchomych, jak i stanowisk archeologicznych, stanowiących świadectwo historii regionu, jak i uzupełnienie walorów przyrodniczych).
2. *Programem ochrony środowiska Powiatu Legnickiego*, październik 2005, przyjętego Uchwałą XXXIII/164/2005 z dnia 28 listopada 2006 r. (wyznaczono kierunki działań, cele i priorytety, których realizacja doprowadzi do poprawy stanu środowiska powiatu, efektywnego zarządzania środowiskiem oraz zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań prawa Unii Europejskiej; wskazano także, że obiekty i obszary objęte ochroną należy traktować jako elementy promocji turystyczno-edukacyjnej, zarówno w kontekście kierunków rozwoju powiatu jak i preferowanych w tym zakresie obszarów,

Program opracowano celem realizacji zadań wynikających z ustaw, w którym określono obowiązki władz powiatu związane z ochroną dóbr kultury, przede wszystkim w stosunku do obiektów, do których powiat legnicki posiada tytuł prawny a także zarysowano ogólną politykę powiatu legnickiego w dziedzinie opieki nad zabytkami, nie naruszając kompetencji gmin i praw właścicieli.

Z obszaru gminy Legnickie Pole, obiektem zabytkowym, będące własnością samorządu powiatu legnickiego, do którego posiada on tytuł prawny jest:

1. **Zespół Pobenedyktyńskiego klasztoru** z budynkami koszar szkoły kadetów, obecnie budynki Domu Pomocy Społecznej wraz z kościołem św. Trójcy, ob. Muzeum Bitwy Legnickiej. Zespół uznany za **Pomnik Historii** *Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 kwietnia 2004 r.* (Rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 14.04.2004 r., nr 102, poz. 1056)

W ramach realizacji zadań i środków własnych, na terenie zespołu prowadzone były i zaplanowane zostały prace rewaloryzacyjno-konserwatorskie oraz budowlane. Na lata 2017-2020 wyznaczono następujące prace:

- a) remont elewacji części budynków wraz z renowacją elementów kamiennych;
- b) rewitalizację terenów zielonych DPS;
- c) zabezpieczenie przeciwpożarowe obiektów DPS – dalsze prace;
- d) remont kanalizacji;
- e) remont sieci elektryczne.

Program opieki nad zabytkami Powiatu Legnickiego na lata 2017-2020 wyznacza następujące cele, stanowiące także kontynuację celów z poprzednich programów:

1. ochrona krajobrazu kulturowego;

2. zachowanie dziedzictwa kulturowego dla następnych pokoleń;
3. integracja społeczności lokalnych przy pomocy poszerzania wiedzy o zasobach dóbr kultury i ich stanie, prezentacji określonych wartości i walorów kulturowych;
4. kształtowanie wśród mieszkańców powiatu potrzeby poznawania wiedzy o przeszłości regionu, jego tradycji, poszanowania materialnych i niematerialnych;
5. kreowanie działalności prorozwojowych, poprawy życia mieszkańców poprzez wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego, dążenie do zrównoważonego rozwoju powiatu.

Do ich realizacji określono kierunki działań i zadania:

1. Zadania opieki nad zabytkami w zakresie spraw społecznych, informacji i edukacji, popularyzacji, promocji wartości i wzorów kulturowych.
2. Ochrona krajobrazu kulturowego – zadania gospodarczo-przestrzenne.

Dla Gminy Legnickie Pole istotne są następujące zadania:

Ad. 1.

- a) aktualizowanie elektronicznej bazy o zasobach dziedzictwa kulturowego, szlakach turystycznych i dostępnej infrastrukturze;
- b) opracowanie koncepcji promocji atrakcji turystycznych (obiekty, szlaki, imprezy);
- c) oznakowanie, uzupełnienie lub odnowa (obiektów sakralnych, cmentarzy historycznych, parków i ogrodów);
- d) promocja zabytków i historii miejscowości za pomocą stron internetowych powiatu i gmin;
- e) wspieranie projektów w zakresie edukacji regionalnej, promującej walory środowiska kulturowego i przyrodniczego;
- f) wspieranie wydawnictw związanych z historią regionu, promocją dziedzictwa kulturowego;
- g) dofinansowanie szkolnych konkursów wiedzy o dziedzictwie kulturowym i przyrodniczym regionu.

Ad.2.

- a) uwzględnianie różnych form ochrony dziedzictwa kulturowego w mpzp oraz w wydawanych decyzjach (ochrona historycznych układów przestrzennych, przeciwdziałanie rozproszonemu osadnictwu, przeciwdziałanie rozdrabnianiu i podziałom własności historycznej, wypełnianie zabudowy wolnych działek w obszarze historycznych siedlisk, przeciwdziałanie rozbudowie zabytkowych obiektów);
- b) ochrona, rewaloryzacja i oznakowanie stanowisk archeologicznych;
- c) pozyskiwanie funduszy na tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Powiat Legnicki ze środków własnych, będących w dyspozycji dyrektora Domu Pomocy Społecznej w Legnickim Polu, jak również z innych źródeł finansowania, w poprzednich latach przeprowadzał na terenie zespołu prace remontowo-konserwatorskie.

Dotacje, zgodnie z przyjętą uchwałą Nr XXII/111/2012 Rady Powiatu Legnickiego z dnia 22 listopada 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Dol. 2012.5044) w sprawie określenia zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, udzielane były także na prace przy zabytkach znajdujących się na terenie powiatu, dostępnych dla mieszkańców i turystów, a nie będących własnością powiatu legnickiego.

W budżecie powiatu, na zadania z działu *Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego*, przeznaczane były i są środki finansowe również na promocję dziedzictwa, podtrzymywanie tradycji lokalnej, narodowej czy obywatelskiej a także promocji twórczości ludowej. Wsparcie otrzymywały imprezy i uroczystości oraz działania związane z zakresem edukacji regionalnej.

VI. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

VI.1 Dokumenty Programowe Gminy Legnickie Pole.

VI.1.a *Strategia Rozwoju Gminy Legnickie Pole na lata 2014-2020.*

Strategia Rozwoju Gminy Legnickie Pole na lata 2014-2020, przyjęta Uchwałą Nr XL/243/2014 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 14 listopada 2014 roku.

Strategia jest podstawowym dokumentem strategicznym gminy, w którym sformułowano wizję samorządowej jednostki terytorialnej: „*Gmina Legnickie Pole o dynamicznej gospodarce lokalnej i nowoczesnym rolnictwie, ciekawej ofercie turystycznej będąca atrakcyjnym miejscem dla obecnych i przyszłych mieszkańców*”, traktowaną jako pożądany i oczekiwany stan, określono misję: „*Gmina Legnickie Pole tworzy poczucie stabilizacji i perspektyw rozwoju swoim mieszkańcom, czyni to wykorzystując położenie geograficzno-komunikacyjne, potencjał miejscowego rolnictwa, walory historyczne i przyrodnicze oraz aktywność mieszkańców*”, przyjętą jako główny kierunek rozwoju gminy.

Wytyczono dwa cele strategiczne:

1. Rozwój gospodarczy gminy w oparciu o potencjał endogeniczny.
2. Intensyfikacja działań na rzecz poprawy jakości i warunków życia.

Cele szczegółowe, mające służyć osiągnięciu 1. celu strategicznego dotyczą:

- a) „*Wzmocnienia warunków inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej*”
- b) „*Wzmocnienia atrakcyjności turystycznej i kulturalnej Gminy Legnickie Pole*”.

Cele szczegółowe, mające służyć osiągnięciu 2. celu strategicznego dotyczą:

- a) „*Poprawa jakości środowiska w Gminie Legnickie Pole*”
- b) „*Rozwój infrastruktury społecznej na rzecz poprawy jakości życia*”.

W obszarze środowiska kulturowego, naturalnego ważne są następujące zadania strategiczne:

Ad.1a

- wdrażanie polityki ładu przestrzennego;

Ad.1b

- rozwój i utrzymanie szlaków turystycznych na terenie Gminy Legnickie Pole;
- modernizacja i doposażanie obiektów turystycznych na terenie Gminy Legnickie Pole;
- kreowanie nowych atrakcji turystycznych w oparciu o istniejące zasoby kulturowe, historyczne i przyrodnicze;
- renowacja terenów i obiektów zdegradowanych oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej;
- stworzenie komplementarnej oferty turystycznej wraz z jej promocją;
- budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o zasoby kulturowo-historyczne gminy.

VI.1.b *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Legnickie Pole na lata 2013-2016, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020.*

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Legnickie Pole na lata 2013-2016, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020, przyjęty Uchwałą Nr XXXIII/191/2014 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 13 lutego 2014 roku.

W Programie przedstawiono cel, jakim jest *osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju gminy oraz poprawa jej atrakcyjności poprzez działania społeczne i inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska.*

Zgodnie z ustawą *Prawo ochrony środowiska* dokument zawiera cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów. *Program ochrony środowiska dla Gminy Legnickie Pole na lata 2013-2016, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020* definiuje cele i zadania na lata 2013-2016, tzw. cele krótkookresowe oraz na lata 2017-2020 tzw. długookresowe, monitoring realizacji oraz nakłady finansowe potrzebne na wdrożenie założeń.

W programie operacyjnym dla obszaru: *Ochrona przyrody i krajobrazu*, jako cel strategiczny przyjęto: *Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem bioróżnorodności oraz utrzymanie istniejących form ochrony przyrody.*

Cele długookresowe do roku 2020:

- powiązanie polityki środowiskowej z planowaniem przestrzennym;
- utrzymanie i ochrona obszarów o wysokich warunkach przyrodniczych;
- utrzymanie bioróżnorodności poprzez ochronę gatunkową roślin i zwierząt.

Na terenie gminy Legnickie Pole znajduje się:

- 60 (ob. zachowane 54) pomników przyrody ustanowionych Uchwałą Nr VII/52/99 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 28 kwietnia 1999 r. i Decyzją Nr 115/65 PWRN Wrocław z dnia 12 marca 1965 r. (Dz. U. Nr 3 Woj. Rady Narodowej we Wrocławiu z dnia 20 maja 1966 r.) w sprawie uznania za pomniki przyrody pojedyncze drzewa oraz Uchwałą Nr XII/91/2000 r. Rady Gminy Legnickie Pole zmieniającą uchwałę rady gminy w sprawie uznania za pomniki przyrody pojedyncze drzewa;
- jeden park – ogród klasztorny, wpisany do rejestru zabytków nr A/3039/478/L z dnia 17 lipca 1976 r.;
- 6 obszarów przyrodniczo-krajobrazowych o łącznej powierzchni 355,70 ha, ustanowionych Uchwałą Nr XIII/66/2004 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 25 lutego 2004 r. oraz Uchwałą Nr XII/61/07 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 11 grudnia 2007 r.:
 - „Złoty Las” o powierzchni 90,0 ha położony pomiędzy Legnickim Polem a Mikołajowicami;
 - „Łąki Książęce” o powierzchni 166,2 ha położony pomiędzy Lubieniem a Strachowicami;
 - „Dolina Uszewicy” o powierzchni 45,8 ha, położony na wschód od Czarnkowa;
 - „Mokradła Gniewomierskie” o powierzchni 16,3 ha położona na zachód od Gniewomierza;
 - „Wysoczyzna Taczalińska” o powierzchni 13,8 ha położone na północ od Taczalina;
 - „Dębowa Dolina Koiszakówki” o powierzchni 23,6 ha położone we wsi Koiszaków.

Na obszarze Gminy nie wyznaczono terenów objętych ochroną Natura 2000.

Na terenie Gminy lokalizowany jest rezerwat „*Jezioro Koskowickie*” o pow. 63,79 ha, ustanowiony *Rozporządzeniem NR 1517 Wojewody Dolnośląskiego* z dnia 13 kwietnia 2004 r. doprecyzowanym *Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu* z dnia 26 czerwca 2015 r. (opublikowanym Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego poz. 2783 z dnia 30 czerwca 2015 r.). Rezerwat przyrody obejmuje obszar wód, pastwisk oraz trzcinowisk. W celu zabezpieczenia wartości przyrodniczych rezerwatu utworzono również otulinę o powierzchni 22,98 ha.

Na lata 2014-2020, jako zadania ciągle związane z ochroną przyrody i krajobrazu przewidziano:

1. inwentaryzacja i waloryzacja obszarów cennych przyrodniczo (bez danych dot. finansowania);

2. racjonalne gospodarowanie cennymi zasobami przyrodniczymi Gminy (bez danych dot. finansowania);
3. tworzenie nowych obszarów chronionych (bez danych dot. finansowania);
4. promocja walorów przyrodniczych Gminy (bez danych dot. finansowania).

VI.1.c *Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Legnickie Pole na lata 2016-2027.*

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Legnickie Pole na lata 2016-2027., przyjęta Uchwałą Nr XV/79/2015 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 30 grudnia 2015 roku.

W wydatkach budżetowych w Dziale nr 900 *Gospodarka Komunalna i Ochrona Środowiska* zaplanowano środki na utrzymanie zieleni; w Dziale 921 *Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego* zaplanowano dotacje podmiotowe dla samorządowych instytucji kultury, natomiast na ochronę zabytków i opieką nad zabytkami zaplanowano dotacje celowe – finansowanie lub dofinansowanie prac konserwatorskich i remontowych obiektów zabytkowych.

W Uchwale na lata 2016-2017 do realizacji wymieniono, zgodnie z Załącznikiem nr 2 do Uchwały, przedsięwzięcie inwestycyjne – *Przebudowa odcinka drogi powiatowej nr 2176 obręb Nowa Wieś Legnicka, tzw. ul. Gniewomierska* (limit zobowiązań 3.591.812,50 PLN).

VI.1.d *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole, kwiecień 2016.*

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole zostało przyjęte Uchwałą Nr XIX/113/2016 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 26 kwietnia 2016 r.

Jako cel główny *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole* przyjęto: *Harmonijny rozwój przestrzenny Gminy Legnickie Pole uwzględniający potencjał gospodarczy i zasoby społeczności lokalnej, walory historyczne i walory środowiska przyrodniczego. Zrównoważony rozwój wszystkich dziedzin życia lokalnej społeczności na miarę europejskich standardów.*

W Studium wyznaczono obszary oraz ustalono zasady ochrony; w stosunku do:

1. *Środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.*
 - a) utrzymanie i wzbogacanie bioróżnorodności terenów;
 - b) polityka bezwzględnej ochrony przed zabudową obszarów o najwyższej i wysokiej wartości przyrodniczej i krajobrazowej: rezerwat przyrody „*Jezioro Koskowickie*” wraz z otuliną, obszary chronione ustanowione Uchwałą Nr XIII/66/2004 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 25 lutego 2004 r. oraz Uchwałą Nr XII/61/07 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 11 grudnia 2007 r., pomniki przyrody wraz z otoczeniem;
 - c) przestrzeganie zasad ochrony krajobrazu kulturowego, wynikających z *Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, a wyznaczonych na terenie gminy i ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków:
 - obszar ochrony krajobrazu kulturowego wsi Legnickie Pole - granica obszaru przebiega na wschód, południe i zachód od miejscowości, od północy zamknięta linią drogi krajowej - autostrady A4, od zachodu linią potoku Wierzbiak oraz drogami polnymi od południa i wschodu,

- obszar ochrony krajobrazu kulturowego wsi Lubień - granica obszaru obejmuje otoczenie zespołu dworsko-folwarcznego, sąsiadujące od zach. i pn. z użytkowanym i rozbudowywanym kamieniołomem bazaltu
 - d) utrzymanie i rewitalizacja historycznego układu przestrzennego wsi gminnej Legnickie Pole;
 - e) utrzymanie i historycznie ukształtowanej struktury osadniczej i sieci dróg;
 - f) wyeksponowanie układów kompozycyjnych parków, cmentarzy;
2. *Dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.*
- a) ochronę i popularyzację dziedzictwa kulturowego gminy Legnickie Pole;
 - b) utrzymanie i atrakcyjne wyeksponowanie zachowanych zasobów krajobrazu kulturowego i jego struktury a zwłaszcza zespołu obiektów położonych na obszarze *Ośrodka historycznego miasta w Legnickim Polu* (wpisanego do rejestru zabytków nr A/2647/512 z dnia 01 grudnia 1958 r.); znajdują się tu obiekty i zespoły wpisane do rejestru zabytków, jak i uznane za Pomnik Historii RP;
 - c) zachowanie zabytkowych struktur osadniczych wsi;
 - d) zachowanie obszarów zabytkowych zespołów zieleni w historycznych granicach;
 - e) opracowanie projektów ochrony bądź rekonstrukcji założeń zieleni wraz z inwentaryzacją;
 - f) zachowanie historycznych osi widokowych i krajobrazowych;
 - g) zachowanie i wyeksponowanie dominat architektonicznych;
 - h) dla stanowisk archeologicznych o zachowanej formie krajobrazowej (np. grodziska) wraz z terenami przyległymi, stanowiącymi otoczenie zabytku, wprowadzenie zakazu zabudowy, gwarantując właściwe wyeksponowanie obiektu;
 - i) ochrona nawarstwień archeologicznych związanych z historycznym osadnictwem;
 - j) konieczność przeprowadzenia badań archeologicznych w obrębie stanowisk archeologicznych i ich bezpośrednim sąsiedztwie na obszarach objętych opracowywanym planem miejscowym.

VI.1.e *Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego*

Gmina Legnickie Pole posiada pełne pokrycie planistyczne obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W Gminie Legnickie Pole nie występują uwarunkowania formalno-prawne wynikające z przepisów odrębnych, które narzucałyby obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (planów miejscowych). W sporządzonej *"Analizie i ocenie zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Legnickie Pole"*, uchwalonej Uchwałą Nr XXI/127/2012 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 22 listopada 2012 r. przyjęto *"Wieloletni program sporządzania planów miejscowych i aktualizacji studium"*.

VI.1.f *Uchwała Rady Gminy Legnickie Pole w sprawie zasad udzielania dotacji na prace.....*

Uchwała Nr XXIV/139/2013 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 30 stycznia 2013 r. (Dz. U. Woj. Dolnośląskiego z dnia 7 marca 2013r. poz. 1637) w sprawie *określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie gminy Legnickie Pole, sposobu jej rozliczania oraz sposobu kontroli wykonania zleconego zadania*, zmieniona Uchwałą Nr XL/242/2014 z dnia 14 listopada 2014 r. (Dz. U. Woj. Dolnośląskiego z dnia 24 listopada 2014 r. poz. 5008) o *zmianie uchwały w sprawie określenia zasad*

udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie gminy Legnickie Pole, sposobu jej rozliczania oraz sposobu kontroli wykonania zleconego zadania.

Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020 zgodny jest z dokumentami gminnymi o charakterze strategicznym:

1. *Strategią Rozwoju Gminy Legnickie Pole na lata 2014-2020, przyjętą Uchwałą Nr XL/243/2014 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 14 listopada 2014 roku.*
2. *Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Legnickie Pole na lata 2013-2016, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020, przyjętym Uchwałą Nr XXXIII/191/2014 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 13 lutego 2014 roku.*
3. *Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Legnickie Pole na lata 2016-2027., przyjętą Uchwałą Nr XV/79/2015 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 30 grudnia 2015 roku.*
4. *uchwałami budżetowymi.*

jak również dokumentami wyznaczającymi kierunki polityki przestrzennej gminy:

1. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole zostało przyjęte Uchwałą Nr XIX/113/2016 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 26 kwietnia 2016 r.*
2. *miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.*

VI.2. Ochrona zabytków Gminy Legnickie Pole – prawne formy ochrony.

Ustawa z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568; z późn. zmianami, m.in. Dz.U. z 2010 r. Nr 75 poz. 474; Dz.U. z 2014 r. poz. 1446; Dz.U. z 2015 r. poz. 397, 774, 1505; Dz.U. z 2016 r. poz. 1330, 1887) jest głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.

Art. 7. Ustawy stanowi, że formami ochrony zabytków są:

- 1) *wpis do rejestru zabytków;*
 - *Zgodnie z Art. 9 do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy; rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku. Na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków informację o wpisie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej nieruchomości. Decyzja o wpisie do rejestru stanowi podstawę wpisu w katastrze nieruchomości, jak również informację o wpisie do rejestru zabytku nieruchomego ogłasza się w wojewódzkim dzienniku urzędowym.*
 - *Zgodnie z Art. 10 Do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej.*

Sposób prowadzenia rejestru oraz ewidencji zabytków określa *Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem* (Dz. U. nr 113, poz. 661).

Informacje o zabytkach nieruchomych, w tym archeologicznych, wpisanych do rejestru została opublikowana na internetowym portalu mapowym Narodowego Instytutu Dziedzictwa (www.mapy.zabytek.gov.pl/nid/).

1a) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;

Zgodnie z *Art. 14a* listę prowadzi minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego. Na Listę Skarbów Dziedzictwa wpisuje się zabytek ruchomy o szczególnej wartości dla dziedzictwa narodowego, (...), na podstawie decyzji wydawanej przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, z urzędu lub na wniosek właściciela zabytku ruchomego.

2) uznanie za pomnik historii;

Zgodnie z *Art. 15* Na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego, w drodze rozporządzenia, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, może uznać za pomnik historii zabytek nieruchomy wpisany do rejestru zabytków lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury, określając jego granice.

3) utworzenie parku kulturowego;

Zgodnie z *Art. 16.1* Rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

4) ustalenia ochrony w dokumentach prawa miejscowego;

Zgodnie z *Art. 18* Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się w (...) koncepcjach, analizach, planach i studiach albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

VI.2.a Rejestr zabytków Gminy Legnickie Pole.

Rejestr zabytków nieruchomych

Obiekty, zespoły i założenia urbanistyczne wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z *Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. Rygory te obowiązują niezależnie od położenia obiektu w poszczególnych strefach ochrony konserwatorskiej lub poza strefami. Wszelkie prace remontowe, zmiany własności, funkcji przeznaczenia obiektu wymagają pisemnej akceptacji Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z dnia 2 czerwca 2011 r.), precyzuje wymagania względem osób prowadzących prace przy obiektach zabytkowych oraz tryb postępowania.

Do rejestru zabytków nieruchomych z obszaru Gminy Legnickie Pole wpisanych jest łącznie 35 obiektów, zespołów, cmentarzy, parków, alei i układów przestrzennych.

Wśród obiektów objętych wpisem do rejestru zabytków przeważają obiekty sakralne – kościoły wraz z otaczającymi cmentarzami oraz obiekty z zespołu koszar szkoły kadetów w Legnickim Polu. Obiekty są w przeważającej części własnością kościelną, starostwa powiatowego i gminną.

TABELA NR 1 – WYKAZ ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH.

REJESTR ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO.

Lp.	Miejscowość	Lokalizacja	Obiekt	Datowanie	Podstawa ochrony
1.	Gniewomierz	w centrum wsi; na terenie cmentarza	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat., filialny, p.w. św. Antoniego	1500 r., XVIII w., XX w.	A/1583/928 z dnia 1961.08.31
2.	Gniewomierz	w centrum wsi, wokół kościoła filialnego p.w. św. Antoniego, otoczony murem z bramami	Cmentarz przykościelny	zał. XIII w., 1707 r.	A/1584/876/L z dnia 1990.02.16
3.	Koskowice	na terenie cmentarza przykościelnego, położonego w zachodniej części nawsia	Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat., parafialny, p.w. św. Michała Archanioła	1849 r.	A/2068/796/L z dnia 1987.12.28
4.	Koskowice	w zach. części nawsia, wokół kł parafialnego p.w. św. Michała Archanioła, otoczony murem z bramami	Cmentarz przykościelny	XIV w., 1832 r.	A/2069/857/L z dnia 1990.02.16
5.	Kłębanowice	na terenie cmentarza przykościelnego, w centralnej części nawsia	Kościół rzym.-kat., filialny, p.w. św. Jadwigi	XV, XVIII w.	A/2024/703 z dnia 1960.07.31
6.	Kłębanowice	w centralnej części nawsia, wokół kościoła fil. p.w. św. Jadwigi, otoczony murem z bramą	Cmentarz przykościelny	XV, XVIII w.	A/2025/856/L z dnia 1990.02.16
7.	Legnickie Pole	ul. Księżnej Anny	Aleja lipowa	pocz. XIX w.	A/3040/702/L z dnia 1986.06.25

8.	Legnickie Pole	ul. Benedyktów - w kierunku zach. od nr 2	Zespół koszar szkoły kadetów - filitrownia ujęcia wody, ob. budynek gospodarczy	ok. 1895-1898	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
9.	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 2	Zespół koszar szkoły kadetów - dom dla pracowników szkoły, ob. budynek mieszkalny	ok. 1895 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
10.	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 2a	Zespół koszar szkoły kadetów - budynek gospodarczy p/domu pracowników, ob. mieszkalny	ok. 1895 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
11.	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Klasztor benedyktynów, w l. 1810-1945 szkoła kadetów, obóz jeniecki, od 1957 r. DPS (zespoły II, IV i V)	l. 1727-1731, skrzydło wsch. przeb. l. 1836-1838, k. XIX.	A/2201/58 z dnia 1949.03.29
12.	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Ogród klasztorny, ob. teren zielony przy Domu Pomocy Społecznej	ok. 1730-1740	A/3039/478/L z dnia 1976.07.17
13.	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Ogród klasztorny, następnie ogród zespół koszar szkoły kadetów - pawilon ogrodowy, ob. pracownia terapeutyczna Domu Pomocy Społecznej	ok. 1730-1740	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
14.	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - budynek koszarowy I szkoły kadetów wraz z łącznikiem, ob. DPS – zespół VI	l. 1838-1841, 1894-1898, 1920 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
15.	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - budynek koszarowy II wraz z łącznikiem, ob. DPS – zespół I	l. 1838-1841, l. 1894-1898, 1920 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
16.	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - dobudówka zachodnia do budynku koszarowego I, ob. Dom Pomocy Społecznej	ok. 1895-1898	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
17.	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - dobudówka zachodnia do budynku koszarowego II, ob. DPS	ok. 1895-1898	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
18.	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - dom komendanta szkoły, ob. budynek administracyjny DPS	ok. 1840, spalony l. 60. XX w., poł. XX w. (odbudowany)	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
19.	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - lazaret, ob. DPS, budynek nieużytkowany	ok. 1831-1841	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
20.	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - szkoła kadetów, ob. DPS zespół III	ok. 1898 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
21.	Legnickie Pole	ul. Henryka Brodatego	Cmentarz parafialny	pocz. XIX w.	A/2204/838/L z dnia 1990.02.16

22.	Legnickie Pole	ul. Świętej Jadwigi	Kościół klasztoru benedyktyńów pw. Podwyższenia Krzyża Świętego i św. Jadwigi, ob. rzym.-kat. parafialny, p.w. św. Jadwigi	I. 1727-1731	A/2201/58 z dnia 1949.03.29
23.	Legnickie Pole	ul. Świętej Jadwigi 1	Ewangelicki dom parafialny, ob. plebania kościoła pw. św. Jadwigi	k. XIX w.	A/776 z dnia 2006.05.23
24.	Legnickie Pole	ul. Świętej Jadwigi 2	Zespół koszar szkoły kadetów - dom dla pracowników szkoły, ob. budynek mieszkalny	ok. 1895 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
25.	Legnickie Pole	ul. Świętej Jadwigi 2a	Zespół koszar szkoły kadetów - łącznik między budynkiem koszarowym II a domem pracowników szkoły, ob. nieużytkowany	ok. 1895 r.	532/A/1-10/05 z dnia 2005.05.18
26.	Legnickie Pole	pl. Plac Henryka Pobożnego 3	Kościół rzym.-kat. św. Trójcy, następnie ewangelicki ob. Muzeum Bitwy Legnickiej Oddz. Muzeum Miedzi	XIII (?), XV, XVII-XVIII w., I. 1961-1965	A/2202/643 z dnia 1960.02.17
27.	Legnickie Pole	pl. Plac Henryka Pobożnego 3	Cmentarz przykościelny, ob. teren Muzeum Bitwy Legnickiej Oddział Muzeum Miedzi w Legnicy	XIII (?), XV, XVII-XVIII w.	A/2203/839/L z dnia 1990.02.16
28.	Legnickie Pole		Ośrodek historycznego miasta	XIII(?), 1422 r., XVII-XVIII, XIX w.	A/2647/512 z dnia 1958.12.01 zmieniony decyzją 1158/2016 z dnia 2016.06.10
29.	Lubień	4	Zespół dworsko-folwarczny - dwór, ob. nieużytkowany	1607, 1700 r., XX w.	A/3041/707 z dnia 1960.12.31
30.	Mikołajowice	w centrum wsi, na przeciwko budynku nr 20, na terenie cmentarza	Kościół rzym.-kat., filialny, p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej	XV, po 1653, 1782, 1880-1890, 2 poł. XX w.	A/2228//835 z dnia 1960.12.27
31.	Nowa Wieś Legnicka	w północnej części wsi, na terenie cmentarza	Kościół rzym.-kat., następnie ewangelicki, ob. rzym.-kat., filialny, p.w. św. Bartłomieja	XIV, przed 1740 r., 2 poł. XIX, 2 poł. XX w.	A/2246/933/L z dnia 1961.09.05
32.	Nowa Wieś Legnicka	w północnej części wsi, wokół kościoła filialnego p.w. św. Bartłomieja, otoczony murem z bramą	Cmentarz przykościelny	zał. XIV, XIX, 1907 r. (po- większony)	A/2247/866/L z dnia 1990.02.16
33.	Taczalin	na niewielkim wzniesieniu po- środku wsi, w jej pn. części; oto- czony cmentarzem	Kościół ewangelicki, ob. rzym.- kat., filialny, p.w. Nawiedzenia NMP	1821, 1860 r.	A/2490/593/L z dnia 1981.04.14
34.	Taczalin	pośrodku wsi, w jej pn. części; wokół kościółka filialnego	Cmentarz przykościelny	ok. 1800. r., I poł. XIX w.	A/2491/858/L z dnia 1990.02.16

		p.w. Nawiedzenia NMP, otoczony murem z bramą			
35.	Taczalin	w północnej części posesji nr 1	Wiatrak – koźlak, ob. zachowany we fragmencie	XIX w.	A/5243/489/L z dnia 1976.12.29

Z obszaru Gminy Legnickie Pole proponuje się wpisać do rejestru zabytków:

Lubień – folwark w zespole dworsko-folwarcznym;
Mikołajowice – południową część układu ruralistycznego;
Mikołajowice – cmentarz przykościelny z murem;
Ogonowice – północno-zachodnia część układu ruralistycznego;
Raczkowa – dwór z otoczeniem.

Rejestr zabytków ruchomych

Z obszaru Gminy Legnickie Pole do rejestru zabytków ruchomych województwa dolnośląskiego wpisano wystrój i wyposażenie 7 zabytkowych kościołów: w Gniewomierzu – kościół filialny p.w. św. Antoniego, w Kłębanowicach – kościół filialny p.w. św. Jadwigi, w Koskowicach – kościół parafialny p.w. św. Michała, w Legnickim Polu – kościół parafialny p.w. św. Jadwigi i kościół św. Trójcy, ob. Oddz. Muzeum Miedzi, w Mikołajowicach – kościół filialny p.w. MB Częstochowskiej i w Taczalinie – kościół filialny p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny.

Łącznie 23 decyzje, obejmujące 99 obiektów.

Zabytki ruchome są własnością kościelną oraz Gminy Legnica.

TABELA NR 2 – WYKAZ ZABYTEKÓW RUCHOMYCH.

REJESTR ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO.

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru zabytków	Data wpisu do rej. zabytków
1.	Gniewomierz	elementy wystroju i wyposażenia kościoła filialnego pw. św. Antoniego: - tablica epitafijna pastora Teodora Friedricha Menzla z poł. XIX w. - tablica epitafijna, klasycyzm, 2 poł. XIX w. - kartusz herbowy, barok, 2 poł. XVIII w. - krzyż procesyjny, neogotyck, 4 ćw. XIX w. - krzyż ołtarzowy, neogotyck, 4 ćw. XIX w. - lampa wieczna, historyzm, 4 ćw. XIX w. - dzwon, pocz. XX w.	B/1667/1-7 B/1667/1 B/1667/2 B/1667/3 B/1667/4 B/1667/5 B/1667/6 B/1667/7	2007.02.13
2.	Gniewomierz	- epitafium <i>Adama Grünewalтта</i> , manierizm, 1574 r.	B/2419	2014.11.03
3.	Kłębanowice	elementy wystroju i wyposażenia kościoła filialnego pw. św. Jadwigi: - ołtarzyk, barok-rokoko, 2 poł. XVIII w. - ambona, barok-rokoko, 3 ćw. XVIII w.	B/1783/1-15 B/1783/1	2007.06.11

		<ul style="list-style-type: none"> - chrzcielnica, klasycyzm, pocz. XIX w. - prospekt organowy, barok, 1 poł. XVIII w. - obraz <i>Ukrzyżowanie</i>, barok, 1 poł. XVIII w. - stacje <i>Drogi Krzyżowej</i>, 1800 r. - rzeźba <i>Pieta</i>, gotyk, 2 poł. XV w. - malowidła ścienne (postacie świętych, postacie uskrzydłonych aniołów, dekoracja ornamentalna, zacheuszki), gotyk, poł. XIV w.-pocz. XVI w. - krucyfiks, barok, 2 poł. XVIII w. - krzyż procesyjny, barok, XVIII w. - konfesjonał, barok, XVIII w. - rzeźba św. Jadwigi, barok, 1 poł. XVIII w. - rzeźba św. Krzysztofa, barok-rokoko, 1 poł. XVIII w. - kartusz herbowy, barok, 1 poł. XVIII w. - krzyż pokutny, XIV/XV w. 	<ul style="list-style-type: none"> B/1783/2 B/1783/3 B/1783/4 B/1783/5 B/1783/6 B/1783/7 B/1783/8 B/1783/9 B/1783/10 B/1783/11 B/1783/12 B/1783/13 B/1783/14 B/1783/15 	
4.	Koskowice	<ul style="list-style-type: none"> elementy wyposażenia kościoła parafialnego pw. św. Michała: - ołtarz główny, neoklasycyzm, 1 poł. XIX w. - chrzcielnica, neogotyk, k. XIX w. - chrzcielnica, neoromanizm, 2 poł. XIX w. - rzeźba <i>Chrystus Zmartwychwstały</i>, barok, 2 poł. XVIII w. - krucyfiks, barok ludowy, 2 poł. XVII w. - krzyż procesyjny, neobarok, 1 poł. XIX w. - krzyż procesyjny, neogotyk, XIX w. - świecznik, barok, 2 poł. XVIII w. - świecznik, neoklasycyzm, 2 poł. XIX w. - świecznik, neobarok, XIX/XX w. - ławki, 1 poł. XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> B/1784/1-11 B/1784/1 B/1784/2 B/1784/3 B/1784/4 B/1784/5 B/1784/6 B/1784/7 B/1784/8 B/1784/9 B/1784/10 B/1784/11 	2007.06.11
5.	Legnickie Pole	<ul style="list-style-type: none"> - malowidło ścienne sklepienia kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi, barok, 1773 r. 	648/40/1	1970.08.19
6.	Legnickie Pole	<ul style="list-style-type: none"> - ambona w kościele parafialnym pw. św. Jadwigi, barok, 1766 r. 	649/41	1970.08.25
7.	Legnickie Pole	<ul style="list-style-type: none"> - 2 trony (Opata i Przeora) w kościele parafialnym pw. św. Jadwigi, późny barok, k. XVIII w. 	650/42/1-2	1970.08.24
8.	Legnickie Pole	<ul style="list-style-type: none"> - 2 chrzcielnice w kościele parafialnym pw. św. Jadwigi, barok, poł. XVIII w., późny barok, 2 poł. XVIII w. 	767/43/1-2	1970.08.25
9.	Legnickie Pole	<ul style="list-style-type: none"> - 5 ołtarzy w kościele parafialnym pw. św. Jadwigi: - ołtarz główny św. Jadwigi, barok, ok. 1731 r. - ołtarz boczny św. Benedykta, późny barok, ok. poł. XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> 651/44/1-5 651/44/1 651/44/2 651/44/3 	1970.09.24

		- ołtarz boczny Matki Boskiej Bolesnej, późny barok, ok. poł. XVIII w. - ołtarz boczny św. Małgorzaty, późny barok, ok. poł. XVIII w. - ołtarz boczny św. Wojciecha, późny barok, ok. poł. XVIII w.	651/44/4 651/44/5	
10.	Legnickie Pole	2 portale i obramienia okienne w budynku klasztornym p/kościółce parafialnym pw. św. Jadwigi: - 2 portale, barok, ok. 1726 r. - obramienia okienne, barok, ok. 1726 r.	652/45/1-2 652/45/1 652/45/2	1970.11.30
11.	Legnickie Pole	zespół świeczników w kościele parafialnym pw. św. Jadwigi: - 2 świeczniki, barok poł. XVIII w. - 2 świeczniki, barok, 1752 r. - 2 świeczniki, barok, 1709 r. - 6 świeczników, barok, ok. poł. XVIII w. - 6 świeczników, barok, 1751 r. - 2 świeczniki, neorokoko, XIX w.	768/46/1-6 768/46/1 768/46/2 768/46/3 768/46/4 768/46/5 768/46/6	1970.08.25
12.	Legnickie Pole	wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi: - lampka wieczna, późny barok, 1791 r. - krucyfik ołtarzowy, barok, XVIII w. - kociołek na wodę, barok, XVIII w.	769/47/1-3 769/47/1 769/47/2 769/47/3	1970.08.26
13.	Legnickie Pole	- balaski p/prezbiterium w kościele pw. św. Jadwigi, barok, ok. poł. XVIII w.	653/48	1970.08.27
14.	Legnickie Pole	- prospekt organowy w kościele parafialnym pw. św. Jadwigi, barok, 1731 r.	654/49	1970.08.27
15.	Legnickie Pole	- krata w oknie zakrystii kościoła św. Trójcy, ob. Oddział Muzeum Miedzi w Legnicy, renesans, poł. XVII w.	771/50/1	1970.08.27
16.	Legnickie Pole	stalle i ławki z wyposażenia kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi: - 2 stalle, barok k. XVIII w. - 4 ławki	655/51/1-2 655/51/1 655/51/2	1970.08.26
17.	Legnickie Pole	2 nagrobki dziecięce i epitafium na ścianie kościoła św. Trójcy, ob. Oddział Muzeum Miedzi w Legnicy: - nagrobek dziecięcy, renesans, ok. 1624 r. - nagrobek dziecięcy, renesans, ok. 1621 r. - epitafium (fragm.), renesans, 2 poł. XVII w.	770/52/1-3 770/52/1 770/52/2 770/52/3	1970.08.12
18.	Legnickie Pole	2 figury z grupy <i>Zwiastowania</i> z kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi: - rzeźba Madonny, barok, 2 poł. XVIII w. - rzeźba Anioła, barok, 2 poł. XVIII w.	656/53/1-2 656/53/1 656/53/2	1970.08.14
19.	Legnickie Pole	- dekoracja rzeźbiarska i detale wystroju fasady kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi, barok, l. 1728-1730	657/54	1970.08.26

20.	Legnickie Pole	szafa, drzwi - elementy wyposażenia zakrystii kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi: - szafa na szaty liturgiczne, barok, XVIII w. - drzwi (2 szt.), barok, XVIII w.	658/55/1-2 658/55/1 658/55/2	1970.08.26
21.	Legnickie Pole	obrazy, miedzioryt – elementy wystroju zakrystii kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi: - obraz (portret duchownego), barok, 2 poł. XVIII w. - obraz (portret duchownego), barok, 2 poł. XVIII w. - miedzioryt, barok, k. XVIII w.	659/56/1-3 659/56/1 659/56/2 659/56/3	1970.08.29
22.	Mikołajowice	elementy wystroju i wyposażenia kościoła fil. pw. MB Częstochowskiej: - prospekt organowy, historyzm, 4 ćw. XIX w. - tablica epitafijna rodziny Prinera, barok, 4 ćw. XVII w. - tablica epitafijna, barok, 2 poł. XVII w. - Epitafium Andreasa Preibischa, renesans, po 1593 r. - krzyż procesyjny, neogotyck, 4 ćw. XIX w. - kielich, historyzm, 1891 r. - kielich, neogotyck, 4 ćw. XIX w. - kociołek, 1 ćw. XX w. - kropielnica, 2 poł. XIX w. - misa (fragm. lavabo), k. XVIII w. - dzwonki ołtarzowe, historyzm, 4 ćw. XIX w. - dzwonek p/zakrystii, historyzm, 4 ćw. XIX w. - fisharmonia, modernizm, 1 ćw. XIX w. - zydeł, 4 ćw. XIX w. - dzwon, historyzm, 1926 r. - mechanizm zegarowy, 4 ćw. XIX w.	B/1666/1-16 B/1666/1 B/1666/2 B/1666/3 B/1666/4 B/1666/5 B/1666/6 B/1666/7 B/1666/8 B/1666/9 B/1666/10 B/1666/11 B/1666/12 B/1666/13 B/1666/14 B/1666/15 B/1666/16	2007.02.13
23.	Taczalin	elementy wyposażenia kościoła filialnego pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny: - ołtarz główny, późny barok-klasycyzm, pocz. XIX w. - prospekt organowy, klasycyzm, 1 poł. XIX w. - kadzielnica, eklektyzm, 4 ćw. XIX w. - skarbonka, pocz. XIX w.	B/1785/1-11 B/1785/1 B/1785/2 B/1785/3 B/1785/4 B/1785/5	2007.06.11

		- krzyż ołtarzowy, eklektyzm, 4 ćw. XIX w. - kinkiet, XIX w. (?) - żyrandol, XIX w. (?) - ławy (18 szt.), pocz. XIX w. - mechanizm zegarowy, pocz. XX w. - dzwon, barok, 1662 r. - epitafium Ernsta Wilhelma Schindlera, klasycyzm, po 1820 r.	B/1785/6 B/1785/7 B/1785/8 B/1785/9 B/1785/10 B/1785/11	
--	--	--	--	--

Rejestr zabytków archeologicznych

Z obszaru gminy Legnickie Pole do rejestru zabytków archeologicznych woj. dolnośląskiego wpisano 23 stanowiska.

TABELA NR 3 – WYKAZ ZABYTEKÓW ARCHEOLOGICZNYCH.

REJESTR ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO.

L.p.	Miejscowość	Numer	Chronologia / Datowanie	Nr rejestru
1	Bartoszków	7/19/78-21	okres wpływów rzymskich/osada	100/649/72
2	Bartoszków	11/2/78-21	chronologia nieokreślona/osada; okres wpływów rzymskich/osada	99/647/72
3	Biskupice	2/31/79-21	okres wpływów rzymskich/osada; wczesne średniowiecze/osada	101/650/72
4	Biskupice	4/35/79-21	epoka brązu – okres halsztacki/osada	103/652/72
5	Biskupice	7/34/79-21	epoka brązu – okres halsztacki/osada	102/651/72
6	Biskupice	8/40/79-21	epoka brązu – okres halsztacki/osada; wczesne średniowiecze/osada; późne średniowiecze/osada	105/654/72
7	Biskupice	9/32/79-21	epoka brązu – okres halsztacki/osada; wczesne średniowiecze/śląd osadnictwa	104/653/72
8	Czarnków	1/56/79/21	wczesne średniowiecze/osada; późne średniowiecze/osada	116/732/74
9	Czarnków	5/53/79-21	wczesne średniowiecze XI-XII wiek/grodzisko	22/102/65

10	Gniewomierz	1/9/78-21	neolit/osada; epoka brązu – okres halsztacki/cmentarzysko ciałopalne; okres wpływów rzymskich/osada; pradzieje/śląd osadnictwa; wczesne średniowiecze/osada; późne średniowiecze/śląd osadnictwa	96/621/72
11	Gniewomierz	5/21/78-21	epoka brązu III okres – okres halsztacki/osada; wczesne średniowiecze X-XI w./śląd osadnictwa; późne średniowiecze XIII-XIV w./osada	98/646/72
12	Koskowice	1/22/78-21	chronologia nieokreślona/osada; okres lateński II-I w. p.n.e./osada; pradzieje/śląd osadnictwa; wczesne średniowiecze/osada	108/720/74
13	Koskowice	4/31/78-21	wczesne średniowiecze/grodzisko	38/236/66
14	Legnickie Pole	2/19/79-21	późne średniowiecze XIII-XIV w. /szyby górnictwa złota	129/790/75
15	Legnickie Pole	7/15/79-21	wczesne średniowiecze/osada; późne średniowiecze/osada	245/Arch/92
16	Lubień	4/45/79-21	wczesne średniowiecze faza młodsza/osada	118/734/74
17	Lubień	5/48/79-21	epoka brązu – halsztat/osada; wczesne średniowiecze/osada; późne średniowiecze/ osada	119/735/74
18	Lubień	6/44/79-21	pradzieje/osada; wczesne średniowiecze/ osada	120/736/74
19	Lubień	7/52/79-21	pradzieje/śląd osadnictwa; wczesne średniowiecze/osada	121/737/74
20	Mikołajowice	8/95/79-21	V okres epoki brązu – halsztat/osada	72/416/69
21	Ogonowice	2/81/79-21	halsztat? /osada; wczesne średniowiecze/ osada	122/738/74
22	Ogonowice	5/66/79-21	pradzieje/osada; wczesne średniowiecze/ osada	123/739/74
23	Ogonowice	6/64/79-21	neolit/śląd osadnictwa; halsztat/osada; wczesne średniowiecze/osada; późne średniowiecze/osada	124/740/74

Wskazane jest:

1. przeprowadzenie weryfikacji poprzez uaktualnienie obszaru wpisu do rejestru stanowiska w Legnickim Polu nr 2/19/79-21 lub wprowadzenie szerokiej strefy „W” ochrony archeologicznej

(wyniki badań wskazują na większy obszar stanowiska niż ten ujęty dotychczasowym wpisem do rejestru nr 129/790/75).

2. wprowadzenie szerszej strefy „W” ochrony archeologicznej na stanowisko archeologiczne obr. Czarnków nr 5/53/79-21 (grodzisko) wpisane do rejestru zabytków nr 22/102/65.

VI.2.b *Pomnik Historii RP.*

Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14.04.2004 r. (Dz. U. nr 102, poz. 1056) uznano za pomnik historii „**Legnickie Pole – pobenedyktyński zespół klasztorny**”.

Granica zespołu zabytkowego obejmuje obszar dawnego opactwa benedyktynów, wyznaczony od południa ul. Klasztorną, od zachodu ul. św. Jadwigi, od północy ul. Benedyktynów, od wschodu murem granicznym ogrodu klasztornego i zespół kościelny, położony po drugiej stronie ul. św. Jadwigi, w granicach wyznaczonych murem cmentarza, oraz następujące obiekty:

- 1) kościół p.w. Trójcy Świętej;
- 2) kościół klasztorny;
- 3) klasztor o.o. benedyktynów;
- 4) pawilon ogrodowy.

VI.2.c *System ochrony krajobrazu kulturowego w dokumentach prawa miejscowego.*

Formą ochrony prawnej są ustalenia i zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Gmina Legnickie Pole posiada pełne pokrycie planistyczne obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Na podstawie ustaleń ochrony środowiska kulturowego zawartych w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Legnickie Pole* (przyjęte Uchwała Nr XIX/113/2016 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 26 kwietnia 2016 r.), miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego będą aktualizowane w przypadkach konieczności przeprowadzenia zmian lub uzupełnień.

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Legnickie Pole* (przyjętym Uchwałą Nr XIX/113/2016 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 26 kwietnia 2016 r.), *Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Legnickie Pole* (przyjętej Zarządzeniem nr 73/2015 Wójta Gminy Legnickie Pole z dnia 18 września 2015 r.) oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określono strefy ochrony konserwatorskiej.

Strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej

Strefy zostały określone dla obszarów szczególnie wartościowych, o zachowanej historycznej strukturze przestrzennej, uznane za szczególnie ważne jako materialne świadectwo historyczne, a także teren wpisany do rejestru zabytków. W strefach obowiązuje priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich przed wszelkimi względami inwestycyjnymi, gospodarczymi i usługowymi. Pierwszeństwo mają na tych obszarach wszelkie działania odtworzeniowe i rewaloryzacyjne, zarówno w przypadku przyrodniczych elementów krajobrazu, jak i w stosunku do historycznej struktury technicznej, instalacji wodnych, sieci komunikacyjnych oraz zabudowy.

Działania konserwatorskie w tych strefach zmierzają do zachowania i uczynienia historycznych układów przestrzennych, w tym historycznej linii zabudowy, układów ulic, placów i ich nawierzchni, do-

minant, układów zieleni. Wszelka działalność inwestycyjna lub budowlana (przebudowy, remonty, adaptacje) a także dokonywanie podziałów nieruchomości na obszarze objętym strefą ścisłej ochrony wymaga uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków – Oddziałem Terenowym w Legnicy.

Na obszarze Gminy Legnickie Pole wyznaczono 1 strefę ścisłej ochrony konserwatorskiej:

Legnickie Pole – Ośrodek historycznego miasta, objęty wpisem do rejestru zabytków nr A/2647/512 z dnia 01 grudnia 1958 r., zmieniony Decyzją Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu nr 1158/2016 z dnia 10 czerwca 2016 r.

Strefy ochrony konserwatorskiej

Strefy obejmują obszary, na których elementy historycznych układów i ich powiązania z krajobrazem zachowały się w stosunkowo niezmiennym kształcie, co stanowi o ich wartości kulturowej.

Działania konserwatorskie w tych strefach zmierzają do zachowania zabytkowych struktur osadniczych z uwzględnieniem i poszanowaniem zasadniczych elementów historycznego rozplanowania.

Na terenie stref ochrony konserwatorskiej wprowadza się wymóg konsultacji i uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków – Oddziałem Terenowym w Legnicy wszelkich działań inwestycyjnych, remontów, przebudów oraz zmian funkcji obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Na obszarze Gminy Legnickie Pole wyznaczono 9 stref ochrony konserwatorskiej, którymi objęto wsie o średniowiecznej metryce:

L.p	Miejscowość	Lokalizacja	Obiekt	Datowanie
1	Gniewomierz		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1201, XV/XVI, XIX w.
2	Kłębanowice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1413, XV-XVIII, XIX w.
3	Koskowice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1349, XVIII-XIX, XX w.
4	Księginice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1217, 1423, XVIII, XIX w.
5	Legnickie Pole	obszar folwarku z relikami średniowiecznej wieży mieszkalnej	Historyczny układ ruralistyczny przysiółka Racimierz (Legnickie Pole)	I. 1295–1305 (?), XIV/XV (?), poł. XIX w.
6	Lubień		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1414, XVII-XVIII, XIX w.

7	Mikołajowice		Historyczny układ ruralistyczny	1345 - prawa miejskie, 1348, XV, XVIII, XIX w.
8	Ogonowice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1420, XIX, pocz. XX w.
9	Taczalin		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1412 (sołectwo), XVIII, XIX w.

Strefy ochrony krajobrazu kulturowego

Strefy obejmują obszary o charakterystycznym wyglądzie, ukształtowane w wyniku działalności człowieka lub obszary krajobrazu naturalnego przestrzennie związanego z historycznym założeniem. Działania konserwatorskie w tych strefach zmierzają do ochrony form i sposobu użytkowania terenów, z zaleceniami utrzymania wykształconych parcelacji i form użytkowania.

Na obszarze Gminy Legnickie Pole wyznaczona 2 strefy ochrony krajobrazu kulturowego:

1. obszar ochrony krajobrazu kulturowego wsi Legnickie Pole - granica obszaru przebiega na wschód, południe i zachód od miejscowości, od północy zamknięta linią drogi krajowej - autostrady A4, od zachodu linią potoku Wierzbak oraz drogami polnymi od południa i wschodu;
2. obszar ochrony krajobrazu kulturowego wsi Lubień - granica obszaru obejmuje otoczenie zespołu dworsko-folwarcznego, sąsiadujące od zach. i pn. z użytkowanym i rozbudowywanym kamieniołomem bazaltu.

Strefy ścisłej ochrony archeologicznej

Zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem (Art. 3 pkt. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Stanowisko archeologiczne podlega ochronie jako zabytek od momentu wpisu do rejestru zabytków lub ujawnieniu w ewidencji stanowisk archeologicznych - Archeologicznym Zdjęciu Polski (AZP).

Ochrona dziedzictwa archeologicznego polega na zachowaniu stanowiska nieprzebadanego albo przebadanego fragmentarycznie. Zasady ochrony stanowisk archeologicznych mogą dopuścić utrzymanie dotychczasowego zagospodarowania, uznanego za nieniszczące lub określić działania zakazane np. wykonywanie prac ziemnych oraz intensywne zalesianie. Wszelkie działania w obrębie stanowisk i stref wymagają pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – Oddział Terenowy w Legnicy.

Strefy ścisłej ochrony archeologicznej wyznaczono dla stanowisk archeologicznych o własnej formie terenowej (np. grodziska). W strefie obowiązuje całkowity zakaz wszelkiej działalności inwestycyjnej a podejmowane prace o charakterze rewaloryzacyjnym, czy rekultywacyjnym wymagają pozwoleń służb konserwatorskich i mogą być prowadzone pod ich nadzorem.

Na obszarze Gminy Legnickie Pole wyznaczono 5 stref ścisłej ochrony archeologicznej:

L.p	Miejscowość	Numer	Chronologia / Datowanie	Podstawa ochrony
1	Czarnków	5/53/79-21	wczesne średniowiecze XI-XII wiek / grodzisko	nr rejestru 22/102/65
2	Koskowice	4/31/78-21	wczesne średniowiecze / grodzisko	nr rejestru 38/236/66
3	Legnickie Pole	14/22/79-21	późne średniowiecze XIV-XV wiek / wieża mieszkalna	
4	Lubień	10/49/79-21	późne średniowiecze – okres nowożytny / dwór na wyspie otoczony fosą	
5	Strachowice	16/80/79-21	średniowiecze? - okres nowożytny / ruiny budowli (wieża mieszkalna)	

Strefy obserwacji archeologicznej

Strefy obserwacji archeologicznej wyznaczone są dla wsi o średniowiecznej i nowożytnej metryce oraz dla zespołów rezydencjonalnych z zespołów folwarcznych. Wsie objęte ochroną historycznych układów ruralistycznych posiadają tożsame z nimi strefy ochrony nawarstwień archeologicznych.

Wszelkie inwestycje planowane na obszarach objętych strefami obserwacji archeologicznej na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego muszą uzyskać pozwolenie właściwego organu w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Na obszarze Gminy Legnickie Pole wyznaczono 23 strefy obserwacji archeologicznej:

L.p	Miejscowość	Lokalizacja	Datowanie
1	Bartoszów	wieś w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze(?), okres nowożytny / ślad osadniczy
2	Biskupice	wieś z folwarkiem w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze(?), nowożytny / ślad osadniczy
3	Czarnków	południowa część wsi (d. Tscharnikau) z folwarkiem nr 9	XVI(?), XVIII, okres nowożytny / ślad osadniczy

4	Czarnków	północna część wsi (d. Tschirschkau) z folwarkiem wymienianym w 1413 r. w granicach nowożytnego siedliska	wzm. 1413, okres nowożytny / ślad osadniczy
5	Gniewomierz	obszar przysiółka Psary oraz teren folwarku (ob. nie istniejącego)	1420 r. - folwark; okres wczesnonowożytny / ślad osadniczy
6	Gniewomierz	obszar wsi w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
7	Kłębanowice	wieś w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
8	Koizzków	Mąkolice- przysiółek, w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze (?), okres nowożytny / ślad osadniczy
9	Koizzków	folwark i wieś w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze(?), okres nowożytny / ślad osadniczy
10	Koskowice	wieś w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
11	Księginice	wieś w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
12	Legnickie Pole	przysiółek Janiszów, w granicach siedliska nowożytnej wsi	średniowiecze(?), okres nowożytny / ślad osadniczy
13	Legnickie Pole	obszar dawnej kopalni złota	późne średniowiecze XIII-XIV wiek / szyby górnictwa złota
14	Legnickie Pole	przysiółek Racimierz w granicach siedliska nowożytnej wsi	średniowiecze(?), okres nowożytny / ślad osadniczy
15	Legnickie Pole	obszar w granicach siedliska nowożytnej wsi	średniowiecze, okres wczesnonowożytny, nowożytny / ślad osadniczy
16	Lubień	w granicach nowożytnego (obecnego) siedliska	okres nowożytny / osada
17	Lubień	obszar dworu i folwarku	późne średniowiecze – okres nowożytny /dwór, folwark

18	Mikołajowice	obszar w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres wczesnonowożytny / ślad osadniczy
19	Nowa Wieś Legnicka	w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
20	Ogonowice	zachodnia część nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy
21	Raczkowa	w granicach nowożytnego siedliska	okres wczesnonowożytny, nowożytny / ślad osadniczy
22	Strachowice	obszar folwarku wzm. w średniowieczu	1419., poł. XIX w.
23	Taczalin	w granicach nowożytnego siedliska	średniowiecze, okres nowożytny / ślad osadniczy

VI.2.d Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Legnickie Pole.

Zgodnie z Art. 21. Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568; z późn. zmianami, m.in. Dz.U. z 2010 r. Nr 75 poz. 474; Dz.U. z 2014 r. poz. 1446; Dz.U. z 2015 r. poz. 397, 774, 1505; Dz.U. z 2016 r. poz. 1330, 1887) - Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Zgodnie z Art. 22.4 Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy.

Zgodnie z Art. 22.5 Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

1. zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
2. inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
3. inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. Nr 113, poz. 661) określa sposób prowadzenia ewidencji (na wszystkich szczeblach) a także wzory kart ewidencji krajowej i wojewódzkiej oraz kart adresowych gminnej ewidencji zabytków wraz z danymi, jakie powinny być ujęte w ww. kartach.

Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Legnickie Pole została wykonana w 2014 r., w oparciu o rejestr zabytków nieruchomych województwa dolnośląskiego, karty adresowe zabytków nieruchomych, karty ewidencyjne zabytków architektury i budownictwa, karty ewidencyjne zabytkowych cmentarzy, opracowanie ewidencyjne parków znajdujące się w zasobach Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we Wrocławiu Oddziale Terenowym w Legnicy. Przeprowadzono również kwerendę bibliograficzną, kartograficzną i ikonograficzną. Stanowiska archeologiczne opracowano na podstawie dokumentacji Archeologicznego Zdjęcia Polski oraz po konsultacjach z WUOZ we Wrocławiu Oddziałem Terenowym w Legnicy; część stanowisk oznaczono w sposób symboliczny, z uwagi, że dokładna lokalizacja i kształt możliwy będzie po przeprowadzeniu badań archeologicznych.

Gminna ewidencja zabytków nie jest dokumentem zamkniętym; powinna być systematycznie aktualizowana, należy m.in. wykreślać z ewidencji obiekty rozebrane oraz gruntownie przebudowane a także uzupełniana o obiekty, wskazane przez nowe ustalenia naukowe. Wszelkie zmiany nie powodują nieważności ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami.

Zgodnie z Art.13.5 *Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568; z późn. zmianami, m.in. Dz.U. z 2010 r. Nr 75 poz. 474; Dz.U. z 2014 r. poz. 1446; Dz.U. z 2015 r. poz. 397, 774, 1505; Dz.U. z 2016 r. poz. 1330, 1887) skreślenie z gminnej ewidencji zabytków obiektu wpisanego do rejestru zabytków następuje na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Zgodnie z Art.39.3 *Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane* (t. jedn. Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, z późn. zm.) w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów nie wpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje właściwy organ w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Ewidencją zostały objęte zabytki architektury i budownictwa: układy, zespoły i obiekty o istotnych, lokalnych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych oraz zabytki archeologiczne.

TABELA NR 4 – GMINNA EWIDENCJA ZABYTEKÓW.

WYKAZ ZABYTEKÓW WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO.

L.p.	Miejscowość	Lokalizacja	Obiekt	Datowanie
1	Bartoszów	w pn. części wsi, po wsch. stronie drogi, naprzeciw nr 13	Stacja transformatorowa	ok. 1915 r.
2	Bartoszów	2	Zagroda – budynek mieszkalny	XIX/XX w.
3	Bartoszów	3	Zagroda - mur z bramą i furką	1861 r.
4	Bartoszów	3	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1850-1860 r.

5	Bartoszków	3	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	1861 r.
6	Bartoszków	3	Zagroda – spichlerz i chlewnia, ob. budynek gospodarczy	1857 r.
7	Bartoszków	3	Zagroda – stodoła	1858 r.
8	Bartoszków	5	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1860-1870 r.
9	Bartoszków	5	Zagroda – ogrodzenie	ok. 1860-1870 r.
10	Bartoszków	6	Zagroda – brama (filary)	2 poł. XIX w.
11	Bartoszków	6	Zagroda – budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
12	Bartoszków	7	Zagroda – budynek mieszkalny	k. XIX. w., po 2000 r.
13	Bartoszków	8	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX w., po 2000 r.
14	Bartoszków	12	Budynek mieszkalny, ob. Szkoła Podstawowa Oddział Przedszkolny	pocz. XX w.
15	Bartoszków	14	Gospoda, ob. budynek mieszkalny	XIX/XX w.
16	Bartoszków	50	Zagroda – stodoła	ok. 1890-1900 r.
17	Bartoszków	54	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1850-1860 r.
18	Bartoszków	54	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy	4 ćw. XIX w.
19	Bartoszków	54	Zagroda – stodoła	ok. 1890-1900 r.
20	Bartoszków	55	Zagroda – budynek gospodarczy ze spichlerzem, ob. gospodarczy	k. XIX. w.
21	Bartoszków	55	Zagroda – budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
22	Biskupice	4	Budynek mieszkalno-gospodarczy	poł. XIX w.
23	Biskupice	14	Zagroda – budynek gospodarczy I	k. XIX. w.

24	Biskupice	14	Zagroda – budynek gospodarczy II	k. XIX. w.
25	Biskupice	14	Zagroda – budynek mieszkalny	k. XIX. w.
26	Czarnków	9	Zespół dworsko-folwarczny – dwór, ob. budynek mieszkalny	XVI (?) w., II poł. XVIII w., II poł. XX w.
27	Czarnków	15	Budynek gospodarczy	2 poł. XIX w.
28	Czarnków	15	Budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
29	Czarnków	17	Budynek mieszkalny	ok. 1850-1870 r.
30	Czarnków	20	Budynek gospodarczy przy młynie	2 poł. XIX w.
31	Czarnków	20	Młyn, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy	2 poł. XIX w.
32	Gniewomierz	na płd. od wsi, w kierunku wschodnim	Wiadukt drogowy w ciągu autostrady A4	l. 1936-1937
33	Gniewomierz	na południe od wsi, w kierunku zachodnim	Wiadukt drogowy w ciągu autostrady A4	l. 1936-1937
34	Gniewomierz	wokół cmentarza przykościelnego, w centrum wsi	Mur cmentarza przykościelnego z bramami	1707 r., XX w.
35	Gniewomierz	2	Budynek mieszkalny	ok. poł. XIX w.
36	Gniewomierz	10	Zagroda – stajnia (z płaskorzeźbą konia), ob. budynek gospodarczy	ok. 1850-1860 r., k. XIX w.
37	Gniewomierz	17	Zagroda – budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
38	Gniewomierz	17	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	3 ćw. XIX w., k. XIX w.
39	Gniewomierz	17	Zagroda – stodoła	4 ćw. XIX w.
40	Gniewomierz	19	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	3 ćw. XIX w., XX w.

41	Gniewomierz	19	Zagroda – stodoła	3 ćw. XIX w.
42	Gniewomierz	22	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	XIX/XX w.
43	Gniewomierz	22	Zagroda – wozownia, ob. budynek gospodarczy	k. XIX. w.
44	Gniewomierz	22-23	Zagroda – stodoła	k. XIX. w.
45	Gniewomierz	23	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	pocz. XX w.
46	Gniewomierz	28	Zagroda – budynek mieszkalny	1852 r., k. XIX, 2 poł. XX w.
47	Gniewomierz	33	Pastorówka, ob. budynek mieszkalny	ok. 1850 r., 2 poł. XX w.
48	Gniewomierz	35	Zagroda – budynek gospodarczy	ok. 1850-1860, k. XIX w.
49	Gniewomierz	35	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1850-1860 r.
50	Gniewomierz	49	Zespół pałacowo-folwarczny – pałac, ob. budynek mieszkalny wielorodzinny	XVIII w., przed 1830 r., 2 poł. XIX w., 2 poł. XX w.
51	Gniewomierz	53	Zagroda – budynek mieszkalny	XIX/XX w.
52	Gniewomierz	60	Młyn, ob. budynek mieszkalny	1 poł. XIX w., 4 ćw. XIX w.
53	Gniewomierz	61a	Zespół pałacowo-folwarczny – obora I p/oficynie, ob. budynek gospodarczy	2 poł. XIX w.
54	Gniewomierz	61a	Zespół pałacowo-folwarczny – obora IV, ob. budynek gospodarczy).	4 ćw. XIX w.
55	Gniewomierz	61a	Zespół pałacowo-folwarczny – oficyna I, ob. budynek mieszkalny	3 ćw. XIX w.
56	Gniewomierz	61a	Zespół pałacowo-folwarczny – spichlerz, ob. budynek magazynowy	pocz. XX w.

57	Gniewomierz	61a	Zespół pałacowo-folwarczny – stodoła I p/oficynie	4 ćw. XIX w.
58	Gniewomierz	61a	Zespół pałacowo-folwarczny – stodoła II	XIX/XX w.
59	Gniewomierz	61b	Zespół pałacowo-folwarczny – oficyna mieszkalno-gospodarcza II i obora III	2 poł. XIX w., 2 poł. XX w.
60	Gniewomierz	65	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	2 poł. XIX w.
61	Gniewomierz	65	Zagroda – stajnia i kuźnia, ob. budynek gospodarczy	2 poł. XIX w.
62	Gniewomierz	67	Zagroda – budynek mieszkalny	k. XIX. w.
63	Koiszków	10	Młyn, ob. budynek mieszkalny	ok. poł. XIX w.
64	Koiszków	11	Zespół folwarczny – obora, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1850-1860 r.
65	Koiszków	12	Zespół folwarczny – spichlerz, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. poł. XIX w.
66	Koskowice	przy zachodnim fragmencie muru cmentarza przykościelnego	Remiza strażacka, ob. budynek nieużytkowany	XIX/XX w.
67	Koskowice	wokół cmentarza przykościelnego, położonego w zachodniej części nawsia	Mur cmentarza przykościelnego z bramami	pocz. XIX w. na reliktach średnio-wiecznych
68	Koskowice	4	Zagroda – budynek gospodarczy	ok. poł. XIX w.
69	Koskowice	5	Zagroda – brama	k. XIX w.
70	Koskowice	5	Zagroda – budynek gospodarczy p/domu	k. XIX w.
71	Koskowice	5	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	ok. poł. XIX w.
72	Koskowice	5	Zagroda – stodoła	1909 r.

73	Koskowice	9	Zagroda – brama z ogrodzeniem przed budynkiem mieszkalnym	k. XIX w.
74	Koskowice	9	Zagroda – budynek mieszkalny	3 ćw. XIX w.
75	Koskowice	9	Zagroda – obora I, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
76	Koskowice	9	Zagroda – obora II, ob. budynek gospodarczy	3 ćw. XIX w.
77	Koskowice	9	Zagroda – stodoła	ok. 1890-1900 r.
78	Koskowice	18	Zagroda – brama	k. XIX w.
79	Koskowice	18	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	ok. poł. XIX w., k. XIX w.
80	Koskowice	23	Zagroda – brama	k. XIX w.
81	Koskowice	23	Zagroda – budynek gospodarczy	k. XIX w.
82	Koskowice	23	Zagroda – stodoła	k. XIX w.
83	Koskowice	25	Zagroda – obora ze stodołą, ob. stodoła z częścią mieszkalną	k. XIX w.
84	Koskowice	27	Zagroda – budynek gospodarczy	k. XIX w.
85	Koskowice	28	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1870-1880, 2000 r.
86	Koskowice	28	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	ok. 1870-1880 r.
87	Koskowice	34	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
88	Koskowice	40	Szkoła ewangelicka, ob. plebania	1 ćw. XX w., po 2000 r.
89	Koskowice	40a	Zespół mieszkalno-gospodarczy – budynek mieszkalny	k. XIX w.

90	Koskowice	40a	Zespół mieszkalno-gospodarczy – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
91	Koskowice	40a	Zespół mieszkalno-gospodarczy – stodoła, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
92	Koskowice	41	Zagroda – budynek mieszkalny	k. XIX w.
93	Koskowice	42 (przypisana do nr 43)	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
94	Koskowice	43	Zagroda – brama z furką	k. XIX w.
95	Koskowice	43	Zagroda – budynek mieszkalny	3 ćw. XIX w.
96	Koskowice	43	Zagroda – obora, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. poł. XIX w.
97	Koskowice	44	Zagroda – budynek gospodarczy	3 ćw. XIX w.
98	Koskowice	44	Zagroda – stodoła	ok. 1890-1900 r.
99	Koskowice	45	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	ok. 1850-1860 r.
100	Koskowice	45	Zagroda – spichlerz, ob. budynek gospodarczy	1857 r.
101	Koskowice	46	Zagroda - obora, ob. budynek gospodarczy	poł. XIX w.
102	Koskowice	53	Zagroda - budynek mieszkalny, następnie gospodarczy, ob. adaptacja na cele mieszkalne	ok. 1740 (?), I poł. XIX w., ok. 1879 r., po 2000 r.
103	Koskowice	53	Zagroda – brama	k. XIX w.
104	Koskowice	53	Zagroda – budynek mieszkalny	1879 r.
105	Koskowice	53	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	I. 1870-1880, k. XIX w.
106	Koskowice	53	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy	ok. 1870-1880 r.

107	Koskowice	53	Zagroda – stodoła	2 poł. XIX w.
108	Koskowice	68	Pastorówka, ob. Biblioteka Publiczna	1840, ok. 1990 r.
109	Księginice	między Księgienicami a Legnickim Polem	Wiadukt drogowy w ciągu autostrady A4	l. 1936-1937
110	Księginice	5	Zagroda, sołectwo – budynek gospodarczy	4 ćw. XIX w.
111	Księginice	6	Szkoła ewangelicka, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
112	Księginice	12	Budynek mieszkalny	pocz. XIX w.
113	Księginice	27	Budynek mieszkalny	poł. XIX w., po 2004 r.
114	Księginice	31	Zagroda - budynek mieszkalno-gospodarczy	k. XIX w.
115	Księginice	36	Zagroda – budynek gospodarczy	ok. 1820-1840 r.
116	Księginice	36	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1820-1840, przebudowa ok. 2000 r.
117	Kłębanowice	wokół cmentarza przykościelnego, w centralnej części nawsia	Mur cmentarza przykościelnego z bramą	XVIII/XIX w.
118	Kłębanowice	5	Szkoła katolicka, ob. budynek mieszkalny	ok. 1880 r.
119	Kłębanowice	7	Zagroda, sołectwo - budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
120	Kłębanowice	7	Zagroda, sołectwo – brama zagrody	k. XIX. w.
121	Kłębanowice	7	Zagroda, sołectwo – obora, ob. budynek gospodarczy	27.III.1845, k. XIX w.
122	Kłębanowice	8	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX w., 1911, przekształcony l. 1985-2004

123	Kłębanowice	8	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX. w.
124	Kłębanowice	8	Zagroda – stodoła	k. XIX, pocz. XX w.
125	Kłębanowice	9	Zagroda – budynek gospodarczy z częścią mieszkalną	2 poł. XIX w.
126	Kłębanowice	10	Zagroda – budynek gospodarczy	ok. 1850
127	Kłębanowice	10	Zagroda – budynek mieszkalny	poł. XIX w., częściowo przekształcony w l. 1985-2004
128	Kłębanowice	12	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
129	Kłębanowice	12	Zagroda – stodoła	k. XIX w.
130	Kłębanowice	15	Zagroda – budynek gospodarczy (obora) z częścią mieszkalną	k. XIX w.
131	Kłębanowice	15	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	1806, 2 poł. XIX w., 2 poł. XX w.
132	Kłębanowice	15	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy	3 ćw. XIX, k. XIX w.
133	Kłębanowice	15	Zagroda – stodoła	poł. XIX w.
134	Kłębanowice	16	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.
135	Kłębanowice	17	Zagroda – budynek gospodarczy	ok. 1850-1860 r.
136	Kłębanowice	17	Zagroda – stodoła	1906 r.
137	Kłębanowice	18	Budynek mieszkalno-gospodarczy	2 poł. XIX w.
138	Kłębanowice	26	Zagroda – budynek gospodarczy	k. XIX w.
139	Kłębanowice	26	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1850-1870 r., ok. 1920 r.

140	Kłębanowice	26	Zagroda – stodoła	1896 r.
141	Legnickie Pole	między Legnickim Polem a Gniewomierzem	Wiadukt drogowy w ciągu autostrady A4	I. 1936-1937
142	Legnickie Pole	ul. Kosmy Damiana Asama 3	Szpital szkoły kadetów (?), ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
143	Legnickie Pole	ul. Kosmy Damiana Asama 5	Zespół strzelnicy wojskowej szkoły kadetów – budynek I, ob. Zespół Szkół (przedszkole, szkoła podst., gimnazjum)	ok. 1880-1900 r.
144	Legnickie Pole	ul. Kosmy Damiana Asama 7a	Zespół strzelnicy wojskowej szkoły kadetów – budynek II, ob. Zespół Szkół (przedszkole, szkoła podst., gimnazjum)	ok. 1880-1900 r.
145	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 1	Budynek mieszkalny	ok. poł. XIX w.
146	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 3	Budynek mieszkalny związany ze szkołą kadetów, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
147	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół koszar szkoły kadetów - lodownia, ob. pracownia dogoterapii Domu Pomocy Społecznej	1887 r.
148	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 5	Budynek mieszkalny związany ze szkołą kadetów, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
149	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 7	Zespół koszar szkoły kadetów - basen szkoły kadetów z kotłownią, ob. Gminny Ośrodek Kultury i Sportu	4 ćw. XIX, ok. 1920 r., po 1945.
150	Legnickie Pole	ul. Henryka Brodatego	Mur cmentarza parafialnego z bramą	pocz. XIX w.
151	Legnickie Pole	ul. Henryka Brodatego 5	Budynek poczty, ob. budynek usługowy – Lecznica dla zwierząt	2 poł. XIX, 2 poł. XX w.
152	Legnickie Pole	ul. Janczarska	Cmentarz wojenny, ob. miejsce pocmentarne z obeliskiem	ok. 1866 r.

153	Legnickie Pole	ul. Janczarska	Obelisk upamiętniający poległych w wojnie prusko-austriackiej z 1866 r. na terenie cmentarza wojennego	I. 1880-1890
154	Legnickie Pole	ul. Janczarska 12	Budynek mieszkalno-gospodarczy	poł. XIX, 2 poł. XX w.
155	Legnickie Pole	ul. Klasztorna 3	Zespół koszar szkoły kadetów - willa lekarza (?), ob. budynek mieszkalny jednorodzinny (budynek z działką wydzielone z zespołu)	k. XIX w.
156	Legnickie Pole	ul. Piastowska 10	Zespół mieszkalno-gospodarczy – budynek mieszkalny	2 poł. XIX, k. XX w.
157	Legnickie Pole	ul. Piastowska 10	Zespół mieszkalno-gospodarczy – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
158	Legnickie Pole	ul. Piastowska 10	Zespół mieszkalno-gospodarczy – stodoła	1894 r.
159	Legnickie Pole	ul. Piastowska 13	Budynek użyteczności publicznej, ob. budynek mieszkalny	ok. 1860-1880 r.
160	Legnickie Pole	ul. Piastowska 17	Szkoła, ob. budynek mieszkalny	ok. poł. XIX, po 2004 r.
161	Legnickie Pole	ul. Piastowska 18	Budynek mieszkalno-gospodarczy	2 poł. XIX, XX w.
162	Legnickie Pole	ul. Piastowska 28	Budynek mieszkalny (na budynku nr 28)	k. XIX, XX w.
163	Legnickie Pole	pl. Plac Henryka Pobożnego 2	Zespół pałacowo-folwarczny – oficyna mieszkalna, ob. budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
164	Legnickie Pole	pl. Plac Henryka Pobożnego 3	Mur cmentarza przykościelnego, ob. wokół terenu Muzeum Bitwy Legnickiej Oddziału Muzeum Miedzi w Legnicy	XV, XVII-XVIII w.
165	Legnickie Pole	pl. Plac Henryka Pobożnego 4	Budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
166	Legnickie Pole	ul. Książąt Śląskich 10	Budynek mieszkalno-gospodarczy	2 poł. XIX, XX w.
167	Legnickie Pole	ul. Książąt Śląskich 12	Budynek mieszkalny z gospodą, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX, 2 poł. XX w.

168	Legnickie Pole	ul. Książąt Śląskich 16	Zespół folwarczny – budynek gospodarczy, ob. budynek gospodarczy	2 poł. XIX w.
169	Lubień	po południowej stronie drogi, naprzeciw nr 8	Remiza straży pożarnej, ob. nieużytkowany	ok. poł. XIX w.
170	Lubień	3	Zespół dworsko-folwarczny – chlewnia, ob. budynek gospodarczy	XVIII, 3 ćw. XIX, k. XIX w.
171	Lubień	3	Zespół dworsko-folwarczny – obora, ob. budynek gospodarczy	3 ćw. XIX w.
172	Lubień	3	Zespół dworsko-folwarczny – oficyna dworska, ob. budynek mieszkalny	k. XVIII/ pocz. XIX w., k. XIX w.
173	Lubień	3	Zespół dworsko-folwarczny – spichlerz, ob. budynek gospodarczy	XIX/XX w.
174	Lubień	3	Zespół dworsko-folwarczny – stodoła I	poł. XIX w.
175	Lubień	3	Zespół dworsko-folwarczny – stodoła II	XVIII, 2 poł. XIX, ok. 1913 r.
176	Lubień	8	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1870-1880 r.
177	Lubień	12	Zagroda – budynek mieszkalny	poł. XIX w.
178	Lubień	13	Zagroda – dom wycuzny, ob. mieszkalny	ok. 1850-1870 r.
179	Lubień	17	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
180	Lubień	26	Zagroda – budynek mieszkalny	3 ćw. XIX w.
181	Lubień	27	Zagroda – brama z fragmentem muru ogrodzeniowego	3 ćw. XIX w.
182	Lubień	27	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1850-1870 r.
183	Mikołajowice	między Mikołajowicami a Księgiczniami	Wiadukt drogowy w ciągu autostrady A4	l. 1936-1937

184	Mikołajowice	od strony zachodniej i południowej wokół cmentarza	Mur cmentarza przykościelnego z bramą	XVIII/XIX w. (na reliktach średniowiecznego ?)
185	Mikołajowice	w centrum wsi, na przeciwko nr 20, wokół kościoła p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej, otoczony murem z bramą	Cmentarz przykościelny	XV (relikty), XVIII/XIX w.
186	Mikołajowice	2	Zagroda – budynek mieszkalny	1. 1820-1840, 2 poł. XIX, 2 poł. XX w.
187	Mikołajowice	2	Zagroda – chlewnia, ob. budynek gospodarczy	ok. poł. XIX w.
188	Mikołajowice	2	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	poł. XIX w.
189	Mikołajowice	2	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy	poł. XIX w.
190	Mikołajowice	3	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX, 2 poł. XX w.
191	Mikołajowice	3	Zagroda – chlewnia, ob. budynek gospodarczy	ok. 1840 r., k. XIX w.
192	Mikołajowice	3	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy (cz. ruina)	ok. 1820-1840 r., 3 ćw. XIX w.
193	Mikołajowice	3	Zagroda – ogrodzenie z bramami	k. XIX w.
194	Mikołajowice	3	Zagroda – stodoła	poł. XIX w.
195	Mikołajowice	5	Zagroda – budynek mieszkalny	1820-1840 r., 2 poł. XIX, 2 poł. XX w.
196	Mikołajowice	7	Zagroda, sołectwo – budynek mieszkalno-gospodarczy z przejazdem bramnym	2 poł. XIX w.

197	Mikołajowice	12	Zagroda – budynek mieszkalny	1826 r., poł. XIX, 2 poł. XX w.
198	Mikołajowice	12	Zagroda – stodoła	k. XIX w.
199	Mikołajowice	17	Zagroda – budynek mieszkalny	1 poł. XIX w.
200	Mikołajowice	19	Szkoła ewangelicka, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w., ok. 2008 r.
201	Mikołajowice	20	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	k. XIX, 2 poł. XX w.
202	Mikołajowice	20	Zagroda – stodoła	poł. XIX w.
203	Mikołajowice	21	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1860 r., ok. 2000 r.
204	Mikołajowice	29	Zagroda – budynek mieszkalny (w części nieużytkowany)	ok. 1860 r.
205	Mikołajowice	29	Zagroda – furta z fragmentem ogrodzenia	k. XIX w.
206	Mikołajowice	29	Zagroda – obora I, ob. nieużytkowany (ruina)	I. 1850-1860.
207	Mikołajowice	29	Zagroda – obora II, ob. budynek gospodarczy (w części użytkowany)	1857 r., k. XIX w.
208	Mikołajowice	29	Zagroda – stodoła, ob. nieużytkowana	k. XIX w.
209	Mikołajowice	44	Budynek gospodarczy przy pastorówce, ob. sala gimnastyczna Szkoły Podstawowej	I. 1880-1900, XX w.
210	Mikołajowice	44	Pastorówka (?), dom parafialny (?), ob. Zespół Szkół w Legnickim Polu – Szkoła Podstawowa I-III z siedzibą w Mikołajowicach	ok. 1880-1890, XX w.
211	Mikołajowice	49	Zagroda – budynek gospodarczo-mieszkalny (na budynku nr 49)	ok. 1850-1860, k. XIX, poł. XX w.
212	Mikołajowice	50	Zagroda – budynek mieszkalny	1821-1840, 2 poł. XIX, 2 poł. XX w.

213	Mikołajowice	50	Zagroda – obora I, ob. nieużytkowana (ruina)	k. XIX w.
214	Mikołajowice	50	Zagroda – obora II, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
215	Mikołajowice	50	Zagroda – ogrodzenie z bramami	k. XIX w.
216	Mikołajowice	51	Zagroda – brama	k. XIX w.
217	Mikołajowice	51	Zagroda – budynek mieszkalny	4 ćw. XIX, 2 poł. XX w.
218	Mikołajowice	51	Zagroda – obora I, ob. budynek gospodarczy w cz. nieużytkowany	ok. 1850-1860 r.
219	Mikołajowice	51	Zagroda – obora II, ob. budynek gospodarczy	ok. 1850-1860 r.
220	Mikołajowice	51	Zagroda – stodoła	4 ćw. XIX w.
221	Mikołajowice	53	Zagroda – budynek mieszkalny, ob. nieużytkowany	poł. XIX w.
222	Mikołajowice	53	Zagroda – stodoła <i>zgoda WUOZ Delegatura w Legnicy na rozbiórkę z dn. 6.09.2016.</i>	4 ćw. XIX w.
223	Mikołajowice	53	Zagroda – murowane ogrodzenie	2 poł. XIX w.
224	Mikołajowice	54	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
225	Mikołajowice	54	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	1 poł. XIX w.
226	Mikołajowice	54	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy	1 poł. XIX w.
227	Mikołajowice	60	Zagroda – budynek mieszkalny	1840, ok. 2000 r.
228	Nowa Wieś Legnicka	wokół cmentarza przykościelnego, w północnej części wsi	Mur cmentarza przykościelnego z bramą	XIV (relikty), XIX w.

229	Nowa Wieś Legnicka	2	Zagroda – budynek mieszkalny	k. XIX w.
230	Nowa Wieś Legnicka	2	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
231	Nowa Wieś Legnicka	3	Zagroda – budynek mieszkalny z gospodarczą częścią przyziemia, ob. nieużytkowany	poł. XIX w.
232	Nowa Wieś Legnicka	4	Zagroda – budynek mieszkalny	k. XIX w.
233	Nowa Wieś Legnicka	9	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	2 poł. XIX w.
234	Nowa Wieś Legnicka	50	Zagroda – stodoła	k. XIX, ok. 2000 r.
235	Nowa Wieś Legnicka	58	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy	ok. 1880 r.
236	Ogonowice	1	Zagroda – budynek mieszkalny	poł. XIX, k. XIX, 2 poł. XX w.
237	Ogonowice	1	Zagroda – ogrodzenie	poł. XIX w.
238	Ogonowice	3	Zagroda - budynek gospodarczy I	k. XIX w.
239	Ogonowice	3	Zagroda - budynek gospodarczy II	k. XIX w.
240	Ogonowice	3	Zagroda – budynek mieszkalny	1882 r.
241	Ogonowice	3	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
242	Ogonowice	3	Zagroda – ogrodzenie i brama	k. XIX w.
243	Ogonowice	3	Zagroda – stodoła	k. XIX w.
244	Ogonowice	3	Zagroda – wozownia, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
245	Ogonowice	5	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1890-1900 r.

246	Ogonowice	5	Zagroda – ogrodzenie	k. XIX w.
247	Ogonowice	5	Zagroda – stodoła	ok. 1870 r.
248	Ogonowice	7	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
249	Ogonowice	7	Zagroda – ogrodzenie	k. XIX w.
250	Ogonowice	7	Zagroda – pawilon ogrodowy, ob. kurnik	ok. 1850-1870 r.
251	Ogonowice	12	Budynek mieszkalno-gospodarczy	2 poł. XIX, XX/XXI w.
252	Ogonowice	14-15	Zagroda - budynek mieszkalny nr 14	pocz. XX w.
253	Ogonowice	14-15	Zagroda - oficyna, ob. budynek mieszkalny nr 15	pocz. XX w.
254	Ogonowice	19	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1860-1880 r.
255	Ogonowice	19	Zagroda – obora z budynkiem gospodarczym, ob. budynki gospodarcze	2 poł. XIX w.
256	Ogonowice	19	Zagroda – ogrodzenie i brama	k. XIX w.
257	Ogonowice	19	Zagroda – stodoła	2 poł. XIX w.
258	Ogonowice	22	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1900.
259	Ogonowice	22	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	3 ćw. XIX, pocz. XX w.
260	Ogonowice	22	Zagroda – ogrodzenie z bramą	k. XIX w.
261	Ogonowice	22	Zagroda – stajnia, ob. gospodarczy	3 ćw. XIX w.
262	Ogonowice	22	Zagroda – stodoła	3 ćw. XIX w.
263	Ogonowice	22-24	Zagroda – budynek gospodarczo-mieszkalny	3 ćw. XIX w.
264	Ogonowice	28	Zagroda	poł. XIX w.
265	Ogonowice	30	Zagroda, sołectwo - budynek mieszkalny	1807, 2 poł. XIX w., 1975 r.

266	Ogonowice	30	Zagroda, sołectwo – obora II (wozownia?), ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
267	Ogonowice	31	Zagroda, sołectwo nr 30 – obora, ob. budynek gospodarczo-mieszkalny (hodowla koni) nr 31	3 ćw. XIX w.
268	Raczkowa	1a, 1b	Dwór, następnie szkoła, ob. budynek mieszkalny	3 ćw. XVII (?), k. XVIII, XIX, XX w.
269	Raczkowa	32-34	Zagroda, sołectwo – budynek mieszkalno-gospodarczy nr 32	poł. XIX w.
270	Raczkowa	32-34	Zagroda, sołectwo – budynek mieszkalny (bramny) nr 34	2 poł. XIX w.
271	Raczkowa	32-34	Zagroda, sołectwo – obora, ob. budynek gospodarczy przy nr 34	poł. XIX w.
272	Raczkowa	32-34	Zagroda, sołectwo – stodoła I	poł. XIX, k. XIX w.
273	Raczkowa	32-34	Zagroda, sołectwo – stodoła II z budynkami gospodarczymi	poł. XIX w., k. XIX w.
274	Raczkowa	46	Szkoła ewangelicka, ob. budynek mieszkalny	k. XIX w.
275	Strachowice	w kierunku południowym od nr 6	Wieża mieszkalna średniowieczna (?) ob. ruina budowli	XV w. (?)
276	Taczalin	pośrodku wsi, w jej pn. części, wokół cmentarza przykościelnego	Mur cmentarza przykościelnego z bramą	poł. XIX w.
277	Taczalin	2	Zagroda – budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
278	Taczalin	10	Budynek mieszkalny wielorodzinny	k. XIX w.
279	Taczalin	12	Zagroda – budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
280	Taczalin	14	Budynek gospodarczy przy starej szkole, ob. mieszkalno-gospodarczy	1 ćw. XIX w.

281	Taczalin	15	Szkoła (nowy budynek), ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX, po 2004 r.
282	Taczalin	19	Zagroda – budynek mieszkalny	1794, poł. XIX, k. XIX w.
283	Taczalin	19	Zagroda – fragment ogrodzenia i brama	k. XIX w.
284	Taczalin	19	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
285	Taczalin	19	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy (w części ruina)	poł. XIX, k. XIX w.
286	Taczalin	21	Budynek mieszkalny dwurodzinny	ok. 1920 r.
287	Taczalin	22	Pałac, ob. budynek mieszkalny wielorodzinny	1 ćw. XIX, 3 ćw. XIX w.
288	Taczalin	30	Budynek mieszkalny dwurodzinny	ok. 1920 r.
289	Taczalin	32	Zagroda – stodoła	k. XIX w.
290	Taczalin	38	Zagroda – budynek mieszkalno-gospodarczy z bramą przejazdową	1 poł. XIX w.
291	Taczalin	49	Ogrodzenie terenu zielonego przed zagrodą	ok. 1820-1840 r.
292	Taczalin	49	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1820-1840, ok. 2000 r.
293	Taczalin	49	Zagroda – obora, ob. budynek gospodarczy	ok. 1820-1840, k. XIX w.
294	Taczalin	59	Zagroda - brama	k. XIX w.
295	Taczalin	59	Zagroda – obora, ob. budynek mieszkalny	k. XIX w.
296	Taczalin	59	Zagroda – stajnia, ob. budynek gospodarczy	k. XIX w.
297	Taczalin	59	Zagroda – budynek mieszkalny	ok. 1870 r.

Należy wykreślić z Gminnej Ewidencji Zabytków budynek stodoły w zagrodzie nr 53 w Mikołajowicach, rozebrany po uzyskaniu zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Delegatury w Legnicy z dnia 6 września 2016 r.

Historyczne układy ruralistyczne:

1	Gniewomierz		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1201, XV/XVI, XIX w.
2	Kłębanowice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1413, XV-XVIII, XIX w.
3	Koskowice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1349, XVIII-XIX, XX w.
4	Księginice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1217, 1423, XVIII, XIX w.
5	Legnickie Pole	obszar folwarku z relikdami średnio-wiecznej wieży mieszkalnej	Historyczny układ ruralistyczny przysiółka Racimierz (Legnickie Pole)	l. 1295–1305 (?), XIV/XV (?), poł. XIX w.
6	Lubień		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1414, XVII-XVIII, XIX w.
7	Mikołajowice		Historyczny układ ruralistyczny	1345 - prawa miejskie, 1348, XV, XVIII, XIX w.
8	Ogonowice		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1420, XIX, pocz. XX w.
9	Taczalin		Historyczny układ ruralistyczny	wzm. 1412 (sołectwo), XVIII, XIX w.

Gmina Legnickie Pole jest właścicielem lub współwłaścicielem następujących obiektów ujętych w GEZ:

L.p.	Miejscowość	Lokalizacja	Obiekt	Właściciel
1	Bartoszków	12	Budynek mieszkalny, ob. częściowo nieużytkowany a częściowo używany	Gmina Legnickie Pole

2	Gniewomierz	49	Zespół pałacowo-folwarczny – pałac ob. budynek mieszkalny wielorodzinny	Gmina Legnickie Pole współwłasność
3	Koskowice	68	Pastorówka, ob. świetlica wiejska (w 2014 – biblioteka)	Gmina Legnickie Pole
4	Legnickie Pole	ul. Janczarska dz. 93/2	Obelisk upamiętniający poległych w wojnie Prusko – Austriackiej z 1866 r. na terenie cmentarza wojennego 9wraz z działką)	Gmina Legnickie Pole
5	Legnickie Pole	ul. Henryka Brodatego dz. 92	cmentarz parafialny + mur z bramą <i>cmentarz wpisany do rejestru zabytków nr A/2204/838/L z dnia 1990.02.16</i>	Gmina Legnickie Pole
6	Legnickie Pole	ul. K.D. Asama 5	Zespół strzelnicy wojskowej szkoły kadetów – budynek I, ob. przedszkole, szkoła	Gmina Legnickie Pole
7	Legnickie Pole	ul. K.D. Asama 5	Zespół strzelnicy wojskowej szkoły kadetów – budynek II, ob. przedszkole, szkoła	Gmina Legnickie Pole
8	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 4	Zespół Koszar szkoły kadetów- dobudówka zachodnia do budynku koszarowego II, ob. na dole Warsztaty Terapii Zajęciowej, na górze mieszkanie prywatne <i>wpisana do rejestru zabytków nr A/2204/838/L z dnia 1990.02.16</i>	Gmina Legnickie Pole udział
9	Legnickie Pole	ul. Benedyktynów 7	Zespół Koszar szkoły kadetów – basen szkoły kadetów, ob. GOKiS (bez kotłowni)	Gmina Legnickie Pole, współwłasność (kotłownia)
10	Legnickie Pole	ul. Świętej Jadwigi 2A	Zespół Koszar szkoły kadetów – łącznik między budynkiem koszarowym II a domem pracowników szkoły, ob. Warsztaty Terapii Zajęciowej <i>wpisany do rejestru zabytków nr A/2204/838/L z dnia 1990.02.16</i>	Gmina Legnickie Pole
11	Legnickie Pole	ul. Świętej Jadwigi 2	Zespół Koszar szkoły kadetów – dom dla pracowników szkoły, ob. budynek mieszkalny <i>wpisany do rejestru zabytków nr A/2204/838/L z dnia 1990.02.16</i>	Gmina Legnickie Pole współwłasność
12	Legnickie Pole	pl. Henryka Pobożnego 4	Budynek mieszkalny	osoba fizyczna i Starostwo Powiatowe

				Gmina Legnickie Pole - użyczenie dołu budynku
13	Legnickie Pole	ul. Księżnej Anny	Aleja lipowa <i>wpisana do rejestru zabytków nr A/3040/702/L z dnia 1986.06.25</i>	Gmina Legnickie Pole
14	Legnickie Pole	dz. nr 9/31, 9/32	skwer przed bazyliką	Gmina Legnickie Pole
15	Legnickie Pole	dz. nr 93/2 (p/ul. Janczarskiej)	cmentarz wojenny, ob. miejsce pocmentarne	Gmina Legnickie Pole
16	Legnickie Pole	ul. Janczarska	Obelisk upamiętniający poległych w wojnie Prusko –Austriackiej z 1866 r. na terenie cmentarza wojennego	Gmina Legnickie Pole
17	Mikołajowice	44	Pastorówka(?), dom parafialny (?), Ob. Zespół Szkół w Legnickim Polu – szkoła podstawowa I-III z siedzibą w Mikołajowicach	Gmina Legnickie Pole
18	Mikołajowice	44	Budynek gospodarczy przy pastorówce, ob. sala gimnastyczna szkoły podstawowej	Gmina Legnickie Pole
19	Raczkowa	1a, 1b	Dwór, następnie szkoła, ob. budynek mieszkalny	Gmina Legnickie Pole współwłasność góry budynku, ob. mieszkania wystawione na sprzedaż

Obiektem o najwyższej wartości i znaczeniu kulturowym jest:

„Legnickie Pole – pobenedyktyński zespół klasztorny” – uznany *Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14.04.2004 r.* (Dz. U. nr 102, poz. 1056) za pomnik historii.

VII. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO GMINY LEGNICKIE POLE.

Gmina Legnickie Pole zajmuje teren na południowy wschód od Legnicy, przedzielony autostradą A4. Jest to obszar pofałdowany o zróżnicowanej rzeźbie, z wieloma kulminacjami, dzielony płytkimi dolinami cieków wodnych. Okolice Legnickiego Pola dodatkowo znane są z bitwy, która rozegrała się 9 kwietnia 1241 r. w czasie I najazdu mongolskiego na Polskę, pomiędzy rycerstwem dolno- i górnośląskim, mało- i wielkopolskim, w liczbie ok. 6 tysięcy wojowników oraz posiłkami cudzoziemskimi, w tym morawskimi i niemieckimi (głównie rycerstwo trzech zakonów: templariuszy, joannitów i krzyżaków) w liczbie ok. 2 tysięcy zbrojnych, a Mongołami (Tatarami, zwanymi *Thartari* – "z piekła rodem"), w liczbie ok. 8 tysięcy wojowników. Wojska chrześcijańskie poniosły klęskę – zginęli dowodzący nimi książę śląski, krakowski i wielkopolski Henryk II Pobożny oraz dwaj dowódcy hufców: cudzoziemski Bolesław Dypoldowic i małopolski Sulisław.

Już w średniowieczu rozwinęło się na tym obszarze osadnictwo, kształtowane w sposób zróżnicowany. W północnej, wschodniej i południowo-wschodniej części Gminy powstały większe lub mniejsze wsie kmiecie (Bartoszków, Kłębanowice, Koskowice, Księginice, Mikołajowice, Ogonowice i Taczalin), pozbawione folwarków, mające układy ulicowe z zabudową ujmującą z dwóch stron szerokie nawsia (tj. wspólne użytki, od czasów nowożytnych zabudowywane domami uboższych warstw ludności wiejskiej). Z tego klasycznego układu przestrzennego wyłamali się jedynie założyciele Ogonowic, kmiecej wsi z jednostronnym siedliskiem wypełnionym szeregiem zagród. W tym przypadku, gdy nie było nawsia, uboższa ludność wsi musiała osiedlić się na stoku wzniesienia. Stare układy ruralistyczne wsi kmiecych przetrwały do ok. poł. XIX w. bez większych zmian, do czasu budowy przez te osady nowych dróg. W trakcie prac zatarto pierwotne kształty nawsia, poprzez regulację przestrzeni. W tym kształcie układy wsi, ze zmienionymi nawsiami, zachowały się do czasów współczesnych. W większości zamożnych wsi kmiecych już w średniowieczu budowano kościoły i zakładano cmentarze. Sytuowano je najczęściej na terenie nawsia. W wymienionych powyżej miejscowościach jedyny gotycki kościół zachował się w Kłębanowicach oraz w Mikołajowicach, w przyziemiu wieży; natomiast w Taczalinie i Koskowicach obecne świątynie zbudowano w XIX w., zapewne na miejscu starszych, drewnianych, lub może mniejszych, murowanych. Nowy interesujący pod względem architektonicznym kościół w Taczalinie wzniesiono w r. 1821 w stylu śląskiego wczesnego neoklasycyzmu, a kościół w Koskowicach zbudowano w r. 1849, w stylu architektury szkoły berlińskiej, kształtowanej w nawiązaniu do twórczości K. F. Schinkla. Przez cały XIX w., przy kościołach budowano szkoły oraz pastorówki lub domy parafialne. Przedsięwzięciem wyjątkowym było wzniesienie w Legnickim Polu klasztoru benedyktynów. Było to posunięcie o charakterze kontrreformacyjnym, bowiem w księstwie legnickim podlegającym już wówczas bezpośredniej władzy cesarskiej nadal dominował protestantyzm. Jako miejsce lokalizacji wybrano wieś związaną tradycją z miejscem bitwy z Tatarami i w przeszłości podarowaną już benedyktynom przez Św. Jadwigę. Pracy benedyktyni wzniesli w Legnickim Polu w latach 1727–1731 zespół klasztorny zaprojektowany przez genialnego czeskiego architekta K. I. Dientzenhofera, będący obok klasztoru w Krzeszowie jednym z najwspanialszych dzieł dojrzałego baroku na Śląsku. Klasztor zbudowano na jednej z kulminacji płaskowyżu na południowy wschód od Legnicy, w związku z czym stał się on doskonale widziany z różnych kierunków i dużych odległości a zwłaszcza z głównej drogi łączącej Legnicę z Jaworem. Wracając do problematyki dotyczącej Gminy Legnickie Pole trzeba stwierdzić, że w jej kmiecych wsiach dominowała wyraźnie okazalsza zabudowa tworzona przez duże, mniej lub bardziej zagęszczone zagrody kmiecie oraz folwarki sołeckie. W czasach nowożytnych zagrody i folwarki sołeckie były mniejsze niż obecnie, często miały nieregularne układy i zabudowę głównie z murowanym przyziemiem oraz szkieletowym piętrem. Od 1 ćw. XIX w. zagrody tworzyły zwarte układy w czworobok. Zapewne wcześniej przeprowadzone uwłaszczenie ludności wiejskiej (przed poł. XIX w.) oraz fakt iż wsie kmiecie nie były własnością szlachecką, spowodowało, że od poł. XIX w. powstawała w nich bardzo okazała zabudowa — duże, murowane zagrody w czworobok tworzące ciągi zabudowy wzdłuż granic nawsia. W 2 poł. XIX w. zagrody te stawały się jeszcze większe, otrzymywały bardziej regularne układy oraz tworzone były przez okazałą zabudowę. Najbardziej okazałe formowano przede wszystkim domy kmiecie. Najbogatsi kmiecie zaczęli wznosić je od końca XVIII w., jako murowane, dwukondygnacyjne, z dachami łamanymi z naczółkami i podziałami pilastrowymi, a więc w formach stosowanych w 2 poł. XVIII stulecia w barokowym budownictwie miejskim i dworskim. W 1 poł. XIX w. dachy łamane zastąpiono naczółkowymi i stosowano je także w przypadku budynków gospodarczych. To tradycyjne budownictwo trwało zasadniczo do końca XIX w. i powróciło w okresie drugiego neoklasycyzmu lat ok. 1910–1930. Obok tego nurtu rozwijała się od połowy XIX w. w budownictwie wiejskim druga tendencja stylistyczna, związana początkowo ze szkołą berlińską. Przejawiała się ona w formach dachów dwuspadowych, tudorowskich nadokiennikach, formach otworów i ceglanych obramieniach. Zdarzało się też, że jeszcze w 3 ćw. XIX w. obok tych nowoczesnych form pojawiła się w wystrojach

elewacji późnobarokowa artykulacja pilastrami. W latach ok. 1850–1870 budynki mieszkalne i gospodarcze budowano już jako bardzo duże, odpowiadające zabudowie szlacheckich folwarków polnych na terenie Gminy. W miejscowościach, w których istniały folwarki dominialne lub klasztorne, jak np. w Gniewomierzu, Nowej Wsi Legnickiej czy Legnickim Polu wyraźnie widać słabszą pozycję tamtejszych kmieci i sołtysów. Miejscowości te miały co prawda układy przestrzenne zbliżone do układów wsi kmiecych, a wyróżniające się zagrody miały mniejszą skalę; więcej było też skromniejszej zabudowy wiejskiej. Blisko natomiast funkcjonalnych centrów wsi (z kościołami) zlokalizowane były rozległe dominialne folwarki, z zabudową podobną do chłopskich budynków gospodarczych lub nawet jeszcze skromniejszą, za to większą przestrzennie. Z folwarkami tymi nie zawsze były związane rezydencje, przynajmniej w XIX stuleciu. Miejscowości z dobrami miejskimi, szlacheckimi lub kościelnymi znajdowały się w północno-zachodniej i południowo-zachodniej części Gminy Legnickie Pole i były to wsie z folwarkami (Nowa Wieś Legnicka, Gniewomierz i Legnickie Pole, Raczkowa), lub folwarki polne z niewielkimi osadami (z prostymi układami i skromną zabudową), założone w okolicach bogatych w ciekły wodny (Biskupice, Czarnków, Koiszków, Lubień, Mąkolice, Psary, Racimierz i Strachowice). W średniowieczu i w czasach nowożytnych w folwarkach w niektórych wsiach oraz przy niektórych folwarkach polnych mogły istnieć rycerskie lub szlacheckie siedziby, które później zanikły. Do dziś przetrwały dwie — położony na otoczonej fosą wyspie renesansowy dwór w Lubieniu i renesansowy dwór w Raczkowej, zmodernizowany w 3 ćw. XVII w. W XVIII w. zbudowano barokowy dwór w folwarku polnym w Czarnkowie, a w 2 poł. XIX w. wzniesiono pałac w Gniewomierzu, zapewne przy wykorzystaniu starszych budowli, przy którym założono niewielki park. Nowy pałac zbudowano w XIX w. w Legnickim Polu i otoczono go niezbyt dużym parkiem. Budowa była wynikiem sekularyzacji dóbr klasztornych i objęcia ich części we władanie rodziny von Blücher, piszącej się od tego czasu Blücher-Wahlstaat, ob. nieistniejącej. Znane szlacheckie siedziby znajdujące się na terenie Gminy Legnickie Pole były niewielkie i pozbawione cech reprezentacyjnych.

Dla zabytkowych układów ruralistycznych założono karty *Gminnej Ewidencji Zabytków*, z doprecyzowanymi granicami. W celu ich ochrony wprowadzono, zarówno w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego*, jak i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego system stref ochrony konserwatorskiej.

Opracowano za *Studium środowiska kulturowego Gminy Legnickie Pole*, Wrocław 2004 (ROBiDZ).

Na obszarze Gminy Legnickie Pole oprócz cennych zabytków nieruchomych i ruchomych, znajdują się obszary przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody oraz rezerwat przyrody (wszystkie wymienione w pkt. VI.1.b *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Legnickie Pole na lata 2013-2016*, z uwzględnieniem perspektywy do roku 2020.).

Przez obszar Gminy Legnickie Pole wiodą również szlaki, zarówno pielgrzymkowe, jak i turystyczne oraz edukacyjne, posiadające oprócz walorów turystyczno-krajobrazowych, jedną z form popularyzowania i udostępniania dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego.

W 1986 r. Rada Europy ogłosiła Drogę św. Jakuba pierwszym europejskim szlakiem o wielkim znaczeniu kulturowym. Zaapelowano do władz, instytucji oraz obywateli o odtwarzanie szlaków jakubowych i przywrócenie ich dawnego znaczenia. Na terenie Polski jako pierwszą odtworzono Dolnośląską Drogę św. Jakuba łączącą Jakubów k. Głogowa ze Zgorzelcem (2005 r.).

Szlak św. Jakuba - Droga Dolnośląska jest wariantem starodawnego traktu komunikacyjnego zwanego *Via Regia*, którego przebieg trasy to: Brzeg - Małujowice - Oleśnica Mała - Marszowice - Oława - Sobocisko - Grodziszów - Siechnice - Trestno - Wrocław - Wojnowice - Miękinia - Środa Śląska -

Proszków - Malczyce - Lubiąż - Prochowice - Legnica - Krotoszyce - **Legnickie Pole** - Winnica - Wysocko - Złotoryja - Pielgrzymka - Lwówek Śląski - Niwnice - Wolbromów - Lubań - Pisarzowice - Henryków - Sławnikowice - Jędrzychowice - Zgorzelec/Görlitz.

Inne szlaki turystyczno-edukacyjnych:

Szlak Dookoła Legnicy znaki żółte, ok. 72 km

Jaśkowice - Jezioro Kunickie - Kunice - Bieniowice - Szczytniki - Buczynka - Raszków - Kochlice - Głuchowice - Grzymalin - Jakuszów - Jezierzany - Ulesie - Lipce - Czerwony Kościół - Pawłowice Małe - Szymanowice - Smokowice - Dunino - Janowice Duże - Tyńczyk - Warmątowice - Sienkiewiczowskie - **Koisków - Raczkowa - Gniewomierz - Koskowice - Jezioro Koskowickie** - Grzybiany - Jaśkowice.

Szlak przebiega przez tereny o dużych walorach przyrodniczych oraz miejscach upamiętniające wydarzenia historyczne. Częściowo pokrywa się ze Szlakiem Cystersów i łączy liczne zabytki z czasów państwowych.

Szlak Bitwy 1241 r. znaki czerwone, ok. 12,3 km

Legnica - Piekary - **Bartoszów - Legnickie Pole**

Szlak zaczyna się przy Bramie Głogowskiej w Legnicy i przebiega prawie w połowie swej długości w granicach miasta; początkowo wiedzie przez starą historyczną dzielnicę, a następnie przez nowe osiedla: Kopernika i Piekary; kolejne miejscowości to - Bartoszów - Gniewomierz - połączenie z fragm. szlaku „Tatarów” prowadzącym z Prochowic - kończą się oba szlaki przy Muzeum Bitwy Legnickiej w Legnickim Polu. (szlak wyznacza bieg międzynarodowego szlaku pieszego E-22, którym podąża również szlak św. Jakuba).

Szlak Tatarów znaki zielone 22 km

Prochowice - Szczedrzykowice - **Grzybiany - Legnickie Pole**

Szlak rozpoczyna się przy zamku w Prochowicach, prowadzi przez miasto do Szczedrzykowic - Rosochata - Grzybiany - Jezioro Koskowickie (rezerwat przyrody) - Koskowice - Legnickie Pole (muzeum Bitwy Legnickiej).

Szlak Wygasłych wulkanów znaki żółte 85 km

Legnickie Pole - Złotoryja

w granicach gminy: **Legnickie Pole - Mikołajowice - Strachowice**

Jeden z najpiękniejszych szlaków Pogórza Kaczawskiego o skomplikowanej budowie geologicznej. Szlak prowadzi między wzgórzami zbudowanymi ze skał wulkanicznych pochodzących z różnych okresów geologicznych (diabazy, bazalty, porfiry).

Złoty Szlak - ścieżka edukacyjna

Prowadzi od centrum Legnickiego Pola do starych szybów górniczych, w których w okresie średniowiecza wydobywano złoto.

VIII. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SZANS I ZAGROŻENÍ

W Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020 wykorzystano m.in. dane z analizy SWOT zawarte w opracowanej *Strategii Rozwoju Gminy Legnickie Pole na lata 2014-2020*, a mające wpływ na dziedzictwo kulturowe gminy.

Analiza SWOT jest narzędziem w programowaniu rozwoju lokalnego. Ma na celu określenie i ocenę materialnych oraz niematerialnych czynników sprzyjających lub utrudniających rozwój i funkcjonowanie gminy, zarówno obecnie, jak i w przyszłości. Jest to efektywna metoda identyfikacji słabych i mocnych stron (czynniki wewnętrzne) oraz szans i zagrożeń (czynniki zewnętrzne) mających wpływ na stan dziedzictwa kulturowego gminy, jak również na promocję gminy, turystykę, przyrodę.

MOCNE STRONY [Strengths]	SŁABE STRONY [Weaknesses]
<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowana aktualna <i>Gminna Ewidencja Zabytków</i>. 2. Pomnik Historii RP – teren <i>Pobenedyktyńskiego zespołu klasztornego</i> w Legnickim Polu. 3. Uwzględnienie zagadnień z zakresu ochrony zabytków w dokumentach strategicznych opracowanych na poziomie gminy (<i>mpzp, Strategia rozwoju, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Program ochrony środowiska</i>). 4. Zachowane w znacznym stopniu historyczne układy ruralistyczne (wsie o średniowiecznej proweniencji). 5. Znajdujące się na terenie gminy obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo: <i>Rezerwat Jezioro Koskowskie</i> [z bogatą fauną ptaków brodzących, ich lęgówiskami oraz z największym na Śląsku naturalnym trzciniowiskiem] wraz z otuliną ustanowiony <i>Rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego z dn. 13.04.2004 r. – Dz.U. Woj. Dolnośląskiego z 29.04.2004 r., Nr 77 poz.1517</i>); obszary chronione - łącznie 355,7 ha, przyjęte uchwałami Rady Gminy Legnickie Pole: <i>Uchwała Nr XIII/66/2004 z dn. 25.02.2004 r. i Uchwała Nr XII/61/2007 z dn. 11.12.2007 r.</i> (6 zespołów przyrodniczo - krajobrazowych: <i>Złoty Las, Łąki Książęce, Dolina Uszewicy, Mokradła Gniewomierskie, Wysoczyzna Taczalińska, Dębowa Dolina Koiskówki</i>). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Obiekty zabytkowe będące własnością gminy w większości o znaczeniu lokalnym. 2. Nieład przestrzenny poza historycznymi układami wsi a także przekształcanie historycznych układów poprzez wprowadzanie nowej zabudowy niezgodnej z miejscową tradycją budowlaną. 3. Dewastacja obiektów przemysłowych, kolejowych i militarnych z powodu ich długotrwałego nieużytkowania. 4. Niedostateczny stan zabezpieczeń antywłamaniowych i przeciwpożarowych obiektów zabytkowych. 5. Brak oznakowania miejsc atrakcyjnych kulturowo i turystycznie. 6. Brak oznakowania obiektów zabytkowych i miejsc historycznych. 7. Utrudniona możliwość zwiedzania obiektów zabytkowych nie będących własnością gminy (m.in. nieokreślone godziny otwarcia obiektów sakralnych). 8. Utrudniony lub bardzo ograniczony dostęp do obiektów z terenu <i>Pobenedyktyńskiego zespołu klasztornego</i> w Legnickim Polu wpisanego na listę Pomników historii RP – nieodpowiedni użytkownik większej części obiektów (DPS). 9. Niewystarczająca lub zdekapitalizowana infrastruktura obsługi ruchu turystycznego (baza noclegowa, gastronomiczna). 10. Niewystarczająca promocja walorów kulturowych, w tym zabytków, także w sektorze turystyki.

<ol style="list-style-type: none"> 6. Warunki przyrodniczo-kulturowe sprzyjające rozwojowi agroturystyki i turystyki. 7. Duża ilość stanowisk archeologicznych świadczących o historii terenu: np. osada nadjeziorna z okresu brązu i żelaza na cyplu Jeziora Koskowickiego (na granicy z gm. Kunice), teren dawnej kopalni złota w okolicach Mikołajowic). 8. Atrakcyjny kalendarz wydarzeń kulturalnych (jarmarki, wystawy, inscenizacje plenerowe). 9. Baza sportowa (sale, boiska), duża ilość świetlic wiejskich. 	<ol style="list-style-type: none"> 11. Niewystarczająca świadomość społeczna o konieczności należytej opieki nad zabytkami. 12. Niewystarczające środki finansowe w budżecie gminy z przeznaczeniem na zabytki, ich ochronę, turystykę i promocję.
--	--

SZANSE [Opportunities]	ZAGROŻENIA [Threats]
<ol style="list-style-type: none"> 1. Położenie przy głównych szlakach komunikacyjnych (przebiegające przez obszar gminy: autostrada A4 oraz droga krajowa nr 3 – w części ekspresowa S3, stanowiąca fragm. drogi międzynarodowej E65). 2. Położenie gminy Legnickie Pole blisko dużych aglomeracji miejskich z ośrodkami akademickimi (Wrocław, Legnica). 3. Zlokalizowana na obszarze gminy Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna Podstrefa Legnickie Pole. 4. Wzbogacenie istniejących tras i szlaków turystycznych oraz tworzenie nowych przebiegających przez tereny gminy Legnickie Pole. 5. Zwiększenie udziału i świadomości mieszkańców w ochronie dziedzictwa poprzez m.in. ochronę i wspieranie tradycyjnych zawodów. 6. Funkcjonowanie instytucji kultury, np. Muzeum Miedzi w Legnicy – Oddz. w Legnickim Polu. 7. Zwiększenie poziomu środków rządowych na aktywizację zawodową bezrobotnych, m.in. na tworzenie miejsc 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zagrożenie ze strony przemysłu dla środowiska naturalnego, kulturowego oraz zabytków (zanieczyszczenia – Huta Miedzi Legnica; wstrząsy przy odstrzałach – kopalnia bazaltu Lubień, rozwój Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – zanieczyszczanie powietrza, ingerencja w krajobraz kulturowy). 2. Zagrożenia dla zabytków spowodowane zanieczyszczeniem powietrza odpadami paleniskowymi (popiół, żużel) z gospodarstw indywidualnych. 3. Niezadawalający i pogarszający się stan techniczny obiektów ujętych w GEZ; dekapitalizacja, nieprzystosowanie do nowych funkcji, brak użytkowania. 4. Wtórne podziały i parcelacje zabytkowych obszarów, zespołów i obiektów. 5. Samowolne działania przy zabytkach (działania bez uzgodnień konserwatorskich); działania kolidujące z zachowaniem zabytkowych wartości obiektów i ich otoczenia. 6. Konkurencja na rynku turystyki w regionie. 7. Likwidacja części zjazdów na autostradzie A4, w tym zjazdu Legnickie Pole – utrud-

<p>pracy w sektorze turystyki, rozwój lokalnej przedsiębiorczości.</p> <p>8. Rezerwy terenów pod zabudowę inwestycyjną (rozwój LSSE) i mieszkaniową (m.in. jako „sypialni” dla aglomeracji).</p> <p>9. Dostęp do funduszy unijnych w latach 2014 – 2020.</p>	<p>niony dostęp do zabytków, w tym do Pomnika Historii RP - <i>Pobenedyktyńskiego zespołu klasztornego</i> w Legnickim Polu.</p>
--	--

IX. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE (PRIORYTETY, KIERUNKI DZIAŁAŃ, ZADANIA)

Głównym celem polityki gminnej w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami jest zachowanie materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego, poprzez wprowadzenie działań obejmujących ochronę przed degradacją zabytków i krajobrazu kulturowego, dążenie do poprawy stanu zabytków, ich odbudowy, rewitalizacji i adaptacji a także działań edukacyjnych – powiększających wiedzę w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego.

W tym celu opracowano priorytety, które wzajemnie się równoważą i uzupełniają. Są one zgodne z celami głównymi (strategicznymi), szczegółowymi (operacyjnymi) a także z priorytetami zawartymi w zewnętrznych (na poziomie kraju i województwa) i wewnętrznych (na poziomie gminy) dokumentach strategicznych, planistycznych i programowych a odnoszące się do zadań jednostek samorządu terytorialnego w obszarze ochrony dziedzictwa kulturowego.

PRIORYTET I

ZASOBY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO – ROZPOZNANIE, ZABEZPIECZENIE, ZAGOSPODAROWANIE

Kierunki działań	Zadania
<p>Zintegrowana ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego, krajobrazu, układów ruralistycznych i stanowisk archeologicznych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematyczna aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków. 2. Weryfikacja obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie aktualizacji zagadnień związanych z ochroną zabytków (w pierwszej kolejności aktualizacja <i>mpzp obszarów w gm. Legnickie Pole - uchwała Rady Gminy Legnickie Pole nr XXII/114/2005 z dn. 27 kwietnia 2005 r.; opublikowana w Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 104, poz. 2253 z 13 czerwca 2005 r.</i>) 3. Opracowanie uchwały krajobrazowej na podstawie <i>Ustawa z dn. 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu</i>

	<p>(Dz. U. z 2015 r. poz. 774), na podstawie której zostanie ograniczony chaos przestrzenny (ustawa porządkuje terminologię związaną z ochroną krajobrazu, przyznaje radzie gminy kompetencje do ustalania w formie uchwały zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, umieszczania tablic reklamowych, urządzeń reklamowych, ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z których mogą być wykonywane); zmieniono nią m.in. przepisy <i>Prawa budowlanego</i>, <i>Ustawy o drogach publicznych</i>, <i>Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym</i>, <i>Ustawy o ochronie środowiska</i> oraz <i>Ustawy o podatkach i opłatach lokalnych</i>.</p> <ol style="list-style-type: none">4. Ochrona osi i panoram widokowych wsi o wartościach kulturowych celem ochrony przed kolidującymi inwestycjami.5. Ochrona historycznych układów ruralistycznych z nawarstwieniami archeologicznymi, poprzez zachowanie historycznych parcelacji, układu dróg, form architektonicznych (zgodnie z zapisami m.in. w <i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego</i>).6. Realizacja kierunków i zasad polityki przestrzennej wskazanej w <i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole</i> dotyczących dziedzictwa kulturowego i zabytków, krajobrazu kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej; opracowanie mpzp dla obszarów wskazanych w <i>Studium</i>, ze względu na ochronę dóbr kultury współczesnej.7. Aktualizacja <i>Planu ochrony zabytków Gminy Legnickie Pole na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych z 2005</i>.8. Przestrzeganie zapisów dotyczących obszarów o wybitnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych przyjętych <i>Uchwałach Rady Gminy Legnickie Pole Nr XIII/66/2004 z dn. 25.02.2004 r. i Nr XII/61/2007 z dn. 11.12.2007 r.</i>9. Prowadzenie polityki bezwzględnej ochrony obszarów o najwyższej wartości przyrodni-
--	--

	<p>czo-krajobrazowej – rezerwatu przyrody <i>Jezioro Koskowickie</i> oraz ochrona pomników przyrody.</p> <p>10. Zachowanie form krajobrazowych stanowisk archeologicznych (np. grodzisk) z zakazem zabudowy.</p> <p>11. Ochrona dziedzictwa archeologicznego; na obszarach objętych strefami ochrony i obserwacji archeologicznej oraz w obrębie stanowisk archeologicznych i ich sąsiedztwie bezwzględny wymóg przeprowadzania badań i nadzoru archeologicznego.</p> <p>12. Ochrona wyznaczonych dwóch obszarów ochrony krajobrazu kulturowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszar ochrony obszaru kulturowego wsi Legnickie Pole – granica przebiega na wschód, południe i zachód od miejscowości, od północy zamknięta jest linią autostrady A4, od zachodu linią potoku Wierzbiak, od południa i wschodu drogami polnymi; • obszar ochrony obszaru kulturowego wsi Lubień – granica obszaru obejmuje otoczenie zespołu dworsko-folwarcznego, sąsiadujące od zachodu i północy z eksploatowanym i rozbudowywanym kamieniołomem bazaltu.
Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. identyfikacja obiektów, zespołów, założeń przestrzennych i obszarów o najwyższych wartościach artystycznych, historycznych i krajobrazowych celem objęcia szerszym zakresem ochrony (park kulturowy, ochrona obszarowa); 2. wniosek o wpis do rejestru zabytków części północnej układu ruralistycznego wsi Ogonowice; 3. wprowadzenie szerszej ochrony (strefa „W” ochrony archeologicznej lub „E” ochrony ekspozycji) na stanowisko archeologiczne obr. Czarnków nr 5/53/79-21 (grodzisko) wpisane do rejestru zabytków 4. weryfikacja (uaktualnienie zarysu) wpisu do rejestru stanowiska w Legnickim Polu nr 2/19/79-21 – lub wprowadzenie szerokiej strefy „W” ochrony archeologicznej (wyniki badań wskazują na większy obszar stanowiska niż ten ujęty wpisem do rejestru)

Ograniczenie procesu degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu	<ol style="list-style-type: none">1. przeprowadzania okresowych kontroli stanu zachowania obiektów wpisanych do rejestru (zarówno będących własnością gminy, jak i własnością osób trzecich), celem wytypowania zagrożeń wymagających interwencji i niezbędnych remontów;2. zapobieganie występowania ubytków w historycznej zabudowie i stwarzanie warunków ich odbudowy;3. walka z samowolą budowlaną, szczególnie przy obiektach GEZ;4. dofinansowanie prac przy obiektach nie będących własnością gminy na podstawie przyjętej <i>Uchwały Nr XXIV/139/2013 Rady Gminy, zmienionej Uchwałą Nr XL/242/2014</i>;5. zmiany sposobu użytkowania lub adaptacja nieużytkowanych obiektów do nowych funkcji (schrony - adaptacja np. na izbę pamięci, izbę regionalną, siedzibę harcerzy itp.; adaptacja lokalu przy Pl. Henryka Pobożnego 4 w Legnickim Polu na Punkt Informacji Turystycznej (w tym informacji o zabytkach, dziedzictwie kulturowym));6. podjęcie rozmów z władzami województwa w sprawie zmiany funkcji obiektów z terenu Pomnika Historii RP (ob. Dom Pomocy Społecznej dla osób upośledzonych umysłowo);7. zabezpieczenie obiektów zabytkowych systemami alarmowymi: p/pożarowym, p/włamaniowym (dofinansowanie z funduszy samorządu województwa – wsparcie finansowe działań związanych z ratowaniem zabytków);8. prowadzenie bieżących prac porządkowych, pielęgnacyjnych i zabezpieczających na terenach zielonych objętych ochroną konserwatorską (aleje, cmentarze, park w Legnickim Polu), będących własnością gminy jak i innych podmiotów, z wykorzystaniem osób bezrobotnych, w ramach prac interwencyjnych (we współpracy z powiatowym urzędem pracy tworzenie miejsc pracy);9. na obszarach chronionych zakaz wznoszenia innych niż istniejące dominant, np. wiatraków, wież telefonii i bezprzewodowego internetu, słupów sieci energetycznej;
---	---

	<p>10. przestrzeganie całkowitego zakazu zabudowy dla stanowisk archeologicznych o formach krajobrazowych (np. grodziska) oraz wpisanych do rejestru zabytków;</p> <p>11. zaktualizowanie założeń do planu zaopatrzenia gminy w energię elektryczną i ciepło z naciskiem na wykorzystanie odnawialnych źródeł, celem wyeliminowania szkodliwych zarówno dla mieszkańców jak i zabytków pyłów;</p> <p>12. doradztwo pracowników UG w przygotowaniu wniosków o aplikację finansową.</p>
--	---

PRIORYTET II

PROMOCJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I EDUKACJA SŁUŻĄCA POGŁĘBIANIU POZUCIA ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA WIELOKULTUROWE DZIEDZICTWO

Kierunki działań	Zadania
Dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym	<p>1. Kontynuacja prac nad poszerzeniem i uzupełnieniem informatycznej bazy danych związanej z zabytkach; opracowanie i wprowadzenie opisów obiektów rejestrowych w Gminnej Ewidencji Zabytków; opracowanie serwisu map, zawierającego mapy ewidencyjne, własności gruntów, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i powiązanie ze <i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Legnickie Pole</i> na stronach internetowych UG.</p> <p>2. Wygenerowanie mapy z zabytkami (na podstawie GEZ) oraz z elementami dziedzictwa do celów edukacyjnych i promocyjnych (stara kopalnia złota, domniemane miejsce bitwy Pod Legnicą, szlaki turystyczno-krajobrazowe, rezerwat Jez. Koskowickiego).</p>
Edukacja, popularyzacja, promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego	<p>1. Udział pracowników UG w szkoleniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, jako merytoryczne wsparcie samorządów w skutecznym zarządzaniu dziedzictwem kulturowym, przez co jego efektywną ochroną i wykorzystaniem w rozwoju społecznym i gospodarczym (współpraca z Wojewódzkim Urzędem Marszałkowskim, Narodowym Instytutem Dziedzictwa w Warszawie - „<i>Dziedzictwo obok mnie – poradnik zarządzania dziedzictwem w gminach</i>”).</p>

	<ol style="list-style-type: none">2. Przygotowanie właścicieli obiektów zabytkowych do absorpcji środków z Funduszy Europejskich, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego – informacja.3. Organizowanie i dalsze dofinansowanie lokalnych inicjatyw związanych z propagowaniem tradycji, tożsamości, historii (współpraca ze stowarzyszeniami, szkołami, osobami fizycznymi) – jarmarki, spotkania, konkursy, wystawy.4. Wprowadzenie tematyki ochrony dziedzictwa oraz historii regionu do szkół.5. Opracowanie a także wspieranie publikacji (broszura, folder, przewodnik) obejmujących zagadnienia związane z historią miejscowości, zabytkami oraz z zasadami ochrony dóbr kultury.6. Opracowanie ujednoczonych tablic informacyjnych zawierających dane o historii wsi i obiektach zabytkowych na jej obszarze (np. przy wjazdach do miejscowości) oraz tablic z krótkim opisem przy obiektach zabytkowych.7. Doprecyzowanie i uaktualnienie szlaków turystycznych oraz ich oznakowanie.8. Uczestnictwo Urzędu Gminy w organizowanych przez Narodowy Instytut Dziedzictwa Europejskich Dniach Dziedzictwa – największego w Europie wydarzenia promującego dziedzictwo kulturowe; Zgodnie z decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego hasło przewodnie 25. edycji EDD w Polsce brzmi: „Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu”. W 2017 r. zaplanowanych na 9-10 i 16-17 września.9. Popularyzacja zabytków i zasobu kulturowego w środkach masowego przekazu (radio, telewizja, prasa).
--	---

X. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020 realizowany będzie poprzez wskazane zadanie, które umożliwią osiągnięcie przyjętych priorytetów.

Podstawą instrumentarium są obowiązujące przepisy prawa oraz zawarte w nich regulacje. Przyjęto, że zadania określone w niniejszym programie będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

1. prawnych – wynikających z przepisów ustawowych: - uchwalanie i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;- wnioskowanie do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków o wpis do rejestru zabytków pn.-zach. części układu ruralistycznego wsi Ogonowice oraz weryfikację wpisu i zasięgu 2 stanowisk archeologicznych: przeprowadzenie weryfikacji poprzez uaktualnienie obszaru wpisu do rejestru stanowiska w Legnickim Polu nr 2/19/79-21 lub wprowadzenie szerokiej strefy „W” ochrony archeologicznej (wyniki badań wskazują na większy obszar stanowiska niż ten ujęty dotychczasowym wpisem do rejestru nr 129/790/75) i wprowadzenie szerszej strefa „W” ochrony archeologicznej na stanowisko archeologiczne obr. Czarnków nr 5/53/79-21 (grodzisko) wpisane do rejestru zabytków nr 22/102/65; - wniosek o wykreślenie z ewidencji zabytków obiektów nieistniejących (2017 r. - stodoła z zagrody nr 53 w Mikołajowicach); - wykonywanie decyzji administracyjnych, w tym wojewódzkiego konserwatora zabytków; - sporządzenie sprawozdania z realizacji zadań gminnego programu opieki nad zabytkami.

2. finansowych – obejmujących m.in. coroczne zabezpieczanie w uchwalanych budżetach gminy środków finansowych na zadania związane z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami (na 2017 r. zabezpieczono 180.000,00 zł – Uchwała Nr XXVI.155.2017 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 31 stycznia 2017 r.), w tym finansowanie prac konserwatorskich, remontowych i archeologicznych przy obiektach zabytkowych będących własnością Gminy Legnickie Pole oraz w myśl Uchwały Nr XXIV/139/2013 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 30 stycznia 2013 r., zmienionej Uchwałą Nr XL/242/2014 z dnia 14 listopada 2014 r., udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie gminy Legnickie Pole; korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dofinansowania, w tym także publikacji promocyjno-edukacyjnych;

3. koordynacyjnych – obejmujących realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w dokumentach strategicznych na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym, planach rozwoju lokalnego itp., współpraca z ośrodkami dydaktycznymi oraz realizację monitoringu stanu środowiska kulturowego;

4. społecznych – obejmujących prowadzenie działań z zakresu współpracy i współdziałania z właścicielami oraz użytkownikami zabytków, w tym z władzami kościelnymi i parafiami, osobami fizycznymi oraz spółkami, a także edukacja i informacja odnośnie dziedzictwa kulturowego Gminy Legnickie Pole;

5. kontrolnych – obejmujących m. in. aktualizację Gminnej Ewidencji Zabytków, monitorowanie stanu zagospodarowania przestrzennego a także stanu zachowania dziedzictwa kulturowego, poprzez egzekwowanie zapisów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i walce z samowolą budowlaną na zabytkach.

XI. ZASADY OCENY REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Na podstawie art. 87 ust. 5 *Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568; z późn. zmianami, m.in. Dz.U. z 2010 r. Nr 75 poz. 474; Dz.U. z 2014 r. poz. 1446; Dz.U. z 2015 r. poz. 397, 774, 1505; Dz.U. z 2016 r. poz. 1330, 1887) burmistrz miasta zobowiązany jest do sporządzania, co 2 lata, sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawienia go Radzie Gminy. Sprawozdanie winno zostać poprzedzone oceną poziomu realizacji programu z uwzględnieniem: wykonania zadań, które zostały przyjęte do realizacji w czteroletnim okresie obowiązywania *Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Legnickie Pole na lata 2017-2020* oraz efektywność ich wykonania.

Dla priorytetu I: *Zasoby dziedzictwa kulturowego – rozpoznanie, zabezpieczenie, zagospodarowanie*, przyjmuje się następujące wskaźniki oceny poziomu realizacji programu opieki nad

zabytkami:

1. liczba utworzonych parków kulturowych,
2. liczba wpisów do rejestru zabytków,
3. liczba uaktualnionych i opracowanych mpzp,
4. ilość zabezpieczonych obiektów,
5. liczba opracowanych ustaw, programów i przyjętych uchwał,
6. liczba szkoleń i pracowników biorących w nich udział,
7. liczba wyremontowanych obiektów zabytkowych,
8. liczba zaadoptowanych obiektów na cele edukacyjno-promocyjne
9. wartość pozyskanych środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych,
10. liczba udzielonych dotacji z budżetu gminy,
11. liczba przeprowadzonych kontroli stanu zachowania obiektów zabytkowych.

Dla priorytetu II „*Promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca pogłębieniu poczucia odpowiedzialności za wielokulturowe dziedzictwo*”, przyjmuje się następujące wskaźniki oceny poziomu realizacji programu opieki nad zabytkami:

1. liczba odwiedzin strony internetowej w tym e-mapy (w zakresie zabytków),
2. ilość wydanych i opracowanych publikacji, folderów promocyjnych i przewodników poświęconych zabytkom i dziedzictwu kulturowemu,
3. ilość publikacji w prasie lokalnej dotyczących dziedzictwa kulturowego Gminy Legnickie Pole,
4. liczba zorganizowanych konkursów, wystaw popularyzujących historię wsi oraz zabytków na ich terenach,
5. ilość utworzonych szlaków turystycznych,
6. ilość opracowanych tablic informacyjnych, oznakowanych obiektów zabytkowych,
7. ilość akcji promocyjnych i przedsięwzięć o charakterze kulturoznawczym.

XII. FINANSOWANIE ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTEKÓW

Podstawowym źródłem finansowania zabytków w Polsce są środki publiczne pochodzące z budżetu państwa oraz budżetów poszczególnych samorządów. Finansowanie z tych źródeł odbywa się na zasadzie współfinansowania prac, w oparciu o zapisy *Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568; z późn. zmianami, m.in. Dz.U. z 2010 r. Nr 75 poz. 474; Dz.U. z 2014 r. poz. 1446; Dz.U. z 2015 r. poz. 397, 774, 1505; Dz.U. z 2016 r. poz. 1330, 1887).

Dysponentami powyższych środków są:

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- Wojewódzcy Konserwatorzy Zabytków;
- organ stanowiący – gminy, powiatu, samorządu województwa.

realizujące dotacje poprzez corocznie organizowane nabory wniosków. Dotacja może zostać udzielona jednostce samorządu terytorialnego, osobie fizycznej lub innej jednostce organizacyjnej, będącej właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub posiadającej taki zabytek w trwałym zarządzie. udzielana jest na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, planowanych w roku złożenia wniosku lub następnym, lub na zasadzie refundacji części kosztów przed upływem 3 lat po wykonaniu prac.

Art. 77 *Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* określa szczegółowo wykaz działań, które mogą podlegać dofinansowaniu.

XII.1 Finansowanie z budżetu Gminy Legnickie Pole na prace konserwatorskie przy zabytkach.

Zgodnie z przyjętą Uchwałą Nr XXIV/139/2013 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 30 stycznia 2013 r. (Dz. U. Woj. Dolnośląskiego z dnia 7 marca 2013r. poz. 1637) w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie gminy Legnickie Pole, sposobu jej rozliczania oraz sposobu kontroli wykonania zleconego zadania, zmienioną Uchwałą Nr XL/242/2014 z dnia 14 listopada 2014 r. (Dz. U. Woj. Dolnośląskiego z dnia 24 listopada 2014 r. poz. 5008) o zmianie uchwały w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie gminy Legnickie Pole, sposobu jej rozliczania oraz sposobu kontroli wykonania zleconego zadania, rezerwowane są w corocznych budżetach gminy środki na zabytki.

W latach ubiegłych, z budżetu gminy dofinansowane były prace remontowe przy zabytkowych obiektach sakralnych. Szczegółowe zestawienia z przydziału środków publikowane są na stronach Urzędu Gminy Legnickie Pole.

2012 r. – 20.000,00 zł

2013 r. – 20.000,00 zł

2014 r. – 20.000,00 zł

2015 r. – 20.000,00 zł

2016 r. – 180.000,00 zł

na 2017 r. zarezerwowano kwotę – 180.000,00 zł

Wieloletnia prognoza finansowa Gminy Legnickie Pole na lata 2016-2027 przyjęta Uchwałą Nr XV/79/2015 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 30 grudnia 2015 r. nie precyzuje wysokości środków przewidzianych na ochronę zabytków.

W Prognozie wymienione są przedsięwzięcia inwestycyjne do realizacji w latach 2016-2017 – przebudowa drogi powiatowej nr 217D obręb Nowa Wieś Legnicka, tzw. ul. Gniewomierska (3.591.812,50 zł)

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Legnickie Pole na lata 2015-2019 przyjęty Uchwałą nr XV/90/2015 Rady Gminy Legnickie Pole z dnia 30 grudnia 2015 r. precyzuje remonty obiektów będących własnością lub współwłasnością Gminy legnickie Pole; środki na prace mają pochodzić z tytułu dzierżawy najmu i opłat za odpady komunalne pobierane w czynszu.

Obiekty wymienione w Programie a ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków to:

1. Gniewomierz nr 49 – pałac z zespołu pałacowo-folwarcznego, ob. budynek mieszkalny
2. Gniewomierz nr 61b – oficyna mieszkalno-gospodarcza II w zespole pałacowo-folwarcznym, ob. budynek mieszkalno-gospodarczy
3. Mikołajowice nr 19 – szkoła ewangelicka, ob. budynek mieszkalny
4. Raczkowa nr 1 – dwór, następnie szkoła, ob. budynek mieszkalny

XII.2 Możliwości pozyskania środków finansowych na projekty z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego

Dofinansowanie zadań przy obiektach zabytkowych reguluje Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. (Dz. U. z 2005 r. Nr 112, poz. 940).

XII.2.1 Wsparcie finansowe z budżetu państwa pochodzi ze środków:

- Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programów Operacyjnych.

W 2017 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego ogłosił następujące programy:

a) z zakresu dziedzictwa kulturowego, m.in.:

- ochrona zabytków

<http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2017/ochrona-zabytkow.php>

- ochrona zabytków archeologicznych

<http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2017/ochrona-zabytkow-archeologicznych.php>

- kultura ludowa i tradycja

<http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2017/kultura-ludowa-i-tradycyjna.php>

- wspieranie samorządowych instytucji kultury – opiekunów miejsc pamięci

<http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2017/wspieranie-samorzadowych-instytucji-kultury-ndash-opiekunow-miejsc-pamieci.php>

b) programy infrastrukturalne, m.in.:

- infrastruktura domów kultury

<http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2017/infrastruktura-domow-kultury.php>

c) inne programy, m.in.:

- kultura cyfrowa

<http://www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finanse/programy-ministra/programy-mkidn-2017/kultura-cyfrowa.php>

- Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – na rok 2017 zostały wyczerpane środki finansowe;

- Rozwój sektorów kreatywnych – na rok 2017 zostały wyczerpane środki finansowe

- Wojewody Dolnośląskiego, będących w dyspozycji Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;

a) Wojewódzki Konserwator Zabytków działając na podstawie:

- *Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568; z późn. zmianami, m.in. Dz.U. z 2010 r. Nr 75 poz. 474; Dz.U. z 2014 r. poz. 1446; Dz.U. z 2015 r. poz. 397, 774, 1505; Dz.U. z 2016 r. poz. 1330, 1887);

- *Rozporządzenia Ministra Kultury w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków z dnia 6 czerwca 2005 r.* (opublikowanym Dz.U. z 27 marca 2014 r., poz. 399)

ustala zasady i tryb udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków województwa dolnośląskiego w ramach środków przyznanych przez Wojewodę Dolnośląskiego.

b) w 2017 r. zasady i tryb udzielanych dotacji określa *Zarządzenia Nr 3/2017 Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu z dnia 15 lutego 2017 r.*

- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

(dla terenów i założeń zabytkowej zieleni)

Opracowana *Strategia działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2010 r.* zawiera ustalenia dotyczące prowadzenia działań środowiskowych w ramach *Wspólnej Strategii działania narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą 2020.*

Dokument obejmuje wnioski i rekomendacje z wdrażania *Strategii NFOŚiGW w latach 2013-2014* oraz wskazuje na nowe obszary aktywności *Narodowego Funduszu*, w związku ze zmianą uwarunkowań zewnętrznych. Wynikają one przede wszystkim z dokonanej w 2014 r. nowelizacji Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. z 2013 r. poz. 1232 z późn. zm.), umożliwiającej NFOŚiGW rozszerzenie prowadzonej działalności finansowej na obszar pozafinansowy, czyli zapewnienie wsparcia działaniom służącym wdrażaniu finansowania oraz jego promocję, także poprzez współpracę z innymi podmiotami. NFOŚiGW realizując ten cel będzie, poza działalnością ściśle związaną z wydatkowaniem środków m.in. budować i rozwijać kompetencje, związane z przygotowaniem rynku na odbiór dofinansowania, jak też wymianę doświadczeń z innymi podmiotami, w tym jednostkami samorządów terytorialnych, przedsiębiorcami, przedstawicielami organizacji pozarządowych oraz podmiotami zagranicznymi w celu stałego doskonalenia oferty finansowej. Dokonanie aktualizacji *Strategii NFOŚiGW* wynika również z potrzeby dostosowania zasad finansowania środkami funduszy do uwarunkowań dla wydatkowania środków unijnych w ramach perspektywy 2014-2020 (w tym inne niż bezzwrotne formy finansowania).

- Funduszu kościelnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji

(dla prac przy obiektach sakralnych, nie obejmujących konserwacji ruchomego wyposażenia kościołów)

Fundusz Kościelny został powołany na mocy *Art. 8 Ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o przejęciu przez Państwo dóbr martwej ręki, poręczeniu proboszczom posiadania gospodarstw rolnych i utworzeniu Funduszu Kościelnego* (Dz. U. Nr 9, poz. 87, z późn. zm.).

Środki Funduszu Kościelnego, stosownie do *Art. 9 ust. 1 ww. Ustawy z dnia 20 marca 1950 r. i § 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 1990 r. w sprawie rozszerzenia celów Funduszu Kościelnego* (Dz. U. Nr 61, poz. 354), są udzielane wyłącznie na remonty i konserwację zabytkowych obiektów o charakterze sakralnym tylko na wykonywanie podstawowych prac zabezpieczających sam obiekt (w szczególności remonty dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszanie i odgrzybianie, izolację, remonty i wymianę zużytej stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, odgromowej, przeciwłamaniowej i przeciwpożarowej itp.). Z Funduszu nie finansuje się remontów i konserwacji obiektów towarzyszących (takich jak np.: dzwonnice wolnostojące, krzyże), ruchomego wyposażenia obiektów sakralnych (takich jak np.: obrazy, ikonostasy, stalle, epitafia, szaty i naczynia liturgiczne, instrumenty muzyczne, dzwony) oraz otoczenia świątyni, a także stałych elementów wystroju wnętrz (takich jak np.: polichromie, freski, witraże i posadzki).

Na 2017 r., zgodnie z uchwałą budżetową Fundusz otrzymał 10 000 000,00 zł, m.in. na zadania związane z konserwacją i remontami obiektów sakralnych i kościelnych o wartości zabytkowej w myśl *Ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568; z późn. zmianami, m.in. Dz.U. z 2010 r. Nr 75 poz. 474; Dz.U. z 2014 r. poz. 1446; Dz.U. z 2015 r. poz. 397, 774, 1505; Dz.U. z 2016 r. poz. 1330, 1887).

W szczególnie uzasadnionych przypadkach może nastąpić finansowanie z Funduszu Kościelnego ruchomego wyposażenia obiektów sakralnych (takich jak np.: instrumenty muzyczne, dzwony) oraz stałych elementów wystroju wnętrz (takich jak np.: ołtarze, polichromie, freski, posadzki).

XII.2.2 Wsparcie finansowe z budżetu samorządu Województwa Dolnośląskiego.

Środki z budżetu samorządu Województwa Dolnośląskiego na realizację zadań z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami przyznawane są na podstawie:

- *Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*, która zobowiązuje organy administracji publicznej do współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 *Ustawy*;

- *Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych* (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zmian.), która precyzuje zasady przyznawania dotacji na realizację zadań publicznych; W celu racjonalnego wykorzystania środków budżetu województwa na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe, wprowadzono zasady określające procedurę organizowania otwartych konkursów ofert poprzedzających przyznanie dotacji oraz zasady rozliczania.

- *Uchwały Nr XXVIII/788/12 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 8 listopada 2012 r.*, w której określono zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na obszarze województwa dolnośląskiego wraz ze zmianą przyjętą w *Uchwałę Nr XVIII/466/16 z dnia 28 stycznia 2016 r.*

Budżet rezerwowany na ochronę zabytków w roku 2017 - 5 000 000 złotych

XII.2.3 Dofinansowanie zadań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego z Funduszy Europejskich.

Poza podstawowymi źródłami finansowania, jakimi są środki publiczne z budżetu państwa i budżetów samorządów, finansowanie ochrony zabytków odbywa się również z funduszy Unii Europejskiej oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

W zakresie środków z Unii Europejskiej to:

1. Fundusze strukturalne, dystrybuowane poprzez:
 - a) Regionalne Programy Operacyjne
(*Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego 2014-2020*; rok 2017: Oś Priorytetowa 2: Technologie Informacyjno-Komunikacyjne, Działanie 2.1: E-usługi publiczne, Poddziałanie 2.1.1 – horyzontalne, Podprojekt 2.1.c: Przedsięwzięcia dotyczące tworzenia i wykorzystania otwartych zasobów publicznych, w tym projekty z zakresu digitalizacji zasobów i treści publicznych, w tym kulturowych, służące powszechnego dostępu w postaci cyfrowej do danych będących w posiadaniu instytucji szczebla lokalnego/regionalnego); kwota na dofinansowania przewidziana na 2017 r.: 44 749 233,00 zł
 - b) Program Operacyjny „Infrastruktura i Środowisko”
 - c) Program Operacyjny „Innowacyjna Gospodarka”
 - d) Program Operacyjny „Kapitał Ludzki”
 - e) Program „Europejskiej Wspólnoty Terytorialnej”
2. Programy regionalne, adresowane do konkretnych regionów.

XI.2.4 Ulgi podatkowe

Formą pomocy finansowej dla właścicieli obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków są ulgi podatkowe:

1. Na podstawie art. 7, ust. 1, pkt 6 *Ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych* (tekst jednolity Dz. U. z 201 r., poz. 849 z późniejszymi zmianami) zwalnia się od podatku od nieruchomości: budynki i grunty wpisane indywidualnie do rejestru zabytków, pod

warunkiem ich utrzymania i konserwacji zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej.

2. Na podstawie Art. 4, ust. 1, pkt 9, lit. c i d *Ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn* (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 86) zwolnione od podatku jest nabycie spadku zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, jeżeli nabywca jest zaliczany do I lub II grupy spadkowej oraz gdy zabezpiecza je i konserwuje zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zwolnienie od podatku przysługuje też w przypadku nabycia spadku zabytków ruchomych i kolekcji wpisanych do rejestru zabytków.

XII. MONITORING PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY LEGNICKIE POLE NA LATA 2017-2020.

Zgodnie z *Ustawą z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568; z późn. zmianami, m.in. Dz.U. z 2010 r. Nr 75 poz. 474; Dz.U. z 2014 r. poz. 1446; Dz.U. z 2015 r. poz. 397, 774, 1505; Dz.U. z 2016 r. poz. 1330, 1887):

Art. 87 ust. 5 Ustawy Z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami wójt sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

Pierwsza ocena realizacji programu (po 2 latach) zawarta w sprawozdaniu będzie służyła ewaluacji programu.

Realizacja zadań inwestycyjnych uzależniona będzie w szczególności od przyjmowanych przez Radę Gminy Legnickie Pole uchwał budżetowych oraz uzyskanych środków zewnętrznych.

Prace nad kolejnym programem opieki nad zabytkami, dla podtrzymania ciągłości zadań powinny być zainicjowane w okresie 3 miesięcy przed zakończeniem okresu obowiązywania obecnego programu.